

Nord-Odal kontrollutvalg

Dato: 30.11.2018 08:30

Sted: Nord-Odal kommune-Formannskapssalen

Notat:

Eventuelle forfall meldes sekretæren på mobil +47 97736379 evt.
på e-post Torgun.M.Bakken@gs-iks.no.
Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

KONGSVINGER 22.11.2018

For leder i Nord-Odal kontrollutvalg, Ole Theodor Holth

Torgun M Bakken

Saksliste

Møteinnkalling

Møteinnkalling Nord-Odal kontrollutvalg 30.11.2018

3

Saker til behandling

60/18 Sak 60/18 Referater, orienteringer og diskusjoner.

5

61/18 Sak 61/18 Samtale med ordføreren

28

62/18 Sak 62/18 Samtale med rådmannen.

29

63/18 Sak 63/18 Rapport forvaltningsrevisjon-Selvkost.

30

64/18 Sak 64/18 Informasjon om kommuneskogen.

74

65/18 Sak 65/18 Orientering om arkiv og journalføring.

75

66/18 Sak 66/18 Revidert plan for forvaltningsrevisjon 2019-2020-Nord-Odal.

76

67/18 Sak 67/18 Årsplan for kontrollutvalget 2019.

86

68/18 Sak 68/18 Eventuelt.

96

69/18 Sak 69/18 Evaluering av kontrollutvalgets møte.

97

MØTEINNKALLING

Nord-Odal kontrollutvalg

Dato: 30.11.2018 kl. 08:30
Sted: Nord-Odal kommune-Formannskapssalen
Arkivsak: 18/00084

Kontrollutvalgets medlemmer:	Ole Theodor Holth – leder Bjørn Peter Sandmo - nestleder Vigdis Olaussen Mellem
Ordfører:	Ordfører Lise Selnes
Revisor:	Hedmark Revisjon IKS v./oppdr.ansv. regnsk.rev. Tommy Pettersen/ oppdr.ansv.forv.revisor Lina Høgås-Olsen/Laila Irene Stenseth/Jo Erik Skjeggstad
Kopi av innkallingen sendes:	Rådmann Runar Kristiansen Daglig leder i Hedmark Revisjon IKS, Morten Alm Birkelid
Kopi av saklisten uten vedlegg sendes på e-post til:	Varamedlemmene (til orientering). Varamedlemmene møter ikke uten nærmere innkalling.
Sekretær:	Sekretariatsleder Torgun M. Bakken (Forfall må meldes så snart som mulig til tlf. 977 36 379, TorgunM.Bakken@gs-iks.no)
Invitert til sak:	Ordfører Lise Selnes til sak 61/18
Innkalt til sak:	Rådmann Runar Kristiansen til sakene 62/18-63/18 Daglig leder Matthias Göhl og styreleder Njål Føsker til sak 64/18 Fagleder arkiv Synnøve Grenaker og ass. rådmann Trine Jeanette Hansen til sak 65/18.

Hele saklisten med vedlegg legges på	www.gs-iks.no og på kommunens hjemmeside.
---	--

SAKSKART			Ca. kl.	Hvem deltar
Saker til behandling				
60/18	18/00135-1	Sak 60/18 Referater, orienteringer og diskusjoner.	08.30	
61/18	18/00064-28	Sak 61/18 Samtale med ordføreren	08.45	Ordfører
62/18	18/00039-46	Sak 62/18 Samtale med rådmannen.	09.30	Rådmann
63/18	18/00025-5	Sak 63/18 Rapport forvaltningsrevisjon-Selvkost.	10.15	Rådmann/ Revisjon

		Lunsj	11.15	
<u>64/18</u>	18/00202-3	Sak 64/18 Informasjon om kommuneskogen.	11.45	Kommune- skogen
<u>65/18</u>	18/00039-47	Sak 65/18 Orientering om arkiv og journalføring.	12.30	Grenaker/ Hansen
<u>66/18</u>	18/00205-1	Sak 66/18 Revidert plan for forvaltningsrevisjon 2019-2020-Nord-Odal.	13.15	
<u>67/18</u>	18/00015-3	Sak 67/18 Årsplan for kontrollutvalget 2019.	13.45	
<u>68/18</u>	18/00097-11	Sak 68/18 Eventuelt.	14.15	
<u>69/18</u>	18/00098-10	Sak 69/18 Evaluering av kontrollutvalgets møte.	14.30	

Ole Theodor Holth (*sign.*)
kontrollutvalgets leder

Kongsvinger, 22.11.18

Torgun M. Bakken
Sekretariatsleder

Arkivsak-dok. 18/00135-1
Saksbehandler Nina Bolneset

Saksgang	Møtedato
Nord-Odal kontrollutvalg	30.11.2018

SAK 60/18 REFERATER, ORIENTERINGER OG DISKUSJONER.

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar referatene og informasjonen til orientering.

Vedlegg:

1. Oversikt over KS-saker.
2. Oversikt over FSK-saker 15.10.18, 5.11.18, 13.11.18.
3. Informasjon –utredning om sammenslåing av Hedmark Revisjon IKS og Innlandet Revisjon IKS.
4. Revisjonsberetning 2017
5. Kontrollutvalgets tiltaksplan for 2019.

Fagstoff: Sendes ut før jul.

Saksframstilling:

Orienteringer/diskusjoner

- Gjensidig orientering fra kontrollutvalgsmedlemmene (**hvert enkelt medlem forbereder en orientering til de øvrige**).
 - Saker fra formannskapet – Ole Theodor Holth
 - Saker fra utvalg for oppvekst og kultur – Bjørn Peter Sandmo
 - saker fra utvalg for eiendom og samfunn – Vigdis Olaussen Mellem
 - Saker fra utvalg for helse og omsorg – Bjørn Peter Sandmo
 - Kommuneskogen - Ole Theodor Holth
- Kommunestyrets saker og vedtak.
- Referat fra kommunestyremøte. Kontrollutvalgets medlem i KS ev. kontrollutvalgets leder oppfordres til å orientere om sakene i møtet, spesielt kontrollutvalgets saker.
- Oversikt over oppfølging av KU-saker, hva er mottatt og hva er restansene? En oppdatert oversikt over oppfølging av KU-saker ligger på www.gs-iks.no.
- Eventuelle mediasaker.
- Innspill fra kontrollutvalgsmedlemmene, tiltaksplanen og temaer (jf. OA og plan for FR).
- Påmelding KU-konferansen.

- Orientering om representantskapets behandling av eventuell sammenslåing av sekretariater.

Kommunestyremøter i Nord-Odal kommune 2018

Dato	Sak	Sakstittel	Vedtak
16.1.18	001/18	Godkjenning av møteprotokoll	Det var feil i protokollen i sak 101/17 under punkt fem. Riktig vedtak skal være: KS-101/17 Vedtak: Formannskapetets tillegg: * I forbindelse med regnskapsavslutning for 2017 gjøres en ny vurdering av om drift av trygghetsboligene kan starte i løpet av 2018. * Det bes om at det i 2018 vurderes mulighet for å tilrettelegge i enda større grad for sommerjobb for ungdom sommeren 2018. * Administrasjonen må ved utredningen av ny barnehage i Mo ta med FAU (foreldrene) og fagforbundene (ansatte) i prosessen. Det forventes at dette arbeidet starter så snart som mulig med hensyn til dagens arbeidssituasjon i Mo barnehage. * Investering i 2021 prosjektering av tilbygg/ombygging av Sand sentralskole - førprosjekt kr. 2 000 000,-. Det innebærer redusert avsetning på disposisjonsfond med kr. 12 000,- i 2021. Driftsbudsjett 2018: 1. Kommunestyret vedtar et driftsbudsjett på 311,6 mill. kr. i henhold til budsjettskjema 1A:
	002/18	Referatsaker	Sakene utsettes. Tas opp på neste møte.
	003/18	Delegerte saker	Sakene utsettes. Tas opp på neste møte Tilleggsforslag enstemmig vedtatt
	004/18	God selskapsstyring i Kongsvingerregionen	Kommunestyret vedtar «God selskapsstyring i Kongsvingerregionen» og ber administrasjonen tilrettelegge for at Nord-Odal kommune tilstreber å følge retningslinjene.

Dato	Sak	Sakstittel	Vedtak
	005/18	Ny samarbeidsavtale om felles 110-Sentral for innlandet	1. Kommunestyre vedtar samarbeidsavtale om felles 110-nødalarmringssentral, slik det fremgår av vedlegg 1 til saksfremlegget. 2. Kommunestyret delegerer kommunens myndighet og plikter i henhold til § 16 i brann- og eksplosjonsvernloven, av 14. juni 2002 nr. 20 om nødalarmringssentral med tilhørende forskrift, til rådmannen. Rådmannen pålegges å videredelegere denne myndigheten til rådmannen i Hamar kommune. Myndigheten omfatter ikke saker av prinsipiell betydning. Rådmannen i Hamar sin myndighet og oppgaver etter avtalen kan videredelegeres. 3. Kommunestyret gir med hjemmel i § 4-6 i forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen av 26. juni 2002 nr. 729 vertskommunen fullmakt til å kunne fravike ordinær varslingsplan når operatøren i 110-sentralen mener det er nødvendig for rask og tilstrekkelig bistand, uavhengig av hvor hendelsen er.
	006/18	Planprogram for revidering av oppvekstplan	1. Kommunestyret vedtar å sende Planprogram for revidering av oppvekstplanen ut på høring. 2. Videre arbeid med planprogrammet delegeres til administrasjonen og Utvalg for oppvekst og kultur.
	007/18	Samling - Oppdatert kostnadsramme	Unntatt offentlighet
28.2.18	008/18	Godkjenning av møteprotokoll	
	009/18	Referatsaker	
	010/18	Delegerte saker	
	011/18	Framtidig regiontilhørighet for Nord-Odal kommune	Nord-Odal kommune skal være en del av region Innlandet etter 01.01.2020.
	012/18	Endring av vedtekter for råd for likestilling av funksjonshemmede	Vedtekten for råd for likestilling av funksjonshemmede i sak 75/17 § 35 endres til Råd for likestilling av funksjonshemmede er et lovpålagt rådgivende organ som skal ivareta alle saker som påvirker funksjonshemmedes levekår. Det er et rådgivende organ.

Dato	Sak	Sakstittel	Vedtak
			Målsettingen for rådet er at det skal være full deltakelse og likestilling for funksjonshemmede i samfunnet. Rådet skal i tillegg ivareta saker knyttet til NAV Nord-Odal på overordnet nivå. Endringene i vedtektene medfører ingen endring i sammensetning av rådet.
	013/18	Årsmelding 2017 råd for likestilling av funksjonshemmede	Kommunestyret tar årsmelding for rådet for likestilling av funksjonshemmede 2017 til etterretning.
	014/18	Kommunal forskrift for Ordensreglement for grunnskolene i Nord-Odal kommune	Forskrift om Ordensreglement ved skolene i Nord-Odal kommune vedtas.
	015/18	Kontrollutvalgets årsrapport for 2017	Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsrapport for 2017 til orientering.
	016/18	Plan for idrett og fysisk aktivitet	Plan for idrett- og fysisk aktivitet rulleres uten endring.
	017/18	Reguleringsplan 20160002 Fløytbråten Grustak. Planvedtak	Kommunestyret vedtar med hjemmel i plan- og bygningslovens § 12-12, reguleringsplan Fløytbråten grustak datert 20.01.2018, med tilhørende bestemmelser datert 25.01.2018. Kommunestyret vedtar også endringer i reguleringsplan Hartmann industriområde, slik det fremkommer av saksutredningen.
	018/18	Ingen suverenitetsavståelse til EUs energibyrå	- Nord-Odal kommune mener at norsk kraft skal brukes til å utvikle landet og ber regjering og Storting reservere Norge mot suverenitetsavståelse til EUs energibyrå. Regulatorisk myndighet og styringsmuligheter må også framtiden utøves av NVE og Statnett. - Saken må behandles i henhold til Grunnlovens paragraf 115 med krav om trefjerdedels flertall i to ulike og etterfølgende Storting.
12.4.18	019/18	Godkjenning av protokoll	Rådmannens innstilling enstemmig vedtatt.
	020/18	Referatsaker	Referatsakene tas til orientering.
	021/18	Differensiert prisstruktur på nye tomter Granerud	Nord-Odal kommune vedtar at tomtene i fase1 på Granerud har en markedspris på 295,- per m2, og at det, for å stimulere til flere arbeidsplasser, innovasjon og bærekraftig utvikling, vedtas å benytte en differensiert prisstrukturen som skissert i «Forslag til kjøpsbetingelser» under. Kommunen skal ha tilbakekjøpsmuligheter i henhold til «Tilbakekjøpsklausul».

Dato	Sak	Sakstittel	Vedtak
			Prisdifferensieringen skal benyttes aktivt som et konkurransefortrinn i markedsføring av tomtene. At der er kjent på forhånd, er med på å sikre likebehandling av potensielle investorer.
	022/18	Kontrollrapport - skatteoppkreverfunksjonen.	Rapporten fra Skatteetaten tas til orientering.
2.5.18	023/18	Godkjenning av møteprotokoll	Møteprotokoll fra møte 12.04.2018 godkjennes med følgende endring Ingrid Føsker var ikke med på møte. Evy Østli var til stede på møte.
	024/18	Referatsaker	Referatsakene tas til orientering.
	025/48	Påfyll kommunalt næringsfond	Kommunestyret vedtar å avsette kr 200.000 til kommunalt næringsfond 2018. Beløpet tas fra ubundet disposisjonsfond.
	026/18	Organisering og ansettelse av personvernombud	Ordningen med personvernombud organiseres som et administrativt vertskommunesamarbeid i Kongsvinger-regionen etter kommuneloven § 28-1 b. Rådmannsutvalget i Kongsvinger-regionen gis fullmakt til å ansette et personvernombud, og å utarbeide nødvendige avtaler. Avtale om vertskommunesamarbeid og valg av vertskommune skal fremlegges for kommunestyret til endelig godkjenning.
	027/18	Årsmelding Eldres råd 2017	Kommunestyret tar årsmelding fra eldres råd 2017 til etterretning.
26.6.18	028/18	Godkjenning av møteprotokoll	Møteprotokoll fra møte 02.05.2018 godkjennes
	029/18	Referatsaker	Referatsaker tas til orientering
	030/18	Kjøp av arealer som uteområder for ny barnehage i Mo	Kommunestyret vedtar å kjøpe eiendommen gnr. 51 bnr. 20 til barnehageformål for kr. 853 293,-. I tillegg til kjøpesummen påløper det omkostninger med dokumentavgift til staten på kr. 21 332,30 og tinglysingsgebyr på kr. 525,- slik at samlet kostnad ved kjøpet blir kr. 875 150,30. Tiltaket finansieres ved låneopptak.

Dato	Sak	Sakstittel	Vedtak
	031/18	Hedmark revisjon sin årsberetning, årsregnskap og åpenhetsrapport for 2017	Kommunestyret tar revisjonen sin åpenhetsrapport, årsberetning og årsregnskap for 2017 til orientering.
	032/18	Høring sammenslåing av Glåmdal sekretariat IKS med kontrollutvalgssekretariatet for Sør-Østerdal	1. Kommunestyret tar høringsutkastet til orientering 2. Det bør utredes flere alternative løsninger for fremtidig organisering av sekretariatsfunksjonen i Kongsvinger-regionen. En sammenslåing med kontrollutvalgssekretariatet i Sør-Østerdal er et av alternativene som bør utredes. 3. Saken legges fram til ny behandling i kommunestyret i løpet av året. 4. En evaluering av nåværende organisasjon bør være en del av utredningen
	033/18	IKT-strategi for barnehager, skoler og SFO i Nord-Odal kommune	IKT-strategi planen tas til orientering. 2. Tiltakene i planen avklares i forbindelse med budsjett for 2018 og Økonomiplan 2019-2022
	034/18	Innføring av lærernorm fra 1.august 2018. Konsekvenser for Nord-Odal kommune.	Saken tas til orientering.
	035/18	Medfinansiering Byregionprogrammet 2019	Nord-Odal kommune deltar med tilskudd på ca kr 127.000 i 2019 (kr 25,- per innbygger), samt human kapital tilsvarende en prosjektressurs innen næringsutvikling/kommunikasjon i 10% stilling (180 timer). Verdimessig tilsvarer dette samme bidrag som i 2018. Det er en forutsetning for bevilgningen at det utarbeides og distribueres et årlig regnskap for bruk av prosjektmidlene fra og med 2018. Beløpet inkluderes i justert budsjettforslag juni 2018.
	036/18	Regnskap 2017 med budsjettjustering 2018	Regnskap 2017 godkjennes 2. Rådmannens årsberetning 2017 godkjennes 3. Regnskapsmessig mindreforbruk 2017 på 7.335.448,64 avsettes til disposisjonsfond i 2018 .Kommunestyret vedtar å bevilge kr. 250 000,- ekskl. mva. til å dekke etterslepp av vedlikehold i 2018. Beløpet vedtas disponert til drift fra disposisjonsfond på følgende måte. K: 19400 - 870 - 88 kr. 250 000,- D: 12300- 650- 202 (skolelokaler) kr. 170 000,- D: 12300- 650 - 261 (institusjonslokaler) kr. 80 000,-
	037/18	Reguleringsplan utvidelse Granerud Industriområde 20160001. Planvedtak	Kommunestyret vedtar med hjemmel i plan- og bygningslovens § 12-12, reguleringsplan Utvidelse Granerud industriområde datert 20.12.2017, med tilhørende bestemmelser datert 20.05.2018.
	038/18	Strategisk næringsplan 2018-2021	Kommunestyret vedtar «Strategisk næringsplan 2018- 2021» som vedlagt.

Dato	Sak	Sakstittel	Vedtak
	039/18	Søknad om tilleggsbevilling - Frivillighetssentralen Sa	Kommunestyret gir en tilleggsbevilling til Frivillighetssentralen på kr. 38 000,- for 2018. Beløpet belastes disposisjonskontoen. Følgende budsjettendring foretas: D 14700-450-234 kr. 38.000 K 19400-870-880 kr. 38.000 .Det innvilges i tillegg et engangsbeløp på kr. 42 000,-. Beløpet belastes disposisjonskontoen. Følgende budsjettendring foretas: D 14700-450-234 kr. 42.000 K 19400-870-880 kr. 42.000.
	040/18	Tertialrapport 1 - Regnskapsrapport pr. 30.04.2018	Tertialrapporten tas til etterretning 2. Finansrapporten tas til etterretning 3. Endret finansieringsbehov i investeringsbudsjettet på 5,646 mill. kr vedtas på følgende måte: se protokoll.
	041/18	Tilskudd til gjennomføring av destinasjonsstrategi Kongsvingerregionen i 2018 og 2019	Nord-Odal kommune bevilger kr 10,- per innbygger til gjennomføring av tiltak knyttet til regionalt vedtatte destinasjonsstrategier. For 2018 bevilges beløpet for 6 måneder, fra 1. juli kr 25.600,-. Midlene tas fra ubundet disposisjonsfond. Tilskudd for 2019 kr 51.300,- behandles som en del av ordinær budsjett og økonomiplan 2019-22. Et tilskudd for 2019 bevilges under forutsetning at Visit Kongsvingerregionen har etablert en tilfredsstillende organisasjon som oppfyller styringskravene til kommunalt eide selskap, og kan vise til fremdrift i 2018.
	042/18	Tilstandsrapport for grunnskolen 2017	1. Kommunestyret tar tilstandsrapporten for 2017 til orientering. 2. Skolene må fortsette arbeidet med fokus på relasjonskompetanse videre. 3. Kommunens satsing på IKT i skolene må videreføres og videreutvikles for å sikre ytterligere økt læringsutbytte for elevene.
	043/18	VA-norm og abonnementsvilkår for vann og avløp	Kommunestyret vedtar VA-norm og standard abonnementsvilkår for vann- og avløp. Standard abonnementsvilkår er delt inn i administrative bestemmelser og tekniske bestemmelser.
	044/18	Vedtekter for Jan Martin Møllers minnefond	Vedtekter for Jan Martin Møllers minnefond med korrigeringer vedtas
	045/18	Årsregnskap, årsberetning og årsrapport 2017 fra Glåmdal sekretariat	Kommunestyret tar årsregnskap, årsberetning og årsrapport for 2017 fra Glåmdal sekretariat til orientering.
	046/18	Behov for økt digital kompetanse hos eldre	Kommunestyret ber administrasjonen om å vurdere løsninger for å tilrettelegge opplæring for eldre og eventuelt andre med behov for digital kompetanse. Kommunestyret ber administrasjonen om å holde dette som ett lavterskeltilbud, for at de aller svakeste får muligheten til å delta.
	047/18	Samling – prisfastsettelse leiligheter	Utsatt

Dato	Sak	Sakstittel	Vedtak
	048/18	Fastsetting av valgdag for fylkestings- og kommunestyrevalget 2019	Kommunestyret vedtar at kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019 holdes på den ordinære valgdagen mandag 09.september 2019.
	049/18	Nord-Odal Kommuneskoger KF- Regnskap 2017	Det framlagte regnskapet for Nord-Odal Kommuneskoger KF for 2017 tas til etterretning.
	050/18	Redusert bruk av plast	Kommunestyret oppfordrer kommunale enheter og virksomheter, butikker og øvrig næringsliv, frivillige lag og foreninger og ikke minst den enkelte innbygger i Nord-Odal til å være med på en miljødugnad for å redusere bruken av plast.
26.9.18	051/18	Godkjenning av møteprotokoll	
	052/18		
	053/18	Bekymring vedrørende utviklingen i Mo	Kommunestyret takker for innspillet fra eldres råd og tar det til etterretning. Kommunestyret ber om at administrasjonen tar initiativ til en idédugnad/innbyggerverksted for Mo.
	054/18	Bredbånd søknad 2018 - kommunal medfinansiering	Kommunestyret i Nord Odal kommune bevilger kr 1 300 000 (egenbidrag) i forbindelse med utbygging av fiber langs Storsjøen vest, under forutsetning av at søknaden om tilskudd fra Hedmark Fylkeskommune innvilges. Tiltaket innarbeides i budsjettet for 2019.
	055/18	Endringer i vedtatt skyssreglement	Ny § 9 Delegering legges inn i reglementet. § 9 Delegering Kommunestyret delegerer til rådmannen å foreta mindre endringer i reglementets vedlegg der disse har sin årsak i infrastrukturelle endringer. Gammel § 9 Iverksettelse endres til ny § 10 Iverksettelse Punkt B6 (FV 24 Nord-Odalsvegen – mot Skarnes) endres til: Nord-Odal kommune vurderer med bakgrunn i dette parsellen fra Illgoshaugen til Hanor av FV 24 som over alminnelig trafikkfarlig.

Dato	Sak	Sakstittel	Vedtak
			<i>Elever som må ferdes langs FV 24 fra og med Nord-Odalsvegen 1382 (gnr 9, bnr. 1, fnr. 1) til og med Nord-Odalsvegen 1379 (gnr. 9, bnr. 1), gis rett til gratis skoleskyss ut barneskolen etter opplæringsloven § 7-1 første ledd tredje punktum.</i> 4. Endringene har virkning fra 1.10.2018.
	056/18	Glåmdal interkommunale krisesenter - Årsrapport 2017	Kommunestyret tar årsmelding fra Glåmdal interkommunale krisesenter til etterretning. Krisesenteret må synliggjøres på kommunes nettside.
	057/18	Glåmdal interkommunale legevakt årsrapport 2017	Kommunestyret tar årsmelding for Glåmdal legevakt 2017 til etterretning.
	058/18	Rapport forvaltningsrevisjon - Startlån	a. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport om Startlån til orientering. b. Kommunestyret ber administrasjonen følge opp rapportens anbefalinger. c. Kontrollutvalget innhenter tilbakemelding fra administrasjonen om hvordan anbefalingene er fulgt opp, innen 1.1.19.
	059/18	Regional miljø- og klimastrategi 2018-2030 - Kongsvingerregionen Journaldato: 04.09.2018	Kommunestyret vedtar følgende forslag til «Miljø- og klimastrategi for Kongsvingerregionen 2018-2030»: 1. Kongsvingerregionen skal bidra til miljøvennlig infrastruktur, transport og logistikk på vegne av Norge og Europa 2. Kongsvingerregionen skal bidra til grønn vekst i næringslivet gjennom bruk av høyskolestiftelsen og økt kompetanse, og verdiskaping basert på økt bruk av regionale ressurser. 3. Kongsvingerregionen skal bidra til å ha en by- og tettstedsutvikling som er inkluderende, trygg, robust og bærekraftig. 4. Kongsvingerregionen skal være et trygt sted i forhold til klimaendringer. Miljø- og klimastrategien skal forankres i kommuneplanen og legges til grunn for

Dato	Sak	Sakstittel	Vedtak
			kommunens arbeid med handlingsplan for miljø og klima i Nord-Odal kommune. Vedlegg: Vedlegg 1: Forslag til «Miljø- og klimastrategi for Kongsvingerregionen 2018-2030». Vedlegg 2: Mal for lokale handlingsplaner for miljø og klima.
	060/18	060/18 - 18/7952 - Retningslinjer for tobakkssalg i Nord-Odal kommune	Kommunestyret vedtar retningslinjer for tobakkssalg i Nord-Odal kommune.
	061/18	Revidering av plan for selskapskontroll	1. Kommunestyret slutter seg til den reviderte planen for selskapskontroll for Nord-Odal kommune for 2018-2019. 2. Kommunestyret gir kontrollutvalget anledning til å gjøre endringer i planen hvis forutsetningene skulle endre seg, jf. forskrift om kontrollutvalg § 13.
	062/18	Titt Samarbeidsavtale - Hedmark fengsel avd. el: Bruvoll og Nord-Odal kommune	Unntatt off.
	063/18	063/18 - 18/11921 - Tilleggsbevilgning - utvidelse av Granerud industriområde	Kommunestyret øker rammen for utvidelse av Granerud industriområde med kr 800 000, fra kr 6 875 mill til kr 7 675 mill til opparbeidelse av infrastruktur på området. Tiltaket finansieres ved låneopptak.
	064/18	Tilsynsrapport fra Arbeidstilsynet	Kommunestyret tar rapporten fra Arbeidstilsynet ved Møllerhuset til etterretning. Administrasjonen bes utrede kontorforholdene ved Møllerhuset, Storbråten og Halmhaugen bokollektiv.
	065/18	7875 - Årsmelding 2017 Glåmdal Interkommunale øyeblikkelig hjelp avdeling (IKØ)	Kommunestyret tar årsmelding 2017 fra Glåmdal interkommunale øyeblikkelig hjelp til orientering.
	066/81	Tømmestasjon for båter	Nord-Odal og Sør-Odal kommuner kjøper inn septikkbrygge i henhold til tilbud. Kostnadene for innkjøp deles likt mellom de to kommunene.

Dato	Sak	Sakstittel	Vedtak
			Nord-Odal kommune sin andel på kr. 132.500,- eks mva til kjøp av brygge finansieres via kommunens disposisjonsfond.Fremtidige årlige driftskostnader fordeles med 1/3 andel på hver av partene. Partene er Nord-Odal kommune, Sør-Odal kommune og båtforeningene. Ordningen evalueres etter 3 års drift.
	067/18	Opparbeiding og drift av truckstop på Granerud	Unnt. Off.
	068/18	Riving av skådammen og erosjonssikring av Sandsfossen	Kommunestyret tar vedtaket i formannskapet til orientering. Formannskapet vedtar at østre ledemur i Sandsfossen rives, og at området istandsettes i samsvar med saksutredningen. Investeringen på kr 1,2 millioner inkl mva dekkes med 240.000 i momskompensasjon og 960.000 kr i nytt låneopptak. Det fattes vedtak etter hastebestemmelsen da det er viktig å få utført arbeidet i høst. Kommunen må undersøke om Fellesfløytingen har noe ansvar for anlegget.
	069/18	Eidsiva Energi AS – Innfrielse av ansvarlig lån	1. Nord-Odal kommune beslutter å stemme for den foreslåtte innfrielse av Eidsiva Energi AS' ansvarlige lån, herunder tilknyttede endringer i Eidsiva Energi AS' vedtekter, når innfrielsen blir behandlet i generalforsamlingen til Eidsiva Energi AS. Innfrielsen planlegges gjennomført ved at det ansvarlige lånets hovedstol konverteres til egenkapital i Eidsiva Energi AS ved kapitalforhøyelse og at lånets verdi utover hovedstolen betales kontant til långiverne. 2. Nord-Odal kommune beslutter å tegne seg for sin andel av kapitalforhøyelsen nevnt i punkt 1 ved innfrielsen av hele Nord-Odal kommunes ansvarlige lån til Eidsiva Energi AS med hovedstol på kr. 5 132 784,-. 3. Ordfører eller den hun delegerer det til får fullmakt til å representere Nord-Odal kommune i generalforsamlingen som skal behandle innfrielsen av det ansvarlige lånet, herunder til å tegne seg for kapitalforhøyelsen på vegne av Nord-Odal kommune.

Dato	Sak	Sakstittel	Vedtak
			4. Nord-Odal kommune godkjenner og signerer ny aksjonæravtale for Eidsiva Energi AS som har virkning fra ikrafttredeisen av ovennevnte kapitalforhøyelse. 5. Ovennevnte beslutninger er betinget av at den bindende forhåndsuttalelsen som skal innhentes fra skattemyndighetene ikke har vesentlige andre skattemessige konsekvenser for Nord-Odal kommune enn det som er skissert i saksframlegget med vedlegg.
30.10.18	070/18	Godkjenning av møteprotokoll	Protokoll godkjennes.
	071/18	Referatsaker	Referatsaker tas til orientering.
	072/18	Tertialrapport 2.kvartal	Tertialrapporten tas til etterretning Finansrapporten tas til etterretning Endret finansieringsbehov i investeringsbudsjettet på 4,045 mill. kr vedtas på følgende måte: Endringen finansieres på følgende måte: Bruk av lån (ubrukte lånemidler) økes med 3,598 mill. kr. Bruk av momskompensasjon økes med 407.000 kr. Tilskudd økes med 40.000 kr.
	073/18		
	074/18		

Dato	Sak	Sakstittel	Vedtak
	075/18		

Formannskapsmøter i Nord-Odal

15.10.18, 5.11.18 og 13.11.18

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel
062/18	Godkjenning av møteprotokoll
063/18	Referatsaker
064/18	Delegerte saker
065/18	Eiendommen 53/001 - Dispensasjon fra kommuneplanens arealdel for fradeling av 2 daa fra gnr. 53, bnr. 1 til boligtomt
066/18	Søknad om økonomisk støtte
067/18	Tertialrapport 2 - regnskapsrapport per 31.08.2018
068/18	Tv-aksjonen 2018

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel	Unntatt off.
069/18	Godkjenning av møteprotokoll	
070/18	Referatsaker	
071/18	Delegerte saker	
072/18	Kultur, idrett- og friluftsmidler Reglement	
073/18	Nye kommunale priser og stipender med tilhørende statutter	
074/18	Plan for idrett- og fysisk aktivitet 2017 - 2027 med handlingsplan for idretts- og nærmiljøanlegg 2018-2021	
075/18	Økning av festeavgift for feste av gravplasser	
076/18	Bygging av ny barnehage i Mo	

Utvalg: Formannskapet
Møtested: formannskapssalen
Dato: Tirsdag 13.11.2018
Tid: Kl. 09:00

Medlemmene innkalles herved til ovennevnte møte. Eventuelt forfall må meldes til servicekontoret snarest (tlf. 62 97 81 00 / e-post: postmottak@nord-odal.kommune.no). Er noen inhabil i en sak, må det meldes fra om dette. Varamedlemmer møter kun etter nærmere avtale.

Budsjett 2019

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel	Unntatt off.
077/18	Godkjenning av møteprotokoll	

From: Morten Alm Birkelid
Sent: Thursday, October 11, 2018 9:48 AM
To: Kristin Moe; Torgun M Bakken; ksi@oppland.org;
kjetil@kontrollutvalget.no
Subject: 2018.10.11 KU - Informasjonsbrev utredning sammenslåing.pdf
Attachments: 2018.10.11 KU - Informasjonsbrev utredning sammenslåing.pdf

Hei,

Vedlagt følger et informasjonsbrev til kontrollutvalgene som vi ber om legges fram for utvalgene til orientering.

Med vennlig hilsen

Morten Alm Birkelid
daglig leder

Hedmark Revisjon IKS

Mobil: 911 00 413
E-post: morten.alm.birkelid@hedmark-revisjon.no

Kildevegen 14
Postboks 84, 2341 Løten
Tlf. 62 43 58 00

Til kontrollutvalgene

INFORMASJON – UTREDNING OM SAMMENSLÅING

Oppland og Hedmark fylkeskommune skal slå seg sammen til Innlandet fylkeskommune med virkning fra 01.01.2020. Innlandet Revisjon IKS er Oppland fylkeskommunes revisor, og Hedmark Revisjon IKS er Hedmark fylkeskommunes revisor. Innlandet fylkeskommune må velge revisor fra regnskapsåret 2020.

Representantskapet i Innlandet Revisjon IKS og Hedmark Revisjon IKS har våren 2018 besluttet å få utredet en sammenslåing av de to selskapene med virkning fra 01.01.2020.

Etter vedtakene i representantskapet er det blitt nedsatt en styringsgruppe, bestående av styrene, og en arbeidsgruppe. Disse skal innen utløpet av året arbeide frem et grunnlag for å kunne beslutte en sammenslåing av de to revisjonsselskapene.

Etter vår vurdering vil et sammenslått selskap bidra til å møte de endringer som forventes å ville skje i revisjonsbransjen og i kommunal sektor. For kontrollutvalget vil en eventuell sammenslåing ikke medføre endringer i samarbeidet med revisjonen.

Arbeidsgruppens utredning skal foreligge innen 31.12.2018. Den vil bli behandlet av styringsgruppen, styrene og representantskapene i 1.kvartal 2019. Dersom representantskapene innstiller på sammenslåing, blir forslaget i løpet av 1.halvår 2019 lagt frem for eierne, dvs fylkestingene og for kommunestyrene..

Lillehammer/Løten den 11.oktober 2018

Bjørge Hagen
daglig leder

Morten Alm Birkelid
daglig leder

Nord-Odal sykehjem og Solheim sykehjem
Herredsvegen 1

2120 SAGSTUA

UAVHENGIG REVISORS BERETNING OM BEBOERREGNSKAPER VED NORD-ODAL SYKEHJEM OG SOLHEIM SYKEHJEM

Konklusjon

Vi har revidert Nord-Odal sykehjem og Solheim sykehjem sine beboerregnskaper for 2017 for 6 beboere som ikke er i stand til å disponere egne midler.

Etter vår mening er beboerregnskapene for 2017 i det alt vesentlige avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen per 31. desember 2017, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av regnskapet*. Vi er uavhengige av alders- og sykehjemmet i samsvar med de etiske kravene som er relevante for vår revisjon av beboerregnskapet i lov og forskrift, og vi har overholdt våre etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Presisering – Grunnlag for regnskapsavleggelse og begrensning av distribusjon og bruk

Beboerregnskapene er utarbeidet med hjemmel i helse- og omsorgstjenesteloven § 12-4 og forskrift om disponering av kontantytelser fra folketrygden under opphold i kommunal helse- og omsorgsinstitusjon og i helseinstitusjon i spesialisthelsetjenesten. Som et resultat av dette anses ikke regnskapet å være egnet for andre formål. Vår uttalelse er utelukkende beregnet på Nord-Odal sykehjem og Solheim sykehjem, beboerne og beboernes nærmeste pårørende/verge, og skal ikke distribueres til eller brukes av andre. Vår konklusjon er ikke modifisert som følge av dette.

Ledelsens og de som har overordnet ansvar for styring og kontroll, sitt ansvar for regnskapet

Nord-Odal sykehjem og Solheim sykehjem sin ledelse er ansvarlig for utarbeidelsen av beboerregnskapene i samsvar med forskrift om disponering av kontantytelser fra folketrygden under opphold i kommunal helse- og omsorgsinstitusjon og i helseinstitusjon i spesialisthelsetjenesten, og for slik intern kontroll som ledelsen finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av regnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av regnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for hvorvidt beboerregnskapene ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men det er ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som treffes av brukere på grunnlag av dette regnskapet.

Som en del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- Identifiserer og anslår vi risikoene for at regnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil, utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere disse risikoene, og innhenter tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for ikke å avdekke vesentlig feilinformasjon som skyldes misligheter, er høyere enn risikoen for ikke å avdekke vesentlig feilinformasjon som skyldes feil, ettersom misligheter kan innebære fordekt samarbeid, forfalskning, tilsiktede utelatelser, feil i erklæringer eller overstyring av intern kontroll.
- Opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, med det formål å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av alders- og sykehjemmets interne kontroll.
- Evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige, og om regnskapsestimatene og de tilhørende tilleggsopplysningene som er utarbeidet av ledelsen, er rimelige.

Vi kommuniserer med sykehjemmenes ledelse blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Løten, den 18. oktober 2018

Morten Alm Birkelid
daglig leder

Ellen Enger
konsulent

Kopi uten vedlegg: Kontrollutvalget
Rådmann

Vedlegg – oversikt over beboerregnskap m/kommentarer fra revisor, U.off. jf. Offl. § 13 og Fvl. § 13.1.1

KONTROLLUTVALGET I NORD-ODAL KOMMUNE

TILTAKSPLAN 2019

**KONTROLLUTVALGET I
NORD-ODAL KOMMUNE**

Glåmdal sekretariat IKS

Kontrollutvalgssekretariat for kommunene Eidskog, Grue, Kongsvinger, Nord-Odal, Sør-Odal, Våler, Åsnes

Kontrollutvalget i Nord-Odal kommune

Tilsyn med forvaltningen

Møte	Oppgaver knyttet til tilsyn med forvaltningen
Fortløpende rapportering	- Samme økonomiske rapportering som formannskapet får. - Kontrollutvalgsmedlemmene skal ha tilgang til dokumenter fra alle politiske utvalg. - Kontrollutvalget har valgt å fordele følgende utvalg mellom seg (oppfølging): - Saker fra formannskapet – Ole Theodor Holth - Saker fra utvalg for oppvekst og kultur – Bjørn Peter Sandmo - saker fra utvalg for eiendom og samfunn – Vigdis Olaussen Mellem - Saker fra utvalg for helse og omsorg – Bjørn Peter Sandmo - Kommuneskogen - Ole Theodor Holth - Bjørn Peter Sandmo er kontrollutvalgets representant i kommunestyret.
I hvert møte eller når kontrollutvalget bestemmer det	- Samtale med ordfører og rådmann. - Rapporteringer fra rådmannen: - Økonomisk situasjon – inkludert byggeprosjekter. - Anmeldelser og varsling (rutiner for varsling). - Oppfølging av kommunestyrevedtak (hvert halvår) - Sykefravær. - Tilsynssaker. - Informasjon fra enhetene/virksomhetene/tjenestene (<i>spesifisert under hvert enkelt møte</i>). - Sekretariatsleders oversikt over kontrollutvalgets saker med vedtak og oppfølgingen av disse (en oppdatert oversikt ligger på http://www.gsi.no/kontrollutvalgene/nord-odal-kommune/ (under «Sentrale dokumenter») - Rapporter fra andre tilsynsorganer og kommunens svar/oppfølging (sekretariatet utarbeider oversikt).
Aktuell informasjon	I den grad følgende temaer/områder ikke blir undersøkt gjennom bestilling av forvaltningsrevisjon, kan det være aktuelt å be om tilbakemeldinger fra administrasjonen på ulike områder, bl.a. ut fra overordnet analyse for forvaltningsrevisjon. Slik informasjon blir spesifisert under hvert enkelt møte.
Fredag 18.1.19	- Oppfølging av KS-saker, ikke oppfulgte saker. - Rus og psykiatri – overgangen til Ahus, følger for tjenesten?
Fredag 15.3.19	- Behandle skatteoppkrevers årsrapport for 2018 og kontrollrapport fra Skatteetaten. - Barnevern: Hvordan sikres det generelt at barnas behov ivaretas og at ting fanges opp? - i samarbeid med NAV, skole Buf dir. osv. Hvordan jobbes det i S-O og N-O? Hvor mange saker S-O i forhold til N-O? Hva er utfordringene og hva fungerer bra? Hvordan samarbeides det med andre enheter? Hvordan følges sakene opp? Saksbehandlingsrutiner og tidsperspektiver? Hvordan jobbes det forebyggende?
Fredag 10.5.19	Informasjon om prosjektet «Kultur for læring».
Fredag 6.9.19	
Fredag 29.11.19	
2020	

Kontrollutvalgets oppgaver i forbindelse med regnskapsrevisjon.

Møte	Oppgaver knyttet til regnskapsrevisjon
	Utgangspunktet for oppgavene er bestemmelsene i kap. 4 i forskrift om kontrollutvalg.
Fredag 18.1.19	Interimrapport regnskapsrevisjon, regnskapsår 2018, med foreløpig informasjon om oppfølging av årsavslutningsbrevet for 2017.
Fredag 15.3.19	
Fredag 10.5.19	- Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet for 2018, for Nord-Odal kommune og Nord-Odal kommuneskoger KF. - Årsavslutningsbrev for revisjonsåret 2018.
Fredag 6.9.19	Orientering om revisjonsstrategien for revisjonsåret 2019 (ev. i neste møte)
Fredag 29.11.19	

Kontrollutvalget i Nord-Odal kommune

Møte	Oppgaver knyttet til regnskapsrevisjon
2020	Interimrapport regnskapsrevisjon, regnskapsår 2019, med foreløpig informasjon om oppfølging av årsavslutningsbrevet for 2018.

Kontrollutvalgets oppgaver i forbindelse med forvaltningsrevisjon.

Møte	Oppgaver knyttet til forvaltningsrevisjon
	Utgangspunktet for oppgavene er plan for forvaltningsrevisjon og bestemmelsene i kap. 5 i forskrift om kontrollutvalg.
Fredag 18.1.19	Oppfølging av FR Smartlån (innen 1.1.19)
Fredag 15.3.19	Bestilling av FR i tråd med plan for forvaltningsrevisjon for 2019-2020.
Fredag 10.5.19	
Fredag 6.9.19	
Fredag 29.11.19	
2020	

Kontrollutvalgets oppgaver i forbindelse med selskapskontroll.

Møte	Oppgaver knyttet til selskapskontroll
	Utgangspunktet for oppgavene er plan for selskapskontroll og bestemmelsene i kap. 6 i forskrift om kontrollutvalg.
Fredag 18.1.19	Bestilling av selskapskontroll i tråd med plan for 2017-2019.
Fredag 15.3.19	
Fredag 10.5.19	
Fredag 6.9.19	
Fredag 29.11.19	
2020	

Tilsyn med revisjonen

Møte	Oppgaver knyttet til tilsyn med revisjonen
	Revisjonen rapporterer om sin virksomhet ved behov. Revisjonens plan for Nord-Odal kommune og er til enhver tid tilgjengelig for kontrollutvalget. Utgangspunktet for oppgavene er bl.a. relatert til bestemmelsene i koml. § 77 nr. 4.
Fredag 18.1.19	- Vurdering av kontrollutvalgets tilsynsansvar for regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon for 2018, jf. NKRFs veiledere. - Oppdragsansvarlige revisorers habilitetserklæring for Nord-Odal kommune (inkl. Nord-Odal kommuneskoger KF) for 2019. - Oppdragsavtale for Nord-Odal kommune 2019. - Statusrapport oppdragsavtale for 2018, andre halvår (31.12.18).
Fredag 15.3.19	
Fredag 10.5.19	
Fredag 6.9.19	Statusrapport oppdragsavtale 1. halvår 2019 (30.6.19)
Fredag 29.11.19	

Budsjettbehandlingen

Møte	Oppgaver knyttet til budsjettbehandlingen
	Utgangspunktet for oppgavene er bl.a. relatert til bestemmelsen i forskrift om kontrollutvalg § 18.

Kontrollutvalget i Nord-Odal kommune

Møte	Oppgaver knyttet til budsjettbehandlingen
	Kontrollutvalget følger opp at kontrollutvalgets forslag følger med til kommunestyrets behandling av budsjettet (jf. reglement for kontrollutvalget § 4).
Fredag 18.1.19	•
Fredag 15.3.19	•
Fredag 10.5.19	•
Fredag 6.9.19	• Forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet for 2020 behandles kontrollutvalget.
Fredag 29.11.19	•

Kontrollutvalgets rapportering

Møte	Oppgaver knyttet til kontrollutvalgets rapportering
	Utgangspunktet for oppgavene er bl.a. relatert til bestemmelsen i koml. § 77 nr. 6.
Fredag 18.1.19	• Kontrollutvalgets årsrapport for 2018 behandles og oversendes deretter kommunestyret til behandling. • Kontrollutvalgets rapportering til kommunestyret av resultatet av gjennomført forvaltningsrevisjon og selskapskontroll (rådmannens oppfølging av eventuelle anbefalinger), skal gå fram av kontrollutvalgets årsrapport. • Eventuelle omprioriteringer av prosjekter skal også framgå av årsrapporten.
Fredag 15.3.19	•
Fredag 10.5.19	•
Fredag 6.9.19	•
Fredag 29.11.19	• Kontrollutvalgets årsplan for 2020 vedtas og oversendes deretter til kommunestyret til orientering.

Arkivsak-dok. 18/00064-28
Saksbehandler Nina Bolneset

Saksgang	Møtedato
Nord-Odal kontrollutvalg	30.11.2018

SAK 61/18 SAMTALE MED ORDFØREREN

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar samtalen med ordføreren til orientering.

Vedlegg:

Ingen.

Saksframstilling:

Kontrollutvalget inviterer ordfører Lise Selnes til en samtale hvor det kan diskuteres generelle problemstillinger i Nord-Odal kommune.

Som et fast punkt tar vi med spørsmålet om det er noe som ordfører ønsker å bringe videre til kontrollutvalget fra kommunestyret, eller om det er andre forhold som kontrollutvalget bør gjøres oppmerksom på?

Arkivsak-dok. 18/00039-46
Saksbehandler Nina Bolneset

Saksgang	Møtedato
Nord-Odal kontrollutvalg	30.11.2018

SAK 62/18 SAMTALE MED RÅDMANNEN.

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar samtalen med rådmannen til orientering.

Vedlegg:

Ingen.

Saksframstilling:

Kontrollutvalget innkaller rådmann Runar Kristiansen til en samtale hvor vi kan diskutere generelle problemstillinger i Nord-Odal kommune. Kontrollutvalget ber om at rådmannen orienterer om saker som han anser som relevante for kontrollutvalgets arbeid.

Det er visse faste punkter som gjennomgås i samtalen med rådmannen.

- Kontrollutvalget vil i hvert møte ha en rapportering fra rådmannen om den økonomiske situasjonen i kommunen, inkludert viktige forhold i investeringsregnskapet.
- Eventuelle anmeldelser og varslinger siden forrige møte.
- Registrerte åpnete tilsynssaker (ikke ordinære varslede tilsyn) siden forrige møte (enhet, sak/tema (ikke navn)).
- Sykefraværet i kommunen (*statistikk for 3. kvartal oversendt KU på e-post 13.11.18*)

I tillegg ønsker kontrollutvalget en orientering om:

- Kommunens gjeldsbelastning, konsekvenser for kommunen, jf. lysarkpresentasjonen fra Hedmark Revisjon IKS i forrige møte, KU sak 39/18.
- Hva vil en reduksjon i eiendomsskatten ha å si for kommunens økonomi.

Arkivsak-dok. 18/00025-5
Saksbehandler Nina Bolneset

Saksgang
Nord-Odal kommunestyre
Nord-Odal kontrollutvalg

Møtedato
30.11.2018

SAK 63/18 RAPPORT FORVALTNINGSREVISJON-SELVKOST.

Forslag til vedtak/innstilling:

1. Kontrollutvalget tar forvaltningsrevisjonsrapport om Selvkost til orientering.
2. Rapporten sendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak:
 - a. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport om Selvkost til orientering.
 - b. Kommunestyret ber administrasjonen følge opp rapportens anbefalinger.
 - c. Kontrollutvalget innhenter tilbakemelding fra administrasjonen om hvordan rapportens anbefalingene er fulgt opp, innen 1.8.19.

Vedlegg:

1. Rapport forvaltningsrevisjon – Selvkost, datert 22.11.18.

Saksframstilling:

I tråd med plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2017-2020, behandlet kontrollutvalget i møtet 2.2.18 en prosjektplan knyttet **Selvkost**. Her er det snakk om hvorvidt kommunen overholder lover og bestemmelser knyttet til selvkost.

Prosjektplanen foreslo følgende problemstillinger, som ble vedtatt i KU-sak 7/18:

1. Har Nord-Odal kommune etablert rutiner som sikrer en hensiktsmessig håndtering av selvkostområdene?
2. Har Nord-Odal kommune beregnet henførbare kostnader til selvkostområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?
3. Har Nord-Odal kommune behandlet eventuelle selvkostfond korrekt?

Det har vært en del medieoppslag om at Nord-Odal har hatt et høyt avgiftsnivå på sine selvkosttjenester, og kontrollutvalget mente derfor at det ville være nyttig med en gjennomgang av hvordan kommunen håndterer disse bestemmelsene. Gjennomgangen er avgrenset til å gjelde tjenestene vann og avløp, renovasjon, slam/septik og byggesak.

Nå er rapporten ferdig og ligger som vedlegg 1 til saken. Konklusjonen på gjennomgangen ligger i 9, som sier revisjonen følgende:

Sett opp mot formålet med denne forvaltningsrevisjonen er det vår vurdering at Nord-Odal kommune behandler selvkosttjenestene i henhold til lov, forskrift og gjeldene retningslinjer. I forbindelse med vår gjennomgang ser vi likevel grunn til å foreslå enkelte forbedringer knyttet til den enkelte problemstilling for forvaltningsrevisjonen

Det er sagt følgende i forhold til anbefalinger:

Med bakgrunn i revisors vurderinger og konklusjoner anbefaler vi at Nord-Odal kommune bør:

1. Vurdere å gi ytterligere informasjon om selvkostresultatet/selvkostgraden, og grunnlaget for gebyrforslagene fra selskapene, i saken om priser og gebyrer på kommunale tjenester som legges frem for kommunestyre årlig. Det bør også fremgå at tjenestene vann og avløp er blant tjenestene hvor en beregner full selvkost.
2. Sikre at det til enhver tid finnes kompetanse og ansatte i kommunen som kan følge opp selvkostområdene på en god måte. Både internt i kommunen og overfor selskapene som utfører selvkostoppgaver på vegne av kommunen.
3. Være konsekvent med å avsette/bruke av selvkostfond for tjenester hvor loven tilsier full selvkost. Det samme gjelder andre gebyrbelagte tjenester når selvkostregnskapet/ etterkalkylen viser et overskudd.

NKRF har utarbeidet anbefalinger i forhold til kontrollutvalgets påseansvar for forvaltningsrevisjon og anbefaling nr. 10 sier følgende om framlegging av rapport:

Revisor bør presentere det ferdige prosjektet for kontrollutvalget og svare på spørsmål i et møte.

Kontrollutvalget må kontrollere at rapporten er i henhold til bestillingen, og at alle problemstillingene er besvart. Men rapportens utforming, herunder dens innhold, vurderinger og konklusjoner faller inn under revisors selvstendige, faglige ansvar. Kontrollutvalget kan ikke selv endre en forvaltningsrevisjonsrapport. Dersom kontrollutvalget mener at revisors rapport ikke er god nok eller ikke svarer på bestillingen, bør dette avklares gjennom en dialog med revisor.

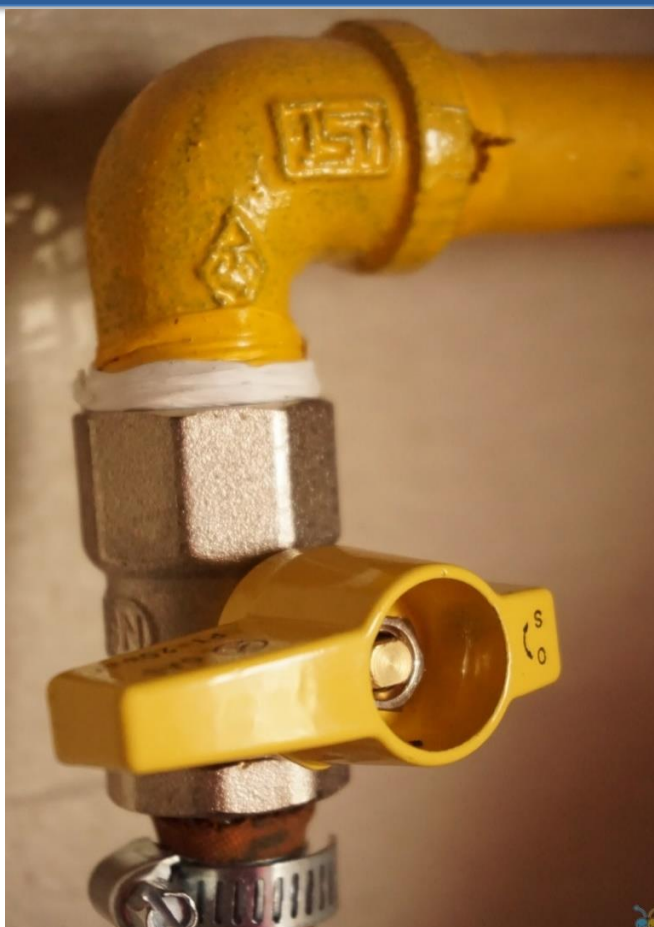
Ut fra sekretariatets bedømming gir rapporten svar på de problemstillingene som er gitt, og rapporten er i henhold til bestillingen. Forvaltningsrevisjonen er gjennomført iht. RSK 001, Standard for forvaltningsrevisjon.

Rapportutkastet har vært sendt på høring til rådmannen, men det er foreløpig ikke kommet noen tilbakemeldinger fra rådmannen side. Denne vil bli ettersendt.

Forvaltningsrevisjon 2018

Utarbeidet av Hedmark Revisjon IKS
på oppdrag fra kontrollutvalget i Nord-Odal
kommune

Praktisering av selvkostprinsippet i Nord-Odal kommune

Forord

Denne rapporten er et resultat av forvaltningsrevisjonsprosjektet: Praktisering av selvkostprinsippet i Nord-Odal kommune. En foreløpig rapport har vært sendt til rådmannen i kommunen for uttalelse. Rådmannens høringsuttalelse er tatt inn i rapportens kapittel 10. Rapporten, som utgjør prosjektets sluttprodukt, avleveres herved til revisjonens oppdragsgiver, kontrollutvalget i Nord-Odal kommune.

Jo Erik Skjeggstad har vært utøvende revisor for prosjektet og har ført rapporten i pennen. Laila Irene Stenseth har vært oppdragsansvarlig revisor for prosjektet og har kvalitetssikret arbeidet.

Prosjektets datainnsamling er gjennomført høsten 2018. Innledningsvis vil man finne et sammendrag av rapporten som oppsummerer kontrollutvalgets bestilling, måten prosjektet er gjennomført på og revisors konklusjoner og anbefalinger. Sammendraget er ment å skulle gi den travle leser en innføring i rapportens hovedpunkter.

Hedmark Revisjon IKS ønsker å takke kommunens administrasjon for nødvendig tilrettelegging og bistand i prosjektforløpet. Samtidig vil vi takke kontrollutvalget i Nord-Odal kommune for oppdraget.

Løten 22. november 2018

Laila Irene Stenseth
oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Jo Erik Skjeggstad
utøvende forvaltningsrevisor

Innholdsfortegnelse

1	SAMMENDRAG	4
2	BAKGRUNN FOR REVISJONSGJENNOMGANGEN	7
2.1	KORT OM SELVKOSTPRINSIPPET FOR KOMMUNALE TJENESTER	7
2.2	SELVKOSTOMRÅDER I NORD-ODAL KOMMUNE	8
3	FORMÅL, PROBLEMSTILLINGER OG AVGRENSNING AV REVISJONEN	9
4	REVISJONSKRITERIER	9
5	METODE FOR REVISJONEN	10
6	PROBLEMSTILLING 1: RUTINER FOR HÅNDTERING AV SELVKOST	11
6.1.	REVISJONSKRITERIER FOR PROBLEMSTILLING 1	11
6.2.	INNHEMTET DATA	11
6.2.1.	SAK I KOMMUNESTYRET - PRISER OG GEBYRER	11
6.2.2.	ANDRE KOMMUNALE DOKUMENTER AV BETYDNING FOR HÅNDTERING AV SELVKOST	12
6.2.3.	DATA INNHEMTET FRA INTERVJU	13
6.3.	REVISORS VURDERINGER	17
7	PROBLEMSTILLING 2: BEREGNING AV SELVKOST	21
7.1	REVISJONSKRITERIER FOR PROBLEMSTILLING 2	21
7.2	INNHEMTET DATA	21
7.2.1.	GJENNOMGANG AV REGNSKAPSDATA	24
7.3	REVISORS VURDERINGER	24
8	PROBLEMSTILLING 3: BEHANDLING AV SELVKOSTFOND	26
8.1	REVISJONSKRITERIER FOR PROBLEMSTILLING 3	26
8.2	INNHEMTET DATA	26
8.2.1.	DATA INNHEMTET FRA DOKUMENTGJENNOMGANG	27
8.3	REVISORS VURDERINGER	30
9.	KONKLUSJON OG ANBEFALINGER	31
10.	RÅDMANNENS HØRINGSUTTALELSE	34
11.	LITTERATURLISTE/REFERANSER	35
VEDLEGG A:	UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER	36

1 Sammendrag

I møte 02.02.18 sak 7/2018 bestilte kontrollutvalget i Nord-Odal et forvaltningsrevisjonsprosjekt knyttet til selvkost. Prosjektet skulle ha som formål å foreta en vurdering av om kommunen behandler selvkosttjenestene i henhold til lov, forskrift og gjeldene retningslinjer. Forvaltningsrevisjonsprosjektet var forutsatt å svare på følgende problemstillinger:

1. Har Nord-Odal kommune etablert rutiner som sikrer en hensiktsmessig håndtering av selvkostområdene?
2. Har Nord-Odal kommune beregnet henførbare kostnader til selvkostområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?
3. Har Nord-Odal kommune behandlet eventuelle selvkostfond korrekt?

Gjennomgangen er avgrenset til å gjelde tjenestene vann og avløp, renovasjon, slam/septik og byggesak. Kommunen er vurdert opp mot revisjonskriterier utledet fra relevant lovverk, tolkningsdokumenter rundt lovverket, retningslinjer for beregning av selvkost og veiledning fra statlige myndigheter. Grunnlagsdata som er benyttet er hentet fra dokumenter, oversikt over selvkostberegningene og regnskapsdata som er relevante for selvkost, samt intervju med nøkkelpersonell i kommunen og selskapene som yter selvkosttjenester på vegne av kommunen.

Sett opp mot formålet med denne forvaltningsrevisjonen er det vår vurdering at Nord-Odal kommune behandler selvkosttjenestene i henhold til lov, forskrift og gjeldene retningslinjer. For den enkelte problemstilling er det konkludert som følger:

1. Har Nord-Odal kommune etablert rutiner som sikrer en hensiktsmessig håndtering av selvkostområdene?

Vi har i forbindelse med denne problemstillingen kontrollert at Nord-Odal kommune utarbeider selvkostkalkyler som grunnlag for gebyrregulativet, og at disse tar hensyn til regelverket for det enkelte selvkostområde. Videre har vi konstatert at kommunestyre i Nord-Odal kommune hvert år vedtar regler om gebyrer og årlige gebyrregulativ. Vi mener også at vedtakene er gjort på et tilstrekkelig grunnlag, men har kommentert at resultatet fra forrige års selvkostregnskap for alle selvkostområdene med fordel kan presenteres i forbindelse med gebyrsaken i kommunestyre. Det er imidlertid positivt at kommunen har kommentert selvkostgraden for de tjenestene hvor kommunen sponser deler av tjenesten i saksutredningen. Vi mener også at det i forbindelse med gebyrsaken kan gis en grundigere informasjon om grunnlaget for gebyrforsalgene fra GIR IKS og GIVAS IKS, som forvalter viktige selvkostområder på vegne av kommunen. Det bemerkes også at gebyrvedtaket ikke tar hensyn til at tjenestene vann og avløp skal beregnes ut fra full selvkost. Dette i henhold til selskapsavtalen med GIVAS IKS.

Vi har videre kontrollert at det foretas en avregning mot selvkostregnskapet ved årsslutt som tar hensyn til relevante kostnader og inntekter, og som benyttes som grunnlag i påfølgende års selvkostkalkyle, at selvkostberegningene kan dokumenteres og at de er innrettet slik at en unngår kryss subsidiering. Når det gjelder rutiner for øvrig har vi sett at kommunen kun har hatt en ansatt

som har tatt hånd om det meste som gjelder selvkost de senere år. Dette er sårbart, og kommunen har i løpet av prosjektperioden for revisjonsprosjektet iverksatt tiltak for å redusere sårbarheten. Vi mener kommunen fortsatt bør ha fokus på dette for å sikre kompetanse på området. Både med hensyn til oppfølging internt i kommunen, men også med hensyn til oppfølging av selskapene som utfører tjenester på vegne av kommunen. Vår konklusjon for problemstilling 1. er imidlertid at Nord-Odal kommune har etablert rutiner som sikrer en hensiktsmessig håndtering av selvkostområdene.

2. Har Nord-Odal kommune beregnet henførbare kostnader til selvkostområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?

Opp mot denne problemstillingen har vi gjennomgått grunnlagsdata for selvkostområdene renovasjon, vann og avløp, slam/septik og byggesak og kontrollert at kostnader som inngår i selvkostberegningene kan henføres til den aktuelle selvkosttjenesten i henhold til regelverk og retningslinjer. Det er ikke funnet avvik.

Vi har videre sett på hvordan kommunestyrets vedtak for gebyrfastsettelse følges opp. Dette innebærer full kostnadsdekning på vann og avløp, renovasjon og slam/tømming av septic. For de andre selvkostområdene må det kunne dokumenteres at gebyrinntektene ikke overstiger kommunens kostnader. Dette gjør kommune ved at det årlig presenteres resultater fra de ulike selvkostområdene og det beregnes en prosentsats som viser selvkostgraden for det enkelte området. GIR IKS og GIVAS IKS legger frem tilsvarende oversikter for renovasjon og vann/avløp. Når det gjelder de områdene hvor kommunestyret ikke har vedtatt full selvkost, ser det ut til at en i noen grad tilpasser gebyrnivået til et nivå tilsvarende de kommunene en sammenligner seg med. Det er kun i unntaksår at gebyrinntektene er høyere enn utgiftene. Når det gjelder vann og avløp beregner GIVAS IKS full selvkost, og dette legges til grunn ved avregningen mellom kommunen og selskapet.

Vår konklusjon på problemstilling 2. er at Nord-Odal kommune beregner henførbare kostnader til selvkostområdene korrekt og at selvkostkalkylene gir et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene.

3. Har Nord-Odal kommune behandlet eventuelle selvkostfond korrekt

For å besvare denne problemstillingen har vi kontrollert om eventuelle overskudd på selvkosttjenestene avsettes i fond. Vi bemerker her at en ikke er konsekvent med å avsette til selvkostfond for overskudd på kommunens administrasjonsgebyr for renovasjon. Selv om det her er snakk om mindre beløp mener vi at retningslinjene her legger opp til avsetning/bruk til/av selvkostfond så lenge selvkostregnskapet ikke er i balanse. For byggesak ble det et overskudd i 2016 uten at det ble gjort avsetninger til fond. Dette er eneste år med overskudd på denne tjenesten for den perioden vi har sett på, og det ville uansett blitt eliminert i 2017. Vi mener imidlertid at det prinsipielt bør avsettes til selvkostfond når gebyrinntektene overstiger kostnaden på området. Dette gjelder alle selvkostområder og bør gjøres for å sikre oversikt og dokumentasjon.

Videre har vi kontrollert om underskudd på selvkosttjenestene fremføres mot fremtidige overskudd dersom gebyrområdet gjennom lov eller kommunestyrevedtak skal ha full kostnadsdekning. Dette har vært tilfelle for vann og avløp i 2014 og for renovasjon og slam/septik i 2017, og ser ut til å håndteres i henhold til regelverket. Vi har også sett etter at hvert selvkostområde har eget fond, at selvkostfondene brukes til å dekke underskudd på den enkelte selvkosttjenesten og at avsetningene benyttes innen fem år. Vi har også sett etter at det beregnes kalkulatoriske renter på avsatte

fondsmidler. Det er ikke funnet avvik opp mot disse vurderingskriteriene. Vår konklusjon på problemstilling 3. er at Nord-Odal kommune stort sett behandler selvkostfond korrekt.

Med bakgrunn i revisors vurderinger og konklusjoner anbefaler vi at Nord-Odal kommune bør:

1. Vurdere å gi ytterligere informasjon om selvkostresultatet/selvkostgraden, og grunnlaget for gebyrforslagene fra selskapene, i saken om priser og gebyrer på kommunale tjenester som legges frem for kommunestyre årlig. Det bør også fremgå at tjenestene vann og avløp er blant tjenestene hvor en beregner full selvkost.
2. Sikre at det til enhver tid finnes kompetanse og ansatte i kommunen som kan følge opp selvkostområdene på en god måte. Både internt i kommunen og overfor selskapene som utfører selvkostoppgaver på vegne av kommunen.
3. Være konsekvent med å avsette/bruke av selvkostfond for tjenester hvor loven tilsier full selvkost. Det samme gjelder andre gebyrbelagte tjenester når selvkostregnskapet/etterkalkylen viser et overskudd.

2 Bakgrunn for revisjonsgjennomgangen

I henhold til kommuneloven § 77 fjerde ledd skal kontrollutvalget påse at det blir gjennomført forvaltningsrevisjon i kommunen. I møte 02.02.18 sak 7/2018 bestilte kontrollutvalget et forvaltningsrevisjonsprosjekt knyttet til selvkost.

Prosjektet skulle ha som formål å foreta en vurdering av om kommunen behandler selvkost tjenestene i henhold til lov, forskrift og gjeldene retningslinjer. Forvaltningsrevisjonsprosjektet var forutsatt å svare på følgende problemstillinger:

1. Har Nord-Odal kommune etablert rutiner som sikrer en hensiktsmessig håndtering av selvkostområdene?
2. Har Nord-Odal kommune beregnet henførbare kostnader til selvkostområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?
3. Har Nord-Odal kommune behandlet eventuelle selvkostfond korrekt?

2.1 Kort om selvkostprinsippet for kommunale tjenester

Kommunal leveranser/tjenester innen vannforsyning, avløp, renovasjon, feiing, oppmåling og plan- og byggesaksbehandling finansieres helt eller delvis gjennom gebyrer fra innbyggerne. Den øvre rammen for gebyrinntektene fra innbyggerne er selvkost. Selvkost er den totale kostnadsøkningen en kommune påføres ved å produsere en bestemt vare eller tjeneste. Kommunen har med andre ord ikke anledning til å ta mer betalt for varen/tjenestene fra innbyggerne enn hva det faktisk koster å levere de.

Selvkostprinsippet i kommunene legges til grunn for områder som sektor for vann- og avløp, renovasjon og slam, plan- og byggesaksbehandling, kart og oppmåling, feietjeneste etc. Det kan også være relevant å snakke om selvkost når det gjelder egenbetaling for barnehage, SFO, kulturskole, kommunale boliger, omsorgsboliger, praktisk hjelp i hjemmet, helse- og omsorgstjenester etc. Differansen mellom kostnadene ved å drive disse tjenestene og egenbetalingen er imidlertid ofte større og de utgjør mindre risiko med hensyn til for høye innbetalinger. Det er også mer sjelden at kommunene har vedtak/ønske om å finansiere denne typen tjenester fullt ut med egenbetaling.

Årsaker til at det er viktig å ha fokus på selvkost i kommunene er at dette er viktige tjenesteområder for befolkningen og innbyggerne stiller i økende grad spørsmål ved kvalitet og pris på kommunale tjenester. En kommuneøkonomi under press gir ellers motivasjon til å utnytte inntektsmulighetene maksimalt. Hovedregelen er likevel at kommunen ikke skal tjene penger på de lovpålagte tjenestene til innbyggerne, og selvkost utgjør den øvre grensen. Avvik som er avdekket gjennom kontroller på selvkostområdet i andre kommuner de siste årene er mangelfull dokumentasjon, feil i forbindelse med selvkostfond, indirekte kostnader er feil beregnet etc. En har funnet flest avvik der selvkostområder er organisert i egne selskaper. Det er samtidig funnet flest feil innen byggesak og SFO¹. For å sikre kontinuitet og en korrekt behandling av selvkostområdene er det viktig at kommunen har rutiner for oppfølging. Både på områder der kommunen selv håndterer behandling av selvkost, og der virksomheten er utskilt i egne selskaper.

¹ Telemarksforskning TF-rapport 288 (2011) Praktisering av sjølkostprinsippet i kommunane

Selvkost – Nord-Odal kommune

2018

2.2 Selvkostområder i Nord-Odal kommune

Nord-Odal deltar i interkommunale samarbeid eller selskaper for noen av de selvkosttjenestene som ytes til kommunene. Dette gjelder blant annet GIVAS for vann- og avløp, og GIR når det gjelder renovasjon. Kommunen har ellers egen brann- og redningstjeneste.

Prinsippet om selvkost gjelder uansett organisasjonsform, og det er kommunen som er ansvarlig for at selvkostprinsippet overholdes. For eksempel ved å utarbeide selvkostkalkyler, eller at det innhentes informasjon som viser hvordan selvkost er beregnet. I Nord-Odal kommune sitt regnskap for 2017 tatt inn følgende oversikt over selvkostområder (note 12 selvkostområder²):

	Resultat 2017					Balansen 2017	
	Inntekter	Kostnader	Over(+)/underskudd (-)	Årets dekningsgrad i %	Vedtatt dekningsgrad i %	Avsetn(+)/bruk av (-) dekningsgradsfond	Dekningsgradsfond/fremførbart underskudd pr. 31.12
Renovasjon	5 378	5 401	-23	99,6 %	100,0 %	-22	0
Slam	3 355	3 922	-567	85,5 %	100,0 %	-69	498
Feiing	1 109	1 237	-128	89,7 %	100,0 %	-128	0
Kart og oppmåling	507	738	-231	68,7 %		0	0
Byggesak	1 048	1 175	-127	89,2 %		0	0
Plan	228	745	-517	30,6 %			

	Resultat 2016					Balansen 2016	
	Inntekter	Kostnader	Over(+)/underskudd (-)	Årets dekningsgrad i %	Vedtatt dekningsgrad i %	Avsetn(+)/bruk av (-) dekningsgradsfond	Dekningsgradsfond/fremførbart underskudd pr. 31.12
Renovasjon	5 203 970	5 125 501	78 469	101,5 %	100,0 %	78 469	0
Slam	3 240 137	3 817 020	-576 883	84,9 %	100,0 %	-576 883	0
Feiing	995 109	1 154 508	-159 399	86,2 %	100,0 %	-159 399	0
Kart og oppmåling	380 067	788 344	-408 277	48,2 %		0	0
Byggesak	1 216 947	1 101 937	115 010	110,4 %		0	0
Plan	138 770	333 993	-195 223	41,5 %			

KOSTRA tall viser at kommunen i perioden 2014 til 2016 ligger noe høyere enn gjennomsnittet for egen KOSTRA gruppe, Hedmark fylke og landsgjennomsnittet (utenom Oslo) når det gjelder gebyrer for vann- og avløp, slam/septik tømming og byggesak. Renovasjonavgiften har ligget noe under gjennomsnittet. Avgift på plansaker og feiing/tilsyn lå over gjennomsnittet i starten av denne perioden, men lå under gjennomsnittet i 2016.

Når det gjelder selvkostfond har kommunen hatt fond for slamtømming og renovasjon fram til utgangen av 2017. Det finnes også et fond for feiing som det står ca. 160 000,- på ved utgangen av 2017.

² Tall for 2017 er i hele 1000

3 Formål, problemstillinger og avgrensning av revisjonen

Selvkost er et av de prioriterte temaene i plan for forvaltningsrevisjon 2017-2020. Årsaker til at det er viktig å ha fokus på selvkost i kommunene er at dette er viktige tjenestoområder for befolkningen og innbyggerne stiller i økende grad spørsmål ved kvalitet og pris på kommunale tjenester. En kommuneøkonomi under press gir motivasjon til å utnytte inntektsmulighetene maksimalt. Hovedregelen er likevel at kommunen ikke skal tjene penger på de lovpålagte tjenestene til innbyggerne, og selvkost utgjør den øvre grensen. Regelverket for beregning av selvkost er til dels komplisert, og det finnes en rekke fallgruver. Formålet med prosjektet er:

Å vurdere om kommunen behandler selvkosttjenestene i henhold til lov, forskrift og gjeldene retningslinjer.

Dette svares opp med følgende problemstillinger:

1. Har Nord-Odal kommune etablert rutiner som sikrer en hensiktsmessig håndtering av selvkostområdene?
2. Har Nord-Odal kommune beregnet henførbare kostnader til selvkostområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?
3. Har Nord-Odal kommune behandlet eventuelle selvkostfond korrekt?

Prosjektet er avgrenset til å gjelde selvkostområder som er vesentlige i kommunen, og det både valgt områder som er omfattet av selvkost fullt ut, og områder der kommunen kan velge å ha lavere brukerbetaling enn selvkost. Forvaltningsrevisjonen dekker fortrinnsvis områdene vann- og avløp, renovasjon, slam/tømming av septik samt byggesaksbehandling.

4 Revisjonskriterier

Revisjonskriteriene er utledet i/fra av autoritative kilder innenfor det reviderte området. Revisjonskriteriene utledes med utgangspunkt i problemstillingene og danner grunnlaget for hva de innsamlede data vurderes opp mot. I og med at revisjonskriteriene er uttrykk for en norm eller et ideal for hvordan tilstanden bør være på området, danner kriteriene også utgangspunkt for revisors anbefalinger. Revisjonskriteriene i denne undersøkelsen er utledet fra følgende kilder:

- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg
- Lov om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven)
- Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)
- Forskrifter, forarbeider og rettsavgjørelser i tilknytning til nevnte lover
- Rundskriv fra kommunal og moderniseringsdepartementet
- Uttalelser fra Sivilombudsmannen
- Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester (H-3/14)
- Veileder fra miljødirektoratet vedrørende beregning av kommunale avfallsgebyrer M-58/2014

Nærmere drøfting og utledning av kriterier finnes i vedlegg A til rapporten. For hver enkelt problemstilling er det gjort en oppsummering og utformet kriteriepunkter som kommunens praksis er vurdert opp mot.

5 Metode for revisjonen

Vi har gjennomført intervju/oppstartsmøte med leder av enhet for samfunn, eiendom og byggesak i Nord-Odal kommune som er tillagt ansvaret for de selvkostberegningene som kommunen gjør selv. I tillegg har vi gjennomført intervjuer med ledere og nøkkelpersoner vedrørende selvkost i GIV IKS og GIVAS IKS vedrørende selvkosthåndtering på områdene renovasjon og vann- og avløp. Temaliste er sendt ut på forhånd og det er utarbeidet en intervjuguide som er benyttet i intervjuene. Dette for å avgrense og strukturere intervjuene slik at dataene fra intervjuene dekker problemstillingene, og at det blir enkelt å vurdere/analysere opplysningene i ettertid. I tillegg til intervjuer er det innhentet informasjon via forespørsel om konkrete forhold på e-post. Valg av intervjuobjekter er gjort med bakgrunn i den funksjon den enkelte har i forhold til selvkostberegninger.

Dokumentanalyse har omfattet gjennomgang av mottatt dokumentasjon fra Nord-Odal kommune, GIR IKS og GIVAS IKS. Eksempelvis:

- Renovasjonsforskrift med veileder
- Vedtak i kommunestyre vedrørende gebyrregulativ for kommunen
- Budsjett/økonomiplaner og årsrapporter, årsberetninger etc.
- Oversikter over selvkostberegninger
- Regnskapsoversikter

For fullstendig oversikt se kapittel 11 Litteratur/kildeliste. Det er også foretatt en gjennomgang av regnskapsdata for selvkostområdene i kommunen, og i GIR IKS og GIVAS IKS. På artsnivå for selskapene og på posteringsnivå i kommunen.

Vi mener at intervju med nøkkelpersonell med funksjoner knyttet til selvkost og selvkostberegninger, at en benytter skriftlig dokumentasjon som supplerer data fra intervjuene og at dataene er verifisert mener vi at styrker validitet og reliabilitet i undersøkelsen. Forvaltningsrevisjonen er forøvrig gjennomført i samsvar med Norges kommunerevisorforbund sin standard for forvaltningsrevisjon (RSK 001), og kvalitetssikret i henhold til Hedmark Revisjon IKS sine rutiner.

6 Problemstilling 1: Rutiner for håndtering av selvkost

Problemstilling 1:

Har Nord-Odal kommune etablert rutiner som sikrer en hensiktsmessig håndtering av selvkostområdene?

6.1. Revisjonskriterier for problemstilling 1

På bakgrunn av det som er nevnt i vedlegg A har vi oppsummert følgende revisjonskriterier:

1. Kommunen utarbeider selvkostkalkyler som grunnlag for gebyrregulativet, som tar hensyn til regelverket for det enkelte selvkostområde.
2. Nord-Odal kommune ved kommunestyre har vedtatt regler om gebyrer og årlige gebyrregulativ, og vedtakene er gjort på et tilstrekkelig grunnlag.
3. Det foretas en avregning mot selvkostregnskapet ved årsslutt som tar hensyn til relevante kostnader og inntekter, og som benyttes som grunnlag i påfølgende års selvkostkalkyle.
4. Selvkostberegningene kan dokumenteres.
5. Selvkostområdene er innrettet slik at en unngår kryss subsidiering.

6.2. Innhentet data

I forbindelse med denne problemstillingen er det innhentet data fra kommunale dokumenter og intervju med nøkkelpersoner i kommunen, GIVAS og GIV.

6.2.1. Sak i kommunestyret - priser og gebyrer

Kommunestyret i Nord-Odal kommune vedtar årlig kommunale gebyrer og priser på følgende områder (KS sak 114/16 vedr. priser og gebyrer – kommunale tjenester 2017):

- Renovasjonsgebyr
- Gebyr for vann
- Gebyr for avløp
- Feie- og tilsynsgebyr
- Gebyr for plan, byggesak, matrikkel og utslippssaker
- Kontroll mindre avløpsanlegg
- Slangegebyr
- Øvrige kommunaltekniske priser basert på timepris
- Barnehage
- SFO (Skolefritidsordningen)
- Kommunale utleiebygg

Fra saksutredningen til sak om priser og gebyrer for 2017 heter det at*målet om full kostnadsdekning i henhold til selvkostprinsippet skal legges til grunn for tjenestene feiing, renovasjon og slamtømming. Det innebærer at eventuelt overskudd eller underskudd skal*

balanseres mot et selvkostfond. Foreldrebetalingen for barnehageplass skal følge statens satser for hel plass og justeres forholdsmessig ved deltids plass.

Det heter videre at tjenester som skal dekkes til selvkost skal være de tjenester som ikke blir finansiert via rammeoverføringene til kommunen. Kommunen kan allikevel, med unntak for renovasjon og slamtømming, velge om den vil subsidiere tjenestene og eventuelt i hvor stor grad. Kommunestyret har tidligere vedtatt at målet er å følge selvkostprinsippet også for feiing. Det vil si at brukerbetalingsen skal legges slik at tjenesten fullt ut finansieres via gebyrer. For øvrige gebyrer er det en målsetting at gebyret skal reflektere selvkost, men også at de ikke skal være for høye. I den forbindelse presenterer kommunen også en sammenligning av priser og gebyrer i nabokommunene.

For beregning av selvkost henvises til rundskriv H-3/14 Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester, og det er presisert at det må utarbeides en selvkostkalkyle innenfor de aktuelle tjenesteområdene for å føre kontroll med at gebyrinntektene ikke overstiger kommunens selvkost. Det heter videre at dokumentasjonen av etterkalkylen presenteres årlig i kommunens årsmelding som noter til regnskapet.

6.2.2. Andre kommunale dokumenter av betydning for håndtering av selvkost

I tillegg til kommunestyrets gebyrvedtak vil revisor finne det naturlig at selvkost er omtalt i kommunale dokumenter som budsjett/økonomiplaner og årsregnskap/årsrapporter i kommunen og hos de selskapene som utfører selvkosttjenester på vegne av kommunen. Vi har undersøkt hva som finnes av informasjon om selvkost i denne typen dokumenter. Med hensyn til selskapene har vi også undersøkt om denne typen dokumenter legges fram for kommunestyre eller formannskap, enten som egen sak eller som orienteringssaker.

Kommunens budsjett/økonomiplan:

I kommunens økonomiplan/budsjett 2018 er det i tillegg til budsjett-tall presentert en utvikling for tjenesten byggesak. Det er informert om at det er gjennomført og planlagt mange nye tiltak, noe som gir økning i antall søknader, som igjen krever ressurser for å behandle søknadene innen rimelig tid. Det heter at kommunens saksbehandling skal være kundefokusert, kostnadseffektiv, læringsorientert og rettssikkerhetsorientert. Målsettinger for saksbehandlingstid er 80% < 10 dager for byggesaker næring, og 21 dager for andre byggesaker.

Handlings- og økonomiplan, samt budsjett GIVAS:

GIVAS utarbeider årlig budsjett for virksomheten som viser kostnader og inntekter for vann og avløp fordelt på den enkelte eierkommune, inkludert utgifter til investeringer og hvordan disse er tenkt finansiert. Budsjettet spesifiserer videre gebyrene for den enkelte kommune. Budsjettet er basert på GIVAS handlings- og økonomiplan. GIVAS handlings- og økonomiplan 2018- 2021 er behandlet i kommunestyre, som har hatt anledning til å komme med innspill. Budsjettet for GIVAS skal ifølge saksutredningen være vedlagt kommunestyresaken om priser og gebyrer (KS sak 100/17), men har ikke vært oppe til behandling i formannskap eller kommunestyre som egen sak eller orienteringssak.

Budsjettskriv GIR IKS:

GIR utarbeider årlig et budsjettskriv som viser kostnader og inntekter på renovasjonsområdet for selskapet som helhet. Det er knyttet kommentarer til utviklingen på enkelte av regnskapspostene

samt den generelle lønns, og prisstigning som er lagt til grunn. Det vises til forrige års selvkostresultat, og legges en plan for gebyrutviklingen basert på bruk/avsetning til selvkostfond. Budsjettskrivet er i første rekke utarbeidet for selskapets styre og representantskap, men sendes også til kommunene. Vi kan ikke se at budsjettskrivet fra GIR IKS er behandlet i Nord-Odal kommune sine øverste politiske organer, eller at det legges ved kommunestyresaken som gjelder fastsetting av priser og gebyrer for kommunale tjenester.

Årsmelding/årsregnskap for kommunen:

Det er i årsmeldingen for 2016 omtalt at Eiendom og samfunnsetaten har hatt et spesielt fokus på hvordan de ulike enhetene innen etaten kan legge til rette for vekst og utvikling. Dette gjelder tiltak gjennomført av kommunen, utvikling av boligmarkedet og forholdet til lokalt næringsliv. Selvkostnoten (note 12) til årsregnskapet/årsberetning 2017 viser oversikt over status for selvkostområdene renovasjon, slam, feiing, kart og oppmåling, byggesak og plan når det gjelder dekningsgrad, avsetning/bruk av selvkostfond og eventuelt fremføring av underskudd. Noten for renovasjon er avgrenset til kommunens egne kostnader og inntekter på området.

Det er i noten presisert at dekningsgradsfondene er bundne driftsfond, og at disse kun kan benyttes til dekning av framtidige driftsutgifter på tilhørende selvkostområde. Videre at dekningsgradsfond må benyttes innen en 3-5 års periode. Det er også presisert at det på områder med pålagt selvkost (renovasjon), eller hvor kommunestyret forut for inntektsåret har fattet prinsippvedtak om egenbetaling ut fra selvkost, kan kommunen ha fremførbart underskudd.

Årsmelding GIR IKS:

GIR IKS utarbeider hvert år en årsmelding som blant annet inneholder selskapets årsregnskap og årsberetning. I årsmeldingen for 2017 presenteres det enkelte nøkkeltall. Blant annet utvikling i gebyrer, selvkostresultat og selvkostgrad for de 5 siste år. Det presenteres også etterkalkyle for selvkostberegningen som gjelder for selskapet totalt. Det heter i årsmeldingen for 2017 at GIR IKS i løpet av året har benyttet alle midler stående på selvkostfond i løpet av året, samt at det legges fram ett underskudd til fremføring ved årsslutt. Dette innebærer en økning i renovasjonsgebyrene fremover. Vi kan ikke se at årsmelding eller årsregnskap for GIR IKS legges fram for kommunestyre eller for Nord-Odal kommunens formannskap.

Årsrapport GIVAS IKS:

GIVAS IKS sin årsrapport for 2017 inneholder i tillegg til årsregnskap og årsberetning en redegjørelse for status på selskapets ulike virksomhetsområder og investeringer som er foretatt. Regnskap er presentert for det enkelte virksomhetsområde og for den enkelte eierkommune. Selvkostnoten (note 10.) er også presentert for det enkelte selvkostområde og for den enkelte eierkommune. Vi kan ikke se at denne legges fram for kommunestyre eller for Nord-Odal kommunes formannskap. Årsrapporten for 2017 er imidlertid lagt frem for utvalg for eiendom og samfunn.

6.2.3. Data innhentet fra intervju

I intervju har vi fått opplyst at det i Nord-Odal kommune beregnes full selvkost på de områdene hvor det er krav om 100 % dekning, det vil si selvkostområdene renovasjon og slam/septik tømning. De andre områdene skal «reflektere selvkost, men ikke være for høye». Dette innebærer at det, på samme måte som for de områdene med full selvkost, må holdes oversikt over utgifter og inntekter. Det beregnes en selvkostprosent på slutten av året, som bør være opp mot 100 %. Likevel skal

selvkostprosenten være lavere dersom gebyrene blir for høye i forhold til hva som kreves av gebyrer i andre kommuner. Dette er årsaken til at det i saken til kommunestyre vedrørende priser og gebyrer på kommunale tjenester, legges ved en oversikt over gebyrnivået i nabokommunene. Politikerne i kommunen har vært opptatt av at gebyrene ikke blir for høye. Vi har ellers fått opplyst at det er krevende for en liten kommuner å holde gebyrnivået nede ettersom en har færre å fordele kostnadene på og mindre muligheter med hensyn til organisering av tjenestene. Kommunal- og moderniseringsdepartementets rundskriv H-3/14 retningslinjer for beregning av selvkost ligger til grunn for håndtering av selvkost i Nord-Odal kommune.

Det er kommunestyre som skal fastsette de kommunale gebyrene, og leder for eiendom, samfunn og byggesak har som oppgave å utarbeide grunnlag (selvkostkalkyle) for de selvkostområdene som kommunen selv står for, innhente grunnlag fra GIVAS og GIR, og utarbeide saken om priser og gebyrer. Dette arbeidet gjøres på høsten slik at gebyrsaken kan legges fram for kommunestyre før årsskifte. I forbindelse med dette arbeidet må en også ta hensyn til resultatet fra forrige år for å tilpasse gebyrnivået i henhold til kommunestyrets vedtak. Dersom det ble avsatt til selvkostfond forrige år må gebyrene reduseres eller ha en mindre økning slik at fondet tilbakeføres. Var selvkostgraden for en tjeneste for lav, må gebyret økes mer enn en ellers ville gjort. Leder for eiendom, samfunn og byggesak har også ansvaret for de beregningene som ligger til grunn i selvkostnoten til kommunens regnskap, og hun følger opp utviklingen på området gjennom året. En har innsett at det at det kun er en person som står for dette arbeidet er sårbart, og gjennomgangen har fra 2017 vært gjennomført sammen med en av saksbehandlere på sektoren. I tillegg er det under utarbeidelse en rutinebeskrivelse for alle oppgavene gjennom året.

For slam/septik tømning er det kostnaden ved å kjøpe hente-/transporttjenester fra ekstern leverandør, levering til GIVAS og kommunens kostnader ved å drive «oppfølging av mindre avløpsanlegg» som i hovedsak utgjør grunnlaget. På plan- og byggesak er gebyrene en funksjon av en fastsatt timesats sett opp mot arbeidsmengde for den enkelte tjenestetypen. Eksempelvis er kostnaden for en byggesak for en boliggarasje/uthus på inntil 50 m² beregnet ut fra en arbeidsmengde på 6,5 timer med en timepris på 880 kr. som gir et gebyr på 5720 kr. Større boliggarasjer/uthus behandles etter et annet regelverk og vil av den grunn være dyrere.

Leder eiendom, samfunn og byggesak har lang erfaring i å følge opp selvkosttjenester både i Nord-Odal kommune og som styremedlem i ulike selskaper innen VAR sektoren. Hun har fått opplæring på selvkost, og følger med på endringer som påvirker selvkosttjenestene. Alle beregninger med hensyn til selvkost i kommunen skjer i regneark (XL).

Vi har fått opplyst at kommunen har et tett og godt samarbeid med GIVAS og GIR, og det er kommunen avhengig av ettersom det er kommunestyret som skal vedta gebyrene også for vann- og avløp og renovasjon. Det er i selskapsavtalene med kommunen, lagt til grunn at driften skal være selvfinansierende og at selskapene dekker sine utgifter på selvkostområdene ved fastsatte gebyrer. Kommunen har jevnlig møter med selskapene, og leder eiendom, samfunn og byggesak har dialog med hensyn til selvkost. Selskapenes økonomiplan og budsjett er viktige dokumenter med hensyn til planlegging av gebyr.

Det har vært en utfordring å få koordinert budsjettene i selskapene med kommunestyrets gebyrvedtak. Kommunene er avhengig av å få styrenes forslag til budsjett først, slik at dette kan

benyttes som grunnlag i kommunestyresaken vedrørende priser og gebyrer. Det bør være nok tid mellom tidspunktet for når styrets budsjettforslag foreligger og vedtak av selskapenes budsjett i representantskapsmøte, slik at kommunestyre får behandlet gebyrregulativet i mellomtiden. Da unngår selskapene å måtte behandle budsjettsaken flere ganger. At kommunene har beholdt selvkostområdet slam/septik tømning i kommunen er videre et bevisst valg, ettersom det er viktig at kommunen også har egen kompetanse på VAR området. Dette er avgjørende med hensyn til å kunne følge opp de interkommunale VAR selskapene.

GIR IKS:

Når det gjelder samhandling/samarbeid med kommunen er GIR IKS sitt ansvar overfor Nord-Odal kommune regulert gjennom selskapsavtalen. Både representantskap og styre har tett tilknytning til eierkommunene, og er opptatt av økonomien i selskapet. Representantskapet har to representanter fra hver av eierkommunene bestående av sentrale politikere i kommunen. Styret velges av representantskapet på bakgrunn av kompetanse og består i dag av medlemmer fra de ulike kommunene (tilknytning til kommunen som politiker eller ansatt). Kommunene har vedtatt en renovasjonsforskrift og det er utarbeidet en veileder til denne. Både selskapsavtale og renovasjonsforskriften er felles for alle eierkommunene. Eierandel i selskapet beregnes etter antall innbyggere. Daglig leder deltar jevnlig i kommunestyre og formannskap i eierkommunene for å informere om drift og planer fremover. Innkalling og protokoller fra styremøter og representantskapsmøter sendes blant annet til rådmann, ordfører og Glåmdal sekretariat.

Daglig leder i GIR IKS hadde tidligere faste halvårslige møter med teknisk i kommunen, men en har nå gått over til heller å ha møter ved behov. En har ellers hatt møter med økonomisjefen i forhold til at det er ønskelig med mer lik struktur på administrasjonsgebyrene. Det har også vært diskusjon rundt hvem som bør stå for fakturering av renovasjonsgebyrene. Daglig leder GIR IKS mener det er en fordel at kommunen gjør dette, for da kan en samkjøre flere kommunale gebyrer, eiendomsskatt etc. på samme faktura. Dette er rimeligere og bedre for abonnentene som da slipper å få mange fakturaer fra forskjellige aktører.

GIR IKS benytter Komtek blant annet med hensyn til oversikt over abonnementer. Alle ruter og korrespondanse med brukerne ligger også i Komtek. GIR IKS og alle kommunene jobber i prinsippet mot samme Komtek database, slik at oppdateringene som gjøres er online tilgjengelige for alle parter. Det betyr også at kommunen fortløpende får oversikt over alle endringer. Når det gjelder fakturering utarbeides det en egen fakturafil som legges på fellesområde på felles server slik at kommunen kan hente ut de nødvendige data. Det varierer hvor ofte dette gjøres, alt ettersom om kommunen har valgt 2 eller 4 terminer for innbetaling. GIR IKS fakturerer kommunen kvartalsvis for sine tjenester, akonto med grunnlag i budsjett. Det gjennomføres videre en avregning på slutten av året. Kostnadene fordeles på kommunene etter antall abonnenter.

Når det gjelder selskapets bidrag til gebyrregulativet i kommunen så beregner GIR IKS ett sett av gebyrer som gjelder abonnementene i alle eierkommunene. I den grad det er forskjell på gebyrene er det kommunens egne administrasjonsgebyrer som utgjør forskjellen. Likt gebyr for alle abonnementer er basert på at GIR har tilnærmet likt servicenivå i alle kommunene. Det er blant annet en gjenvinningsstasjon i hver kommune, en har samme henteordning og like beholdere i alle kommunene.

Selvkostkalkyle og gebyrfastsettelsen i GIR IKS kan kobles opp mot selskapets budsjett, som vedtas i representantskapet hver høst. Når vedtak om budsjett og gebyr for kommende år er vedtatt gis det beskjed til kommunene, og de får en oversikt over gebyrene i et regneark, som kommunene kan benytte til å legge inn sine administrasjonsgebyr i. For at ikke noen skal rote til i GIR IKS sine gebyrer har en låst alle rutene i regnearket bortsett fra de som kommunen skal legge inn sine administrasjonsgebyrer i. I og med at gebyrforslaget er basert på GIR IKS sitt budsjett og full selvkost, som er pålagt ved lov, vil det oppstå en utfordring dersom kommunestyre skulle vedta andre gebyrer enn hva som er foreslått, men daglig leder har aldri opplevd at så har skjedd. Han opplever imidlertid at politikerne er opptatt av at gebyrene må holdes så lave som mulig, og det har skjedd i noen kommuner at kommunens eget administrasjonstillegg har blitt justert.

Vi har fått opplyst at gebyrene for den enkelte abonnement kan variere noe. En differensierer med hensyn til om abonnenten har normal, ekstra liten eller ekstra stor restavfallsbeholder. Det beregnes et hentetillegg dersom beholderne må hentes mer enn 10 meter fra henterute (øker med økt avstand opp til 2000 meter). Det er i veilederen til kommunens renovasjonsforskrift definert hva som er kravet til fremkommelighet når det gjelder henteruter. Ellers medfører henting i fellesløsning en mindre kostnad for GIR og dermed et lavere gebyr. Det samme gjelder hytter og fritidsboliger der avfall hentes i felles containere/1000 l dunker. Administrasjonstillegget skal dekke kommunenes kostnader, og varierer fra kommune til kommune.

GIR IKS følger Rundskriv H-3/14 «Retningslinjer selvkost» utarbeidet av kommunal og moderniseringsdepartementet og Miljødirektoratet sin veileder M-258/2014 Beregning av kommunale avfallsgebyr, når det gjelder selvkostberegninger. I tillegg benyttes en ekstern konsulent og eget selvkostverktøy fra Envidan Momentum. Konsulenten tilbringer hvert år minst en dag ved GIR der selvkostregnskapet gjennomgås og klargjøres. Gjerne sammen med revisor. Daglig leder kunne ellers opplyse at han jevnlig er på kurs/fagdager om selvkost. Senest i desember 2017 da Envidan Momentum avholdt kurs for sine kunder i Glåmdalsregionen

GIVAS IKS:

GIVAS IKS eier og drifter alle offentlige vann og avløpsanlegg for eierkommunene. Dette innebærer både driftsoppgaver, vedlikeholdsoppgaver og utvikling/utbyggingsoppgaver. I tillegg til vann og avløp har GIVAS IKS også ansvar for innhenting av slam/septik og veivedlikehold i noen av kommunene (gjelder ikke Nord-Odal). GIVAS IKS har egen anleggsavdeling som leverer tjenester til både vedlikehold av vei og vedlikehold/utbygging av vann og avløp. GIVAS IKS er organisert i en avdeling for vann og avløp og en avdeling for anlegg i tillegg til fellestjenester som benyttes av begge avdelingene. Selvkost for vann- og avløp beregnes fullt og helt i GIVAS IKS.

Selskapets ansvar overfor kommunen er regulert gjennom selskapsavtalen. Denne inneholder blant annet bestemmelser om eierandel og fordeling av kostnader på de ulike eierkommunene, formålet med selskapet og bestemmelser om selvkost. Representantskapet har 2 representanter fra hver kommune (og vararepresentanter) bestående av sentrale politikere i kommunen, og disse er et viktig bindeledd opp mot kommunen. I forbindelse med budsjettbehandlingen i GIVAS IKS og forslag til gebyrer for kommende år vil representantene fra kommunen ha noe tid fra forslag om budsjett for selskapet legges fram og til det skal vedtas. I denne perioden er det viktig at representantene skaffer

seg forankring i kommunen med hensyn til budsjett og gebyrer. Vi har fått opplyst at saksgangen for budsjett/gebyrfastsettelse er slik:

- 1) Presentasjon av viktige budsjettforutsetninger i styre (august)
- 2) Presentasjon av viktige budsjettforutsetninger i representantskap (september)
- 3) Vedtak budsjett/gebyr i styret (september)
- 4) Vedtak budsjett/gebyr i representantskapet (oktober)
- 5) Vedtak Formannskap eierkommuner (slutt november)
- 6) Vedtak Kommunestyre eierkommuner (midt desember)

Dette er tidsplanen det styres etter, men det kan bli noen forskyvninger enkelte år. Saken i Formannskap/ kommunestyret legges som regel fram i forbindelse med eget kommunebudsjett og fastsetting av andre kommunale gebyrer.

De årlige budsjettene er basert på GIVAS sin Handlings- og økonomiplan som inneholder talloversikter for fire år frem i tid og som rulleres annet hvert år. Planen oppsummerer status, utfordringer og viser behovene og hvilke planer en har for større investeringer fremover; altså ambisjonsnivået for selskapet de nærmeste årene. Handlings- og økonomiplan presenteres som hovedregel både i de ulike formannskapene og i kommunestyrene, eventuelt også i ulike utvalg. Handlings- og økonomiplanen legges frem som egen sak i kommunestyrene. Ellers er det den årlige saken i kommunestyrene som gjelder fastsetting av gebyrer hvor GIVAS IKS er involvert i kommunestyre saker. GIVAS IKS utarbeider forslag til gebyrer som innarbeides i saken til kommunestyre, og GIVAS IKS sitt budsjett legges ved saken.

Ellers har GIVAS IKS ett tett samarbeid med teknisk avdeling i kommunene. Inkludert Nord-Odal. En har ikke faste møter, men møtes ved behov. Dette kan for eksempel gjelde oppgaver som kommunen har som forurensningsmyndighet, investeringsprosjekter som gjennomføres i kommunen og regulerings- eller arealplaner som berøres i denne forbindelse. En har også et tett samarbeid om GIVAS sin Handlings- og økonomiplan og spesielt om vedleggene som gjelder plan for vann- og avløp i den enkelte kommune. Når det gjelder opplæring og oppdatering på selvkost har selskapet blant annet deltagelse i kurs i NKK regi. NKK har egne selvkost kurs, men også kommunale regnskapskurs inneholder tema om selvkost.

6.3. Revisors vurderinger

Det første kriteriepunktet omhandler hvorvidt kommunen utarbeider selvkostkalkyler som grunnlag for gebyrregulativet, som tar hensyn til regelverket for det enkelte selvkostområde. Vi registrerer at kommunen selv utarbeider selvkostkalkyler for de selvkostområdene som er organisert internt i kommunen. Blant annet for henting av slam/septik, byggesak og for administrasjonsutgifter som kommunen har for renovasjon. Det er GIVAS IKS som utarbeider selvkostkalkyler for vann- og avløpsområdet og GIR IKS som utarbeider selvkostkalkyler for hoveddelen av renovasjonsområdet. Forkalkylene er basert på kommunens og det enkelte selvkostselskap sine budsjetter og ender opp i et forslag til gebyrer som legges frem for kommunestyre i egen sak hver høst. Selv om det har vært noe utfordringer knyttet til å få koordinert budsjettene i selskapene med kommunestyrets

gebyrvedtak oppfatter vi at samarbeid og samhandling mellom kommunene og selskapene fungerer godt.

Kommunestyre har vedtatt at full selvkost skal ligge til grunn for renovasjon, slam/septik og feietjenester. Det er kun renovasjon og slam/septik hvor full selvkost er pålagt ved lov. For tjenester innen vann- og avløp og byggesaksbehandling er det ikke vedtatt full selvkost, og en står friere til å finansiere tjenestene på annen måte. Kommunene er likevel nødt til å legge fram nøyaktige for- og etterkalkyler for å være sikre på at gebyrinntektene ikke overstiger kostnadene. Et eventuelt overskudd må tilbakeføres til det aktuelle selvkostområdet ved bruk av selvkostfond.

Nøyaktige kalkyler er også viktig når det gjelder å holde oversikt over hvor mye kommunen bidrar med økonomisk, til tjenester som i utgangspunktet kunne vært selvfinansierende. Revisor anser at risiko på selvkostområder hvor det ikke er vedtatt full selvkost like gjerne kan være manglende fullstendighet med hensyn til kostnader som at det er tatt med kostnader som ikke vedrører, eller som ikke tillates tatt med, for selvkostområdet. Med hensyn til informasjon til kommunestyre mener vi en med fordel kunne presentert selvkostresultatet/selvkostgraden for alle selvkosttjenestene. Det må i denne sammenheng bemerkes at selvkostgraden er kommentert i saksutredningen for tjenestene plan, byggesak og kart/oppmåling. Dette er spesielt viktige områder, ettersom kommunen sponser deler av tjenesten.

Selvkosttjenestene i kommunen er knyttet opp til tjenestefunksjon i KOSTRA slik det er anbefalt i Kommunal- og moderniseringsdepartementet sine retningslinjer. Revisor vurderer at kommunens og selskapenes rutiner på området og organisering av selvkostområdene legger opp til at selvkost håndteres i henhold til regelverket på det enkelte selvkostområdet. Det er lovverk og retningslinjer for beregning av selvkost fra kommunal- og regionaldepartementet som ligger til grunn for håndteringen både i kommunen og i GIR IKS/GIVAS IKS. Endringer i regelverket fanges opp blant annet ved å delta på kurs/opplæring. Ut fra dette vurderer revisor at revisjonskriterium 1 er oppfylt

Neste kriteriepunkt omhandler hvorvidt Nord-Odal kommune ved kommunestyre har vedtatt regler om gebyrer og årlige gebyrregulativ, og vedtakene er gjort på et tilstrekkelig grunnlag. Nord-Odal kommune gjør årlig vedtak om priser og gebyrer for kommunale tjenester. Saken behandles hver høst i tilknytning til at kommunen vedtar budsjett for kommende år, og er følgelig knyttet opp til budsjettet. Vedtaket konkretiserer hvilke områder som omfattes og hvilke som skal underlegges full selvkost, og dermed hvilket grunnlag kalkylene og dermed gebyrene skal beregnes ut fra. Det bemerkes i denne sammenheng at vann og avløp ikke nevnes som et område med full selvkost i vedtaket. Dette er det imidlertid gjort avtale om i selskapsavtalen som kommunen har med GIVAS IKS, og vi mener at gebyrvedtaket bør justeres i henhold til dette.

Gebyrer og priser oppsummeres i eget gebyrhefte som legges ved saken, og som senere legges ut på kommunens hjemmeside. Nord-Odal kommune har lagt opp til at en del av selvkostområdene kan ha lavere gebyrer enn det som dekker selvkost, dersom gebyrene er for høye. Av den grunn legges det ved en oversikt over de ulike gebyrene i nabokommunene. I tillegg legges det ved en oversikt over utviklingen i selvkostfond, inklusiv en plan for bruk/inndekking.

For renovasjon og vann- og avløp baseres vedtakene på gebyrforslag fra GIR IKS og GIVAS IKS. Forslagene er basert på resultatet av egen budsjettprosess i de respektive selskapene, og vi oppfatter at grunnlaget er godt utredet fra selskapenes side. Dette er de mest omfattende selvkostområdene i

kommunen. For vann og avløp legges GIVAS IKS sitt budsjett med i saken om priser og gebyrer, mens vi ikke kan se at en gjør tilsvarende for GIR IKS og renovasjon. Etter hva vi har forstått deltar både GIVAS IKS og GIR IKS med informasjon i formannskap og kommunestyre der de mer langsiktige planer presenteres, vi kan likevel ikke se at for eksempel årsrapportene eller budsjettene for disse selskapene behandles i disse foraene. Hverken som egne saker eller som orienteringssaker. Vi mener at slik behandling ville kunne medvirke til at kommunestyre får en tett oppfølging av selskapene og bakgrunnen for gebyrforslaget på området. Som en forbedring mener vi derfor at en kunne gitt grundigere informasjon om grunnlaget for gebyrforslagene fra selskapene. Vi anser imidlertid at kriterium 2. er oppfylt.

Tredje kriteriepunkt omhandler hvorvidt det foretas en avregning mot selvkostregnskapet ved årsslutt som tar hensyn til relevante kostnader og inntekter, og som benyttes som grunnlag i påfølgende års selvkostkalkyle. Både kommunen, GIR IKS og GIVAS IKS tar ved årsslutt ut data på de ulike selvkostområdene og utarbeider oversikter som benyttes til å beregne selvkostgraden for de ulike tjenestene. Det er hensiktsmessig at utgifter og inntekter bokføres slik at en ved årsslutt kan kjøre ut oversikten direkte fra regnskapet. For selskapene sin del danner resultatet fra selvkostregnskapene grunnlag for avregning opp mot kommunen. Hvorvidt kostnader og inntekter som tas med i selvkostregnskapet er relevante vurderes i forvaltningsrevisjonens problemstilling 2. Det er vårt inntrykk, ut fra informasjon vi har fått i intervjuer og ved gjennomgang av dokumenter, at selvkostregnskapet for den enkelte tjeneste er et viktig grunnlag for påfølgende års selvkostkalkyle og planlegging av gebyrgrunnlaget fremover. Kriterium 3. anses oppfylt.

Kriteriepunkt fire omhandler hvorvidt selvkostberegningene kan dokumenteres. Vi kan konstatere at det finnes lite informasjon om selvkost i kommunens økonomiplan og årsbudsjett. Hoveddelen av dokumentasjon på selvkost er således å finne i tilknytning til den årlige gebyrsaken som legges frem for kommunestyre hver høst. Her finnes enkelte oversikter og et eget gebyrhefte. Selvkost er ellers nevnt i note til regnskapet/årsmelding. Her finnes det oversikt over årsresultatet for de ulike selvkostområdene, selvkostgraden og avsetning/bruk av selvkostfond.

På forespørsel har vi fått fremlagt dokumentasjon på hvordan selvkostkalkylene er beregnet og grunnlaget for disse. Videre hvordan gebyrene er beregnet og oversikt over status og plan for bruk av selvkostfond. Det bemerkes at det kun er en ansatt som har hatt ansvaret for å holde oversikt over selvkostområdene, gjøre de nødvendige beregninger og utarbeide årlig sak til kommunestyre vedrørende gebyrer og priser på kommunale tjenester. Dette er sårbart, og i løpet av prosjektperioden har vi blitt informert om at en person til nå er involvert i dette arbeidet, samt at det utarbeides rutiner for arbeidet. Dette reduserer sårbarheten i tilfelle sykdom eller dersom nøkkelpersonell slutter i kommunen, men vi finnes grunn til å presisere viktigheten av at kommunen sikrer at en til enhver tid har ansatte som kan følge opp selvkostområdene på en god måte. Dette både i forhold til oppfølging av selvkost internt i kommunen, og oppfølging av de selskapene som leverer tjenester på vegne av kommunen.

GIVAS IKS utarbeider et utkast til gebyrer basert på selskapets budsjett som sendes til kommunen, slik at kommunen kan ta stilling til dette i egen sak om kommende års gebyrer og priser på kommunale tjenester. Budsjettet for GIVAS IKS skal også finnes vedlagt til saken om priser og gebyrer som behandles i kommunestyre. Vi kan ikke se at det legges fram tilsvarende dokumentasjon med hensyn til GIR IKS og renovasjon, men også her er gebyrene basert på selskapets budsjett, og det

utarbeides et forslag til gebyrer som oversendes kommunen. Etterkalkyler presenteres i selskapenes årsrapporter. På forespørsel har revisor fått fremlagt oversikt over fordelingsnøkler og de regnskapstall som danner grunnlaget for etterkalkylene. Ut fra dette anser vi kriterium 4. som oppfylt.

Siste kriteriepunkt for problemstilling 1 handler om selvkostområdene er innrettet slik at en unngår kryss subsidiering. Vi mener at kommunen og de selskapene som har ansvar for selvkosttjenester i Nord-Odal har organisert tjenestene slik at det både er et organisatorisk og økonomisk skille mellom selvkosttjenestene og øvrige tjenester. Organisatorisk ved at en deler inn virksomheten i ulike avdelinger, anlegg etc., og økonomisk ved at kostnader og inntekter på selvkostområdene adskilles i regnskapet i henhold til denne inndelingen. Ellers er regnskapsføringen organisert slik at rapportering til KOSTRA kan tas rett ut av regnskapet. Der for eksempel en ansatt har arbeidsoppgaver på flere selvkostområder, eller på et selvkostområde og et område som ikke omfattes av selvkost, har selskapene systemer for å fordele kostnaden, mens det i kommunen foretas en fordeling etter fordelingsnøkler som vurderes og eventuelt justeres årlig. Også for andre typer kostnader har en fordelingsnøkler.

Retningslinjene fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet beskriver også andre former for kryss subsidiering som en bør være spesielt oppmerksom på. Her er blant annet nevnt skille mellom behandling av husholdningsavfall og næringsavfall. Dette løser GIR IKS ved at alt avfall veies ved mottak og at det blir gjort en fordeling ut fra dette. En annen form for kryss subsidiering kan oppstå der et interkommunalt selskap skal fordele kostnader og inntekter mellom ulike kommuner. For renovasjon operere GIR IKS med like gebyrer for alle eierkommunene og en legger til grunn at kommunene har lik kostnadsstruktur. Når det gjelder vann- og avløp utarbeider GIVAS IKS selvkostregnskap separat for den enkelte kommune på henholdsvis vann og avløp, og kostandene fordeles på den avdeling, og det anlegget som kostnaden er påført. Eventuelt at kostnadene fordeles etter en eierandel basert på gebyrgrunnlaget i den enkelte kommune. Ut fra dette anser vi kriterium 5. som oppfylt.

7 Problemstilling 2: Beregning av selvkost

Problemstilling 2:

Har Nord-Odal kommune beregnet henførbare kostnader til selvkostområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?

7.1 Revisjonskriterier for problemstilling 2

På bakgrunn av det som er nevnt i vedlegg A til rapporten har vi oppsummert følgende revisjonskriterier:

6. Alle kostnader som inngår i selvkostberegningene skal kunne henføres til den aktuelle selvkosttjenesten i henhold til regelverk og retningslinjer.
7. Det skal være full kostnadsdekning på renovasjon og slam/tømming av septik. For de andre selvkostområdene må det kunne dokumenteres at gebyrinntektene ikke overstiger kommunens kostnader

7.2 Innhentet data

I intervju har vi fått informasjon om at kommunens selvkostberegninger er basert på at kostnader og inntekter fordeles på funksjonskonti i budsjett/regnskap slik at direkte henførbare kostnader kan hentes rett ut fra regnskapssystemet. Data herfra benyttes også til KOSTRA rapportering. Når det gjelder indirekte kostnader/administrasjon så fordeles disse på den enkelte selvkosttjeneste etter andel av brutto driftsutgifter på funksjon 120. Kostnad til revisjon og kontroll, funksjon 110 fordeles på samme måte. Det tillegges ikke kapitalkostnader i kommunens egne selvkostkalkyler ettersom det ikke er investert i anleggsmidler på de områdene som kommunene har ansvaret for.

I og med at selvkosttjenestene er skilt på funksjon i regnskapssystemet oppfatter en i kommunen at tjenestene er organisert slik at en unngår sammenblanding av kostnader/inntekter på de ulike selvkostområdene (hindrer kryss subsidiering). Som små kommuner ellers har imidlertid de ansatte i Nord-Odal kommune arbeidsoppgaver på tvers av selvkosttjenestene. Fordelingen av arbeidsoppgaver på de ulike selvkosttjenestene vil også kunne variere fra år til år, og det må av den grunn gjennomføres en vurdering årlig med hensyn til fordeling. En har ikke noen eksakt beregning på dette og fordelingen er basert på skjønn. Det gjelder også leder eiendom, samfunn og byggesak sine oppgaver for de ulike tjenestene som hun har ansvaret for. Når det gjelder fordeling av kostnaden til ledelse er vi informert om at det også vil være en andel som ikke fordeles ut på selvkosttjenestene. Blant annet tid som brukes på utredning til politiske saker.

Leder eiendom, samfunn og byggesak følger hvert år opp den enkelte ansatte med hensyn til fordeling av oppgaver på de ulike selvkosttjenestene, og endringer legges inn i lønssystemet slik at

kostnadene blir fordelt. Dette foregår på høsten, og det blir foretatt justeringer for hele året slik at kostnadene blir riktig når regnskapet avsluttes. Når det gjelder de selvkostområdene som er aktuelt for denne forvaltningsrevisjonen kan det nevnes som følger:

Vann- og avløp:

I intervju med leder eiendom, samfunn og byggesak har vi fått opplyst at det her er GIVAS IKS som står for beregning av selvkost, og at dette presenteres i GIVAS IKS sine planer og rapporter/regnskapsrapportering.

Fra GIVAS IKS har vi fått opplyst at selskapet fører regnskap etter kommunale regnskapsprinsipper, og følger Rundskriv H-3/14 «Retningslinjer selvkost» utarbeidet av kommunal og moderniseringsdepartementet når det gjelder selvkostberegninger og rapportering på dette. Et viktig prinsipp i dette regelverket er «generasjonsprinsippet». Dette innebærer at dagens kostnader må dekkes av dagens abonnenter. Det at kommunen i sitt gebyrvedtak sier at «gebyrene skal reflektere selvkost, men også at de ikke skal være for høye» innebærer en sammenligning mot andre, noe GIVAS IKS også gjør. Likevel må GIVAS ha en vedlikeholds- og utviklingstakt som gjør at en ikke overlater høye kostnader til kommende generasjoner. En har de samme utfordringer i GIVAS IKS med blant annet gamle rør og lekkasjer, som en har mange andre steder i landet.

GIVAS IKS har organisert virksomheten og føring av regnskapet slik at selvkostområdene vann og avløp er adskilt fra den virksomheten som det ikke beregnes selvkost for. GIVAS IKS sin avdeling for anlegg er for eksempel ikke underlagt selvkost³, og dersom denne avdelingen utfører arbeid på vann og avløp utløser dette intern fakturering. Alle fakturaer henføres til den avdelingen og det anlegget som varen/tjenesten er benyttet ved. Lønn fordeles på de ulike avdelingene etter timeregistrering. I den grad man ikke kan henføre en kostnad direkte til en kommune, avdeling, anlegg, brukes fordelingsnøkkel basert på eierandel/gebyrgrunnlag. Det kan for eksempel være interne møter, kurs etc.

Dette har vært metode for fordeling siden oppstarten av selskapet og gebyrgrunnlaget ble vurdert som beste grunnlaget for fordeling. Dette gjør at hver enkelt eierkommune definerer sitt eget ambisjonsnivå. Fordelingsnøkkelen er regulert i selskapsavtalen. I fordelingen tas det også hensyn til at ikke hele GIVAS IKS sin virksomhet er omfattet av selvkost. Lønnskostnaden fordeles til de respektive enhetene månedlig og registreres i regnskapet.

Investeringer aktiveres og avskrives i henhold til kommunale regnskapsprinsipper og det beregnes en kalkulatorisk rentekostnad i henhold til selvkostregelverket. Det kan være innbetalt anleggsbidrag på enkelte større utbyggingsprosjekter. Eventuelt at utbygger står for bygging av vann og avløpsnett selv, og som GIVAS overtar ansvaret for når utbyggingen er ferdigstilt. Investeringstilskudd/anleggsbidrag kommer til fradrag fra anskaffelseskost ved fastsettelse av avskrivningsgrunnlaget i selvkostkalkylen. GIVAS følger kommunale regnskapsprinsipper og registrer kostnader og inntekter slik at selvkostregnskapet kan tas rett ut av regnskapssystemet. Det samme gjelder regnskapsdata til KOSTRA rapportering. Det er Grue kommunes regnskapsavdeling som står for regnskapsføringen for selskapet.

³ En følger imidlertid de samme føringsprinsippene i denne avdelingen som i de øvrige avdelingene

Gebyrene baserer seg i utgangspunktet på forbruk, men det er anbefalt å ha en fast del (abonnementsgebyr) og en variabel del (forbruksgebyr). I de andre eierkommunene er det vedtatt at alle skal ha vannmåler, men i Nord-Odal er det ikke et slik vedtak og det er foreløpig bare ca. halvparten av abonnentene som har vannmåler. For de som ikke har vannmåler beregnes forbruksgebyret ut fra boligareal. Fritidsboliger beregnes med halvparten av forbruket til ordinær bolig når areal legges til grunn. Andre gebyrer som leie, bytting og kontroll av vannmålere er beregnet ut fra kostnaden disse tjenestene utgjør for GIVAS IKS.

Renovasjon:

Fra kommunen har vi fått opplyst at størsteparten av selvkosttjenestene er tillagt GIR IKS som beregner selvkost for de tjenestene de yter. Det er imidlertid kommunen som står for utfakturering og innkreving av gebyr. Derfor utarbeider kommunen en egen selvkostkalkyle og det kreves et administrasjonsgebyr for de oppgavene som kommunene utfører. Kommunen hadde i 2017 et eget lite selvkostfond i forbindelse med dette administrasjonsgebyret, ettersom inntektene var såpass mye over beregnet kostnad at dette måtte tas hensyn til i årets gebyr. Abonnementsendringer i løpet av året er en utfordring, og en har hatt en opprydding i abonnementsregisteret for å sikre at dette samsvarer med GIR sine hentelister.

Fra GIR IKS har vi fått opplyst at selskapet selv eier bilene, og har ansatte sjåførere for innhenting av avfall. Selskapet kjøper den videre behandling/forbrenning av avfall (inkludert transport), fra andre. Dette er den største anskaffelsen som selskapet gjør og anskaffelsen gjennomføres etter anbud. Størstedelen av selskapets virksomhet gjelder innsamling av husholdningsavfall. En har likevel en mindre del som gjelder innsamling av avfall fra kommunene selv (som defineres som næringsavfall) og noe avfall fra andre kommuner (der henterutene er slik at det er mer naturlig/rasjonelt at GIR IKS henter avfallet), som holdes utenfor selskapets selvkostregnskap. I tillegg mottar GIR næringsavfall som samles inn av andre for omlasting, eventuelt sortering. Dette holdes også utenom selvkostberegningene.

Alt avfall som GIR IKS håndterer blir veid, og antall kilo er en viktig parameter for å skille mellom husholdningsavfall og næringsavfall. Omlasting og sortering av næringsavfall levert av andre, kommunenes eget avfall, og avfall som er samlet inn i andre kommuner faller utenom selvkostregnskapet og faktureres de respektive selskap og kommuner. Lønnskostnadene fordeles pr. ansatt, etter hvilke arbeidsoppgaver den enkelte har. Dette er en vurdering forbundet med noe skjønn, og den må gjennomføres årlig fordi fordelingen kan variere fra år til år. De oppgavene som faller utenom selvkost gjennomføres i det alt vesentligste av de som arbeider på drift Hærnesmoen.

Vi har fått opplyst at beregnede kostnader inkluderer avskrivninger på investeringer og det beregnes kalkulatoriske renter på investeringene i henhold til retningslinjene fra kommunal og moderniseringsdepartementet. GIR IKS sine investeringer er begrenset med hensyn til mulighet til å ta opp lån. Det er i selskapsavtalen satt en grense på 50 millioner. Etterkalkylen oppsummeres i egen oversikt som er presentert i GIR IKS sin årsmelding. Selskapet har forøvrig ekstern regnskapsfører som står for rapportering av regnskapstall til SSB/KOSTRA, mens GIR IKS selv rapporterer tall på mengde etc.

Slam/septik tømning:

Når det gjelder henting og transport av slam/septik har vi fått opplyst at dette anskaffes fra ekstern leverandør. Kontrakten er inngått etter konkurranse i henhold til lov om offentlige anskaffelser. Kommunens selvkost består av anskaffelseskostnaden for henting og transport og det kommunen blir fakturert fra GIVAS IKS for levering. I tillegg har kommunen kostnader forbundet med oppfølging av mindre avløpsanlegg. Disse beregnes ut fra kommunens kostnad for personell og drift vedrørende oppfølgingen. Kommunen har ikke investeringskostnader knyttet til tjenesten.

Byggesak:

Fra kommunen har vi fått opplyst at gebyrregulativets inndeling er basert på en KS mal som ble lansert for en god del år tilbake. Denne er justert i henhold til endringer som har skjedd opp gjennom årene. Det beregnes en selvkostprosent for de ulike tjenestene, og denne kan nok variere en del fra tjeneste til tjeneste og fra år til år. Målsettingene er å ligge opp mot 100 % selvkost, men dersom gebyret blir mye høyere enn i nabokommunene vil denne prosentandelen bli lavere. Det er ikke krav om full selvkost på byggesak.

Gebyrregulativet legger opp til et minstegebyr og gebyrfastsettelse etter medgått tid for kompliserte/omfattende byggesaker. Det åpner videre for annen fastsettelse av gebyr dersom standard gebyr er åpenbart urimelig sett i forhold til det arbeidet som er gjort og de kostnadene kommunene har hatt. Dette vil kunne være aktuelt ved for eksempel større byggeprosjekter. Det kan også søkes om fritak for gebyr helt eller delvis. Typiske tiltak som får fritak er anleggstiltak i regi av frivillige organisasjoner som i det alt vesentligste finansieres via innsamlede midler eller dugnadsinnsats. Kommunens kostnader tas imidlertid med i selvkostberegningen også ved behandling av disse sakene. Kommunen behandler byggesakene innen de frister som er fastsatt. Reduksjon i gebyr på grunn av forsinkelse, har ikke vært tema. Klager kan forekomme. Dette er en del av det å drive med byggesaksbehandling, og den ekstra kostnaden det medfører er en del av selvkost. For dette området er det heller ikke investeringskostnader knyttet til tjenesten.

7.2.1. Gjennomgang av regnskapsdata

I forbindelse med prosjektet har revisor gjennomgått regnskapsdata fra kommunen, GIR IKS og GIVAS IKS. For kommunen sin del har kontrollen gått helt ned på transaksjonsnivå, mens vi for selskapenes del har sett på hva slags regnskapsarter som ligger til grunn for beregning av selvkost. Hensikten har vært å se om de rutiner som er beskrevet blir fulgt, og eventuelt avdekke transaksjoner eller regnskapsarter som ikke hører hjemme i et selvkostregnskap, eller at det er transaksjoner/regnskapsarter som naturlig hører hjemme i et selvkostregnskap men som ikke finnes. Gjennomgangen er begrenset til områdene vann og avløp, renovasjon, slam/septik og byggesak. Det er i denne gjennomgangen ikke avdekket vesentlige feil.

7.3 Revisors vurderinger

Første kriteriepunkt under denne problemstillingen omhandler hvorvidt alle kostnader som inngår i selvkostberegningene kan henføres til den aktuelle selvkosttjenesten i henhold til regelverk og retningslinjer. Nord- Odal kommune har i tilknytning til sitt kommunestyrevedtak om priser og

gebyrer bestemt at det kun er selvkosttjenestene feiing, renovasjon og slamtømming at målsettingen er full kostnadsdekning i henhold til selvkostprinsippet. For renovasjon og slamtømming har en ikke noe valgmulighet i forhold til dette, ettersom det er lovbestemt at disse tjenestene skal finansieres ved full selvkost.

For en tjeneste som byggesaksbehandling innebærer kommunestyrets vedtak at en kan legge gebyrer lavere enn selvkost dersom gebyrene er høyere enn de man sammenligner seg med. Det vil likevel være viktig at alle kostnader og inntekter tas med i beregningen og at en får en riktig selvkostberegning på det enkelte område. Vi har vurdert organiseringen og rutineene rundt selvkosthåndtering i kommunen og selskapene som er tildelt ansvar for selvkostområdene vann/avløp og renovasjon, og kommet fram til at dette legger til rette for en hensiktsmessig håndtering. Vi har i tillegg gjennomgått grunnlagsdata fra regnskapet uten å ha funnet vesentlig feil. Ut fra dette vurderer vi kriteriepunkt nr. 6 som oppfylt.

Neste kriteriepunkt omhandler om det beregnes full kostnadsdekning på vann og avløp, renovasjon og slam/tømming av septik. For de andre selvkostområdene må det kunne dokumenteres at gebyrinntektene ikke overstiger kommunens kostnader. Dette kriteriepunktet omhandler stengt tatt hvorvidt kommunestyrets vedtak om selvkost etterleves. Når det gjelder renovasjon kan vi slå fast at GIR IKS beregner full selvkost for den delen av deres virksomhet som gjelder håndtering av husholdningsavfall. Kommunen selv beregner full selvkost på sitt administrasjonsgebyr for renovasjon og for området slam/septik.

Når det gjelder vann og avløp beregner GIVAS IKS full selvkost for sin virksomhet, og dette legges til grunn for avregningen mellom kommunen og selskapet. For byggesak har kostnadene stort sett ligget godt over gebyrinntektene de senere år. I sammenligningen med nabokommunene for 2017 ligger byggesaksgebyrene i Nord-Odal på et middels nivå.

For de tjenestene hvor det ikke skal beregnes full selvkost vil det være viktig å synliggjøre hvor mye kommunen bidrar inn i en tjeneste som ellers kunne vært finansiert fullt ut med brukerbetaling, i og med at dette bidraget medfører at kommunen vil ha mindre penger til andre formål. For Nord-Odal beregnes det årlig en selvkostprosent som blant annet presenteres i note til årsregnskapet, og denne omfatter både tjenester hvor det skal beregnes full selvkost og tjenester hvor sammenligning med andre er aktuelt. En kunne sett for seg at denne oversikten også ble tatt frem i forbindelse med gebyrsaken i kommunestyre. Det er i saksutredningen for gebyrvedtaket i 2017 knyttet selvkostprosent til de av selvkostområdene hvor det ikke er vedtatt full selvkost (plan, byggesak og kart/oppmåling). Dette er de viktigste områdene å holde oversikt over, ettersom de sier noe om hvor mye kommunen bidrar med for å holde gebyrene lave. Vi mener likevel at en samlet oversikt over alle selvkostområdene vil kunne gi kommunestyret nyttig informasjon om resultatet av forrige års gebyrvedtak. I denne sammenheng kan både selvkostgrad og de beløpsmessige størrelser være av interesse. Vi anser imidlertid at kriterium nr. 7 er oppfylt.

8 Problemstilling 3: Behandling av selvkostfond

Problemstilling 3:

Har Nord-Odal kommune behandlet eventuelle selvkostfond korrekt?

8.1 Revisjonskriterier for problemstilling 3

På bakgrunn av det som er i nevnt vedlegg A til rapporten har vi oppsummert følgende punktvis revisjonskriterier:

8. Overskudd på selvkosttjenestene skal avsettes i fond
9. Underskudd på selvkosttjenesten fremføres mot fremtidige overskudd dersom gebyrområdet gjennom lov eller kommunestyrevedtak skal ha full kostnadsdekning
10. Hvert selvkostområde skal ha eget fond
11. Selvkostfond skal brukes til å dekke underskudd på den enkelte selvkosttjenesten innen fem år
12. Det skal beregnes kalkulatoriske renter på avsatte fondsmidler

8.2 Innhentet data

Fra kommunen har vi fått opplyst at det for slam/septik tømning hvor det er lovpålagt med full selvkost, avsettes eller brukes det av selvkostfond årlig. Leder eiendom, samfunn og byggesak setter årlig opp en oversikt over avsetning/bruk for de siste 6 år, samt en plan for bruk fremover. Det har ikke vært aktuelt å benytte selvkostfond med hensyn til å planlegge investeringer fordi kommunen ikke har utstyr på dette området som det er aktuelt å ta med i noen selvkostberegning. I forhold til administrasjonsgebyret for renovasjon er det også avsatt et selvkostfond i 2017. Kommunen har også selvkostfond på feiing. Det beregnes kalkulatorisk renter på innestående på selvkostfond i henhold til retningslinjene (H-3/14) fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Dekningsgrad og avsetning/bruk av selvkostfond, samt oversikt over fremførbart underskudd presenteres i kommunens årsregnskap/årsberetning, note 12. Selvkostområder. Det har vært følgende utvikling de senere år (Beløp i hele 1000):

Selvkosttj.	2015			2016			2017			
	Resul tat	Dek. grad	Avs/bruk av fond	Resul tat	Dek. grad	Avs/bruk av fond	Resul tat	Dek. grad	Avs/bruk av fond	Under skudd
Vann	2	100%	-2	-16	99%	16	-368	85%	368	
Avløp	2288	143%	-2288	2086	135%	-2086	1928	132%	-1928	
Renovasjon	-2027	94,5%	2027	-2698	94,8%	2698	-2661	93,4%	2305	356
Adm renovasjon	27	100,6%	0	78	101,5%	-78	-22	99,6%	22	
Slam	-712	82,2%	712	-577	84,9%	577	-567	85,5%	69	498
Byggesak	-214	57,7%	0	115	110,4%	0	-127	89,2%	0	

Selvkost – Nord-Odal kommune

2018

Fra GIR IKS har vi fått opplyst at de avsetter eventuelle overskudd i selvkostregnskapet til selvkostfond mens underskudd dekkes inn ved bruk av fond. I 2017 oppsto et fremførbart underskudd, noe som medfører behov for en større økning i gebyrene fra 2018 for å få dekket inn underskuddet. For innestående på selvkostfondet beregnes kalkulatoriske renter. Erfaringsmessig vil en ha svingninger på ca. 5 år (som er maks grense for fremføring av underskudd og bruk av overskudd) for oppbygging og nedbygging av fondet, og en er nå nede i en bølgedal. GIR IKS benytter ikke selvkostfondet til planlegging, for eksempel opp mot investeringer og alle gebyrjusteringer gjøres dermed med den hensikt å komme nærmest mulig selvkost. GIR IKS har ikke andre fond eller innskutt kapital. Når det gjelder deponi så har hverken GIR IKS eller kommunene aktive avfallsdeponier, og avsetning til etterbruksfond er ikke aktuelt.

Fra GIVAS IKS har vi fått opplyst at det ved overskudd på selvkostområdet avsettes til selvkostfond mens underskudd dekkes inn ved bruk av fond. Det beregnes en kalkulert rentekostnad på innestående, og utgangspunktet er at avsetningene tilbakeføres innen 5 år. For Nord-Odal sitt vedkommende har det tatt noe lenger tid, men det er lagt en plan for tilbakeføring der en prøver å unngå hopp i gebyrene. Selvkostfondene planlegges generelt brukt slik at en får en jevn utvikling på gebyrene. Utviklingen for selvkost og selvkostfondene presenteres i GIVAS IKS sin årsrapport

8.2.1. Data innhentet fra dokumentgjennomgang

Revisor har i sin gjennomgang av dokumentasjon sett etter om:

- det er avsatt til selvkostfond der det er overskudd > 100 % selvkostprosent
- de ulike selvkostområder har eget fond
- fondsavsetningene brukes innen 5 år, eventuelt hvordan underskudd fremføres
- det beregnes kalkulatoriske renter på selvkostfond

Gjennomgangen kan oppsummeres som følger.

Avsetning og bruk av selvkostfond for renovasjon i GIR IKS sin regi kan oppsummeres i følgende tabell:

Renovasjon	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
IB	700 996	4 500 469	7 049 324	8 207 346	6 855 999	4 942 715	2 305 512
Bruk				1 550 735	2 026 632	2 697 723	2 661 258
Avsetning	3 718 519	2 407 947	957 398				
Kalk. Rente	82 952	140 908	200 625	199 388	113 348	60 520	19 303
UB	4 500 469	7 049 324	8 207 346	6 855 999	4 942 715	2 305 512	- 336 443
Benyttet i år							
2012	0						
2013	0	0					
2014	1 550 735	0	0				
2015	2 026 632	0	0				
2016	224 104	2 473 619	0				
2017		75 236	1 158 023	199 388	113 348	60 520	19 303
Rest	0	0	0	0	0	0	0

Selvkost – Nord-Odal kommune

2018

I tillegg kommer kommunens sin andel av kostnader. Her kan vi oppsummere følgende med hensyn til bruk og avsetning til selvkostfond:

Adm. gebyr renovasjon	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
IB	2 550	-1	-1	-1	-1	-1	79 129
Bruk	2 594						23 000
Avsetning						79 130	
kalk. Rente	43						1339
UB	-1	-1	-1	-1	-1	79 128	57 468
Benyttet i år							
2017							23 000
Rest							57 468

Kommunen tømte selvkostfondet for dette området i 2011. En hadde et mindre underskudd i selvkostregnskapet for 2012, gikk i 0 i 2013 og hadde overskudd på kr. 38 935,- i 2014 og kr. 27 609,- i 2015 som ikke fremgår i oversikten over. I 2016 ble det på nytt avsatt til selvkostfond, og det ble benyttet kr. 23 000,- av fondet i 2017.

Når det gjelder slam/septik kan vi oppsummere følgende for bruk og avsetning til fond fra 2011 til 2017:

Slam/septik	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
IB	890 278	1 458 900	1 786 213	1 689 043	1 332 257	639 571	68 601
Bruk	300 000		142 276	408 166	711 629	576 883	566 953
Avsetning	831 172	301 907					
kalk. Rente	37 450	25 406	45 106	51 380	18 943	5 913	679
UB	1 458 900	1 786 213	1 689 043	1 332 257	639 571	68 601	-497 673
Benyttet i år							
2012	0						
2013	0	0					
2014	0	0	0				
2015	671 793	0	0	0			
2016	196 829	327 313	45 106	7 635	0		
2017		-	0	43 745	18 943	5 913	679
Rest	0	0	0	0	0	0	0

Selvkostområdet vann og avløp er delt i to ulike områder i GIVAS IKS sine oversikter. For selvkostområdet vann kan det oppsummeres følgende (tall i hele 1000):

Selvkost – Nord-Odal kommune

2018

Vann	2012	2013	2014	2015	2016	2017
IB	769	942	1008	1049	1071	1072
Bruk	0	0	0	0	16	368
Avsetning	173	41	14	2	0	0
Kalk. Rente	0	25	27	20	18	18
UB	942	1008	1049	1071	1072	722
Benyttet i år						
2013	0					
2014	0	0				
2015	0	0	0			
2016	16	0	0	0		
2017	157	66	41	22	18	
Rest	0	0	0	0	0	

Når det gjelder avløpsdelen har GIVAS IKS registrert følgende bevegelser på området (tall i hele 1000):

Avløp	2012	2013	2014	2015	2016	2017
IB	699	2098	2052	-1689	582	2695
Bruk		100	3741	23	0	0
Avsetning	1365			2288	2086	1928
kalk. Rente	34	54	0	6	27	72
UB	2098	2052	-1689	582	2695	4696
Benyttet i år						
2013	100					
2014	1299	54				
2015						
2016				0		
2017				0	0	
Rest	0	0		582	2113	

Selvkostfondet for avløp ble oppbrukt på grunn av et underskudd i 2014, og resten av underskuddet fra 2014 ble fremført mot et overskudd i 2015. Dette sammenfaller med de førte årene med drift i GIVAS IKS. Det bygges her årlig opp selvkostfond som en må begynne tilbakeføringen av fra 2020.

Når det gjelder byggesak er det aldri gjort noen avsetning til selvkostfond, og det er kun ett år hvor inntektene har vært større enn kostnadene. I tabellen under er underskudd og overskudd satt inn slik at de viser hva som kunne vært en tenkt avsetning eller bruk/fremføring av underskudd (tall i hele 1000):

Byggesak	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
IB	0	0	0	0	0	0	0
Bruk	132	185	404	428	214		127
Avsetning						115	
kalk. Rente							
UB	0	0	0	0	0	0	0

8.3 Revisors vurderinger

Første kriteriet for denne problemstillingen er å se etter om overskudd på selvkosttjenestene avsettes i fond. For de selvkostområdene som er omfattet av full selvkostberegning, eller der kommunen selv har vedtatt full selvkost er regelen at resultatet fra selvkostregnskapet/etterkalkylen skal avsettes, gå til fradrag eller fremføres mot selvkostfondet. Dette gjøres gjennomgående for den delen av renovasjonskostnadene som GIR IKS har ansvaret for og for selvkost vedrørende slam/septik. Det avsettes/brukes ikke til/av selvkostfond for kommunes administrasjonsgebyr vedrørende renovasjon, unntatt når avviket blir av en viss størrelse. Renovasjon er et området hvor kommunen er pålagt full selvkost. Vi mener at en ikke kan velge om en vil avsette/bruke til/av selvkostfond på dette området, og at overskudd/underskudd på området må avregnes mot selvkostfond hvert år. For vann og avløp avsettes eller benyttes midler fra selvkostfond i henhold til årsresultatet.

For byggesak er det ikke vedtatt full selvkost. Likevel har ikke kommunen lov å kreve inn mer gebyr en hva selvkostregnskapet viser. Dette var tilfelle i 2016, uten at de ble avsatt til selvkostfond. Nå har byggesaksgebyrene vært godt under selvkost både i 2015 og i 2017 slik at overskuddet i 2016 uansett ville blitt akkumulert. Vi mener likevel at en prinsipielt bør være konsekvent med å avsette til selvkostfond i år der det oppstår et overskudd i selvkostregnskapet, slik Kommunal- og moderniserings departementets retningslinjer for beregning av selvkost, tilsier. Dette for å sikre oversikt og dokumentasjon. Ut fra dette anser vi kriterium 8. å være delvis oppfylt.

Neste revisjonskriterium er hvorvidt underskudd på selvkosttjenestene fremføres mot fremtidige overskudd dersom gebyrområdet gjennom lov eller kommunestyrevedtak skal ha full kostnadsdekning. I kommunestyrets årlige vedtak om priser og gebyrer er det fastsatt er det lagt til grunn at det beregnes full selvkost for feiing, renovasjon og slam. For disse områdene vil da underskudd som ikke kan dekkes av et selvkostfond, fremføres til senere år. Dette har vært aktuelt for GIR IKS for renovasjon, og for slam/tømming av septik i 2017. Dette var også tilfelle for GIVAS IKS for avløp i 2014. Som vi har omtalt over er en ikke konsekvent med avsetning/bruk og eventuelt fremføring av underskudd for kommunens administrasjonsgebyr for renovasjon. Selv om det er snakk om små beløp mener vi at selvkostresultatet på de områdene hvor det er lovbestemt og/eller vedtatt full selvkost, alltid må avregnes mot et selvkostfond. Kriterium 9. anses delvis oppfylt.

Vi har sett etter om hvert selvkostområde har eget fond, og at disse dokumenteres/presenteres separat. En hensiktsmessig inndeling av selvkostområder vil være å skille disse fra hverandre for tjenester der brukerbetaling er hjemlet i ulike særlover. Vi oppfatter at Nord-Odal kommune har en hensiktsmessig inndeling for sine selvkosttjenester. Eventuelle selvkostfond opprettes for det enkelte selvkostområdet og vi anser revisjonskriterium nr. 10 som oppfylt.

Det er videre kontrollert om selvkostfond brukes til å dekke underskudd på den enkelte selvkosttjenesten innen fem år. Revisor har i denne forbindelse gjennomgått avsetninger og bruk av selvkostfond for perioden 2011/2012 til 2017. Der det er avsatt til selvkostfond er det ikke funnet avvik med hensyn til om avsetningene er benyttet innen 5 år. Det er heller ikke funnet avvik der det er fremført underskudd til inndekking. Kriterium nr. 11. anses oppfylt.

I henhold til retningslinjer fra Kommunal og moderniseringsdepartementet bør det beregnes kalkulatoriske renter på avsatte fondsmidler. Revisor har foretatt en gjennomgang for perioden 2011/2012 – 2017, og kan fastslå at der det er avsatt til selvkostfond er det også beregnet kalkulatoriske renter. Kriterium 12. anses oppfylt.

9. Konklusjon og anbefalinger

Sett opp mot formålet med denne forvaltningsrevisjonen er det vår vurdering at Nord-Odal kommune behandler selvkosttjenestene i henhold til lov, forskrift og gjeldene retningslinjer. I forbindelse med vår gjennomgang ser vi likevel grunn til å foreslå enkelte forbedringer knyttet til den enkelte problemstilling for forvaltningsrevisjonen, oppsummert som følger:

1. Har Nord-Odal kommune etablert rutiner som sikrer en hensiktsmessig håndtering av selvkostområdene?

Vi har i forbindelse med denne problemstillingen kontrollert at Nord-Odal kommune utarbeider selvkostkalkyler som grunnlag for gebyrregulativet, og at disse tar hensyn til regelverket for det enkelte selvkostområde. Videre har vi konstatert at kommunestyre i Nord-Odal kommune hvert år vedtar regler om gebyrer og årlige gebyrregulativ. Vi mener også at vedtakene er gjort på et tilstrekkelig grunnlag, men har kommentert at resultatet fra forrige års selvkostregnskap for alle selvkostområdene med fordel kan presenteres i forbindelse med gebyrsaken i kommunestyre. Det er imidlertid positivt at kommunen har kommentert selvkostgraden for de tjenestene hvor kommunen sponser deler av tjenesten i saksutredningen. Vi mener også at det i forbindelse med gebyrsaken kan gis en grundigere informasjon om grunnlaget for gebyrforsalgene fra GIR IKS og GIVAS IKS, som forvalter viktige selvkostområder på vegne av kommunen. Det bemerkes også at gebyrvedtaket ikke tar hensyn til at tjenestene vann og avløp skal beregnes ut fra full selvkost. Dette i henhold til selskapsavtalen med GIVAS IKS.

Vi har videre kontrollert at det foretas en avregning mot selvkostregnskapet ved årsslutt som tar hensyn til relevante kostnader og inntekter, og som benyttes som grunnlag i påfølgende års selvkostkalkyle, at selvkostberegningene kan dokumenteres og at de er innrettet slik at en unngår kryss subsidiering. Når det gjelder rutiner for øvrig har vi sett at kommunen kun har hatt en ansatt som har tatt hånd om det meste som gjelder selvkost. Dette er sårbart, og kommunen har i løpet av prosjektperioden for revisjonsprosjektet iverksatt tiltak for å redusere sårbarheten. Vi mener kommunen fortsatt bør ha fokus på dette for å sikre kompetanse på området. Både med hensyn til oppfølging internt i kommunen, men også med hensyn til oppfølging av selskapene som utfører tjenester på vegne av kommunen. Vår konklusjon for problemstilling 1. er imidlertid at Nord-Odal kommune har etablert rutiner som sikrer en hensiktsmessig håndtering av selvkostområdene.

2. Har Nord-Odal kommune beregnet henførbare kostnader til selvkostområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?

Opp mot denne problemstillingen har vi gjennomgått grunnlagsdata for selvkostområdene renovasjon, vann og avløp, slam/septik og byggesak og kontrollert at kostnader som inngår i

selvkostberegningene kan henføres til den aktuelle selvkosttjenesten i henhold til regelverk og retningslinjer. Det er ikke funnet avvik.

Vi har videre sett på hvordan kommunestyrets vedtak for gebyrfastsettelse følges opp. Dette innebærer full kostnadsdekning på vann og avløp, renovasjon og slam/tømming av septik. For de andre selvkostområdene må det kunne dokumenteres at gebyrinntektene ikke overstiger kommunens kostnader. Dette gjør kommune ved at det årlig presenteres resultater fra de ulike selvkostområdene og det beregnes en prosentsats som viser selvkostgraden for det enkelte området. GIR IKS og GIVAS IKS legger frem tilsvarende oversikter for renovasjon og vann/avløp. Når det gjelder de områdene hvor kommunestyret ikke har vedtatt full selvkost, ser det ut til at en i noen grad tilpasser gebyrnivået til et nivå tilsvarende de kommunene en sammenligner seg med. Det er kun i unntaksår at gebyrinntektene er høyere enn utgiftene. Når det gjelder vann og avløp beregner GIVAS IKS full selvkost, og dette legges til grunn ved avregningen mellom kommunen og selskapet.

Vår konklusjon på problemstilling 2. er at Nord-Odal kommune beregner henførbare kostnader til selvkostområdene korrekt og at selvkostkalkylene gir et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene.

3. Har Nord-Odal kommune behandlet eventuelle selvkostfond korrekt

For å besvare denne problemstillingen har vi kontrollert om eventuelle overskudd på selvkosttjenestene avsettes i fond. Vi bemerker her at en ikke er konsekvent med å avsette til selvkostfond for overskudd på kommunens administrasjonsgebyr for renovasjon. Selv om det her er snakk om mindre beløp mener vi at retningslinjene her legger opp til avsetning/bruk til/av selvkostfond så lenge selvkostregnskapet ikke er i balanse. For byggesak ble det et overskudd i 2016 uten at det ble gjort avsetninger til fond. Dette er eneste år med overskudd på denne tjenesten for den perioden vi har sett på, og det ville uansett blitt eliminert i 2017. Vi mener imidlertid at det prinsipielt bør avsettes til selvkostfond når gebyrinntektene overstiger kostnaden på området. Dette gjelder alle selvkostområder og bør gjøres for å sikre oversikt og dokumentasjon.

Videre har vi kontrollert om underskudd på selvkosttjenestene fremføres mot fremtidige overskudd dersom gebyrområdet gjennom lov eller kommunestyrevedtak skal ha full kostnadsdekning. Dette har vært tilfelle for vann og avløp i 2014 og for renovasjon og slam/septik i 2017, og ser ut til å håndteres i henhold til regelverket. Vi har også sett etter at hvert selvkostområde har eget fond, at selvkostfondene brukes til å dekke underskudd på den enkelte selvkosttjenesten og at avsetningene benyttes innen fem år. Vi har også sett etter at det beregnes kalkulatoriske renter på avsatte fondsmidler. Det er ikke funnet avvik opp mot disse vurderingskriteriene. Vår konklusjon på problemstilling 3. er at Nord-Odal kommune stort sett behandler selvkostfond korrekt.

Med bakgrunn i revisors vurderinger og konklusjoner anbefaler vi at Nord-Odal kommune bør:

1. Vurdere å gi ytterligere informasjon om selvkostresultatet/selvkostgraden, og grunnlaget for gebyrforslagene fra selskapene, i saken om priser og gebyrer på kommunale tjenester som legges frem for kommunestyre årlig. Det bør også fremgå at tjenestene vann og avløp er blant tjenestene hvor en beregner full selvkost.

2. Sikre at det til enhver tid finnes kompetanse og ansatte i kommunen som kan følge opp selvkostområdene på en god måte. Både internt i kommunen og overfor selskapene som utfører selvkostoppgaver på vegne av kommunen.
3. Være konsekvent med å avsette/bruke av selvkostfond for tjenester hvor loven tilsier full selvkost. Det samme gjelder andre gebyrbelagte tjenester når selvkostregnskapet/etterkalkylen viser et overskudd.

10. Rådmannens høringsuttalelse

11. Litteraturliste/referanser

Veileder forvaltningsrevisjon. Kari Merete Andersen, Bodil Laastad, Stein Ove Songstad, Anna Ølnes (2006) - Oslo: Norges kommunerevisorforbund.

Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester H-3/14, Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Regnskapsrapportering i KOSTRA – Veiledning regnskapsåret 2018, Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Veileder for beregning av kommunale avfallsgebyr M-258/2014, Miljødirektoratet

Uttalelse om selvkost (2007/953), Sivilombudsmannen

Uttalelse om byggesaksgebyr (2007/1279), Sivilombudsmannen

Høyesterettsdom HR-2004-01789-A (sak nr. 2004/678), Selvaagbygg vs. Lørenskog kommune

Selvkost i kommuneregnskapet, Knut Erik Lie – Kommunerevisoren 5/2018

Notat av 03.05.2018– Selvkost i kommuneregnskapet, GKRS

Gebyrregulativer for byggesaksbehandling – Rapport nr. 2 2017, Refling Enk. for Forbrukerrådet

Dokumenter fra Nord-Odal kommune:

- Årsmeldinger fra 2011-2017, Nord-Odal kommune
- Sak KS 100/17 med saksutredning og vedlegg, Nord-Odal kommune
- Sak KS 114/16 med saksutredning og vedlegg, Nord-Odal kommune
- Selvkostregnskap 2016 og 2017
- Gebyrberegning 2018
- Plan for bruk av selvkostfond

Fra andre:

- Årsmelding 2016 og 2017, GIR IKS
- Årsrapport 2017, GIVAS IKS
- Budsjett 2017, GIVAS IKS
- Selskapsavtale mellom GIR IKS og Nord-Odal kommune
- Selskapsavtale mellom GIVAS IKS og Nord-Odal kommune (gjeldene fra 01.01.2014)
- Rutinebeskrivelse for timeregistrering og reiseregning (A.030), GIVAS IKS
- Oversikt kostnadsfordeling GIVAS IKS
- Handlings- og økonomiplan 2018-2021, GIVAS IKS
- Grunnlag for selvkostregnskap 2017 for GIR IKS og GIVAS IKS
- Hovedplan og saneringsplan vann og avløp – Prosjektforslag 2018-2021 og budsjett og gebyrberegning 2018-2021, Nord-Odal kommune

Vedlegg A: Utledning av revisjonskriterier

Det er utledet revisjonskriterier til den enkelte problemstilling som følger:

Problemstilling 1: Rutiner som sikrer hensiktsmessig håndtering

Problemstilling 1:

Har Nord-Odal kommune etablert rutiner som sikrer en hensiktsmessig håndtering av selvkostområdene?

Kommunen har ikke anledning til å kreve betalt for lovpålagte tjenester, uten at dette har hjemmel i lov. Gebyrene på de forskjellige tekniske kommunale tjenestene har hjemmel i de respektive lovene som gjelder for området. Kommunens regler om gebyr må vedtas av kommunestyret selv, jf. kommuneloven § 6, jf. § 10 og § 45 og de enkelte særlovsbestemmelser.

Ut fra kommuneloven § 23 nr. 2 skal rådmannen påse at saker til behandling i kommunestyret er forsvarlig utredet. Det innebærer at rådmannen må sørge for en forsvarlig utredning av de forventede kostnadene på hvert selvkostområde. I Retningslinjene H-3/14 er definisjonen av selvkost den totale kostnadsøkningen en kommune påføres ved å produsere en bestemt vare eller tjeneste. Innenfor områder hvor selvkost er satt som den rettslige rammen for brukerbetaling, må kommunen utarbeide en selvkostkalkyle (for- og etterkalkyle). Dette må gjøres for å føre kontroll med at gebyrinntektene ikke overstiger kommunens selvkost.

Hovedprinsipper for selvkost er at:

- Selvkost er den totale kostnadsøkningen som en kommune/selskap har ved å produsere tjenesten.
- En generasjon brukere skal ikke subsidiere eller bli subsidiert av neste generasjon.
- Overskudd på selvkosttjenestene bør som hovedregel være tilbakeført i løpet av fem år.
- Selvkost skal være uavhengig av hvordan anskaffelsene faktisk har blitt finansiert.
- Kommunen har plikt til å dokumentere selvkostberegningene.

Kommunens rutiner kan ses i forhold til en årssyklus der kommunen i forkant av det enkelte budsjettår bør utarbeide en selvkostkalkyle som skaffer oversikt over forventede inntekter og kostnader som et grunnlag for å kunne fastsette gebyrnivået og budsjettere gebyrinntektene (rundskriv H-3/14 s. 10). Selvkostkalkylen legges til grunn i kommunens gebyrregulativ som legges frem og vedtas av kommunestyre årlig. Ved årets slutt utarbeides det et selvkostregnskap (etterkalkyle) som legges til grunn for avregning på det enkelte selvkostområde. Differanse mellom selvkostkalkylen og selvkostregnskapet medfører avsetning eller bruk av selvkostfond (evt. fremføring av underskudd), og resultatet får betydning for neste års selvkostkalkyle. En forutsetning for å kunne ilegge gebyr for en selvkosttjeneste er at det kan dokumenteres at resultatet er i henhold til selvkostprinsippet. For krav om dokumentasjon vises det til HR dom gjengitt i Rt. 2004 og Sivilombudsmannens uttalelse i sak 2007/1279.

Selvkostprinsippet gjelder uavhengig av hvordan tjenestene er organisert. Kjøpes selvkosttjenesten av andre vil kjøpsprisen inngå i kommunens selvkost som en direkte kostnad. Dersom kommunen har satt ut hele tjenesten til andre vil disse organisatoriske enhetene være ansvarlig for å utarbeide selvkostkalkyler, herunder et system for hvordan de direkte kostnadene skal fordeles på deltagende kommuner dersom det er snakk om et interkommunalt samarbeid eller selskap. Der kostnader i forbindelse med en selvkosttjeneste er fordelt mellom kommunen selv og en ekstern leverandør, må det være klargjort hvem som skal ha ansvaret for å beregne og presentere de totale direkte og indirekte kostnadene. Uansett er det i retningslinjene fra kommunal- og moderniseringsdepartementet anbefalt at kommunen gir opplysninger om etterkalkylen for selvkost i noter til sitt eget regnskap. I retningslinjene heter det videre at uavhengig av hvor selvkostfondet er lagt (og herav også beregning og presentasjon av selvkost) vil det alltid være kommunen som til syvende og sist har ansvaret for at selvkost og gebyrnivået er korrekt.

Selvkosttjenestene må innrettes slik at en unngår såkalt kryss subsidiering. Det vil si at en må ha systemer som sikrer at selvkost ikke blir belastet med kostnader som ikke er henførbare til selvkosttjenesten. Eksempler på risikoområder nevnt i retningslinjene fra Kommunal og moderniseringsdepartementet (H-3/14) er sammenblanding av kostnader til tjenesteyting og myndighetsutøvelse. Det er i denne sammenheng vist til kommunens rolle som forurensningsmyndighet og selvkosttjenestene vann, avløp og renovasjon. Videre likeartede tjenester som innsamling og håndtering av avfall, der husholdningsavfall er omfattet av selvkostbestemmelsen mens næringsavfall ikke er det. Som eksempel er også nevnt hvordan resultatene fra et selvkostområde fordeles på eierkommunene der det er et interkommunalt samarbeid eller selskap som yter selvkosttjenesten.

Oppsummering av revisjonskriterier problemstilling 1

Revisjonskriterier for problemstilling 1. kan oppsummeres slik:

1. Kommunen utarbeider selvkostkalkyler som grunnlag for gebyrregulativet, som tar hensyn til regelverket for det enkelte selvkostområde.
2. Nord-Odal kommune ved kommunestyre har vedtatt regler om gebyrer og årlige gebyrregulativ, og vedtakene er gjort på et tilstrekkelig grunnlag.
3. Det foretas en avregning mot selvkostregnskapet ved årsslutt som tar hensyn til relevante kostnader og inntekter, og som benyttes som grunnlag i påfølgende års selvkostkalkyle.
4. Selvkostberegningene kan dokumenteres.
5. Selvkostområdene er innrettet slik at en unngår kryss subsidiering.

Problemstilling 2: Henførbare kostnader og selvkostkalkyler

Har Nord-Odal kommune beregnet henførbare kostnader til selvkostområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?

Fastsettelsen av gebyr kan ikke overstige selvkost for den aktuelle tjenesten. Når kommunen skal beregne selvkost, må kommunen finne de merkostnadene som kommunen har ved å yte selvkosttjenesten. Hovedregelen er at kommunen alltid kan henføre direkte kostnader til den aktuelle selvkosttjenesten. Direkte kostnader er arbeid, varer og tjenester som brukes for å yte tjenesten. Selvkostveilederen legger til grunn at de utgiftene som er ført på KOSTRA funksjon for tjenesten utgjør de direkte kostnadene.

Indirekte kostnader er deler av kostnader som i regnskapet blir ført på andre funksjoner enn funksjonen for selvkosttjenesten, i samsvar med definisjonene i KOSTRA-veilederen. Det gjelder for eksempel funksjonen for administrasjon og funksjonen for kontroll og revisjon. Indirekte kostnader er henførbare når interntjenesten bidrar til å skape en helhetlig tjeneste for brukerne.

For å finne riktig andel av de indirekte kostnadene, må kommunen i utgangspunktet bruke fordelingsnøkler. Det beste er å bruke fordelingsnøkler som er direkte knyttet til kostnaden, for eksempel antall medarbeidere på tjenesten i forhold til alle ansatte i kommunen for å finne andel av utgifter til personalbehandling eller antall PC-er i forhold til alle PC-er i kommunen for å finne andel av IT-utgiftene. Alternativt kan kommunen bruke selvkostområdets andel av kommunens samlede brutto driftsutgifter som fordelingsnøkkel.

Kostnader knyttet til administrativ ledelse og utarbeidelse av beslutningsgrunnlag for politisk ledelse skal ikke legges inn i selvkostkalkylen. Tjenester som administrative ledere yter til selvkostområdet skal fordeles og legges inn i selvkostkalkylen.

Retningslinjene (H-3/14) lister opp de mest relevante henførbare indirekte tjenestene (interntjenester), og gir en kort beskrivelse av hvilke kostnader som kan henføres samt hvilken fordelingsnøkkel som anbefales brukt. Retningslinjene åpner for å bruke selvkosttjenestens andel av brutto driftsutgifter dersom kontoplanen ikke er detaljert nok eller dersom man ikke kan fastslå ønsket fordelingsnøkkel.

Kapitalkostnadene er knyttet til bruk av egne anleggsmidler, og skal beregnes på grunnlag av de investeringskostnadene kommunen faktisk hadde. Kommunen skal beregne lineære avskrivninger av anleggene. Avskrivningene starter normalt året etter at investeringsprosjektet er ferdigstilt. Kommunen skal også beregne en rentekostnad for investeringskostnadene. Departementets retningslinjer anbefaler å basere rentekostnaden på 5-årig swap-rente pluss et tillegg på ½ prosentpoeng.

For noen av selvkostområdene må kommunen forholde seg til at gebyrene maksimalt skal dekke nødvendige kostnader på selvkostområdet. I betegnelsen «nødvendige kostnader» ligger det et krav om at tjenesten skal være effektiv, og at det ikke skal brukes unødvendige ressurser på drift og

investeringer på tjenesteområdet. Hvorvidt kommunen har unødvendige kostnader i sine selvkostberegninger er vurderinger som ligger utenom denne forvaltningsrevisjonen.

Brukerbetaling av tjenester kan kun kreves når det foreligger hjemmel for det (legalitetsprinsippet). Det vil være noen forskjeller mellom de ulike selvkostområdene som det er hensiktsmessig å ta hensyn til i en forvaltningsrevisjon på selvkost. Disse er som følger:

Vann- og avløp

Kommunale vann- og avløpsgebyrer er hjemlet i Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg av 16. mars 2012 nr. 12 og forurensningsforskriften av 1. juni 2004 kapittel 16. Det heter at brukerne av tjenesten bør bære kostnadene forbundet med tjenestene, men at avgiftene ikke skal overstige kommunens nødvendige kostnader på henholdsvis vann- og avløpssektoren. Kommunen er altså ikke pålagt full kostnadsdekning, men øvre grense er avgrenset til nødvendige kostnader. Uansett om kommunen beregner full kostnadsdekning eller ikke for vann- og avløp må det gjøres en beregning og kunne dokumenteres at gebyrinntektene ikke overstiger de nødvendige kostnadene som kommunen har på området. Gjeldene retningslinjer for beregning av selvkost skal legges til grunn.

I forurensningsforskriften heter det videre at kommunen i forskrift fastsetter regler for beregning og innkreving av vann- og avløpsgebyrene, samt gebyrenes størrelse, innenfor rammene av forurensningsforskriften. Før kommunen gjør vedtak om gebyrenes størrelse, skal det foreligge et overslag over kommunens antatte direkte og indirekte kostnader knyttet til drifts-, vedlikeholds- og kapitalkostnader på henholdsvis vann- og avløpssektoren for de nærmeste tre til fem årene. Det skal også foreligge overslag over hvilke beløp gebyrene antas å innbringe.

Renovasjon

Hjemmel for gebyr på renovasjon er Lov om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven) av 13. mars 1981, § 34. Innenfor avfallsområdet (renovasjon) er det et lovmessig krav om at selvkost skal danne grunnlag for innbyggernes brukerbetaling. Kommunene er altså pålagt å ha full kostnadsdekning, og det er presisert at dette omfatter både kapital- og driftskostnader. Det heter også at kommunene bør fastsette differensierte gebyrer, der dette vil kunne bidra til avfallsreduksjon og økt gjenvinning. Miljødirektoratet har utarbeidet en egen veileder for blant annet hvordan kommunene kan differensiere avfallsgebyrene. Denne veilederen supplerer retningslinjene fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet på temaet selvkost.

Slam/tømming av septik

Når det gjelder tømming fra slamavskillere (septiktanker), privet mv. er gebyr *hjemlet i* Lov om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven) av 13. mars 1981, § 26). Som for renovasjon er det et lovmessig krav om at selvkost skal danne grunnlag for innbyggernes brukerbetaling. Det heter i loven at gebyret ikke må overstige kommunens kostnader, og det er presisert at kostnader er både kapital- og driftskostnader.

Byggesaksbehandling

Gebyr for plan- og byggesaksbehandling er hjemlet i Plan- og bygningsloven (Plb) av 27. juni 2008, § 33-1. Brukerbetaling kan maksimalt dekke selvkost, men det er ikke pålagt full kostnadsdekning. Det

heter at gebyrene ikke skal overstige nødvendige kostnader som kommunen har i plan- og byggesaker.

Det er her snakk om selvkostberegning på oppgaver innen et myndighetsområde, og ikke på et driftsområde som for eksempel det vann- og avløp og renovasjon er. Det som blant annet skiller selvkost på byggesaksområdet fra selvkost på VAR-området er at på byggesak kreves det at man ikke bare ser på selvkost for området som helhet, men også på saksnivå.

På overordnet nivå kan ikke sektorens gebyrinntekter være høyere en sektorens nødvendige kostnader (Plb §33-1). De enkelte saker i byggesaksbehandling kan imidlertid variere mye i innhold og omfang. Prising etter standardiserte satser for saker med påløpte kostnader som ligger betydelig under middelkostnaden for sakstypen anses som ulovlig (tolkningsuttalelse KRD juni. 2009). Kostnaden for den enkelte sakstype må baseres på erfaringstall og en gjennomsnittsbetraktning. For eventuelt å avbøte for uheldige utslag ved gjennomsnittsprising kan det være en fordel om gebyrregulativet åpner for skjønnsmessig prising av ressursbruk i den enkelte sak.

Søkere skal kun belastes med ett byggesaksgebyr, og det er ikke anledning til å kreve nytt gebyr ved fornyet saksbehandling etter klage (KRD sin fortolkning av regelverket av 12.6.2016). Ved oversittelse av behandlingsfristen i byggesaker vil kommunen måtte tilbakebetale deler av gebyret. Dette er en kostnad som kommunen ikke kan belaste søkerne med.

Plan- og bygningsloven pålegger kommunen å utføre en rekke andre aktiviteter som ikke er behandling av byggesøknader. Eksempel på dette er forhåndskonferanse, mottak av søknad og veiledning av søkere, tilsynsvirksomhet og ulovlighetsoppfølging. Kostnader for denne typen aktiviteter kan finansieres gjennom særskilte gebyrer eller inngå som såkalte «overheadkostnader» i gebyrgrunlaget. I denne sammenheng kan også nevnes at andel av gebyr som innkreves for tilsyn skal fremgå av gebyrregulativet/forskriften (Plb § 33-1, 5 punktum).

Redegjørelsen over angir enkelte risikoområder med hensyn til grensegangen for hva som kan eller skal inngå i selvkostberegningene. Det er ikke uvanlig at kommunene ikke beregner full selvkost på tjenestene der de har mulighet til det. Motivet for dette kan være ulikt, men med hensyn til kommunens økonomi vil sponing av selvkostområdene medføre at kommunen får mindre penger til å bruke på andre tjenester i kommunen. Det er således viktig at dette fremgår klart for kommunens politiske organer.

Oppsummering av revisjonskriterier problemstilling 2

Revisjonskriterier for problemstilling 2 kan oppsummeres slik:

6. Alle kostnader som inngår i selvkostberegningene skal kunne henføres til den aktuelle selvkosttjenesten i henhold til regelverk og retningslinjer.
7. Det skal være full kostnadsdekning på renovasjon og slam/tømming av septik. For de andre selvkostområdene må det kunne dokumenteres at gebyrinntektene ikke overstiger kommunens kostnader

Problemstilling 3: Selvkostfond

Har Nord-Odal kommune behandlet eventuelle selvkostfond korrekt?

Revisjonskriteriene for denne problemstillingen bygger på retningslinjer for selvkost kapittel 7.1.

For alle selvkostområdene skal overskudd fra selvkostregnskapet avsettes til bundet driftsfond (selvkostfond). Et negativt resultat (underskudd) skal motregnes selvkostfondet i den grad det er midler på fondet. Et negativt selvkostresultat (underskudd) kan bare fremføres mot fremtidige overskudd dersom gebyrområdet gjennom lov eller kommunestyrevedtak skal ha full kostnadsdekning. Kommunen kan framføre et overskudd fra selvkosttjenesten til et senere år (innenfor en 5 års periode).

Selvkostfondets funksjon er å håndtere svingninger i inntekter og kostnader mv. slik at gebyrene kan holdes mer stabile. Kommunen skal ivareta selvkostprinsippet over tid, og kommunen skal sørge for at gebyrinntektene over tid ikke overstiger kostnadene for årene samlet.

Hvert selvkostområde skal ha sitt eget selvkostfond, og midler på et fond knyttet til ett gebyrområde kan ikke benyttes (midlertidig) i verken selvkostregnskapet eller årsbudsjettet/årsregnskapet til å finansiere årets underskudd på et annet gebyrområde. Selvkostfondet skal ikke benyttes som finansiering av investeringer.

Det skal beregnes kalkulatoriske renter av selvkostfondet. Rentene skal reflektere alternativavkastningen som brukerne går glipp av ved at midlene er bundet i selvkostfond. Beregningsgrunnlaget vil være gjennomsnittlig beholdning for det enkelte år. Selvkostfondets kalkulatoriske renter er lik beregningsgrunnlaget multiplisert med kalkylerenten.

For å ivareta generasjonsprinsippet må et positivt selvkostresultat (overskudd) være tilbakeført til brukerne av selvkosttjenesten innen fem år. Kommunen skal ikke avsette midler til et selvkostfond samme år som de bruker av et selvkostfond.

Retningslinjene åpner for at kommunen kan ha et lengre tidsperspektiv enn fem år, men da må kommunen vurdere ut fra lokale forhold om det er faglig grunnlag for å strekke perioden for tilbakeføring av overskudd over fem år, eller om det vil være mer rimelig å praktisere en kortere tilbakeføringsperiode. Kommunen må i slike tilfeller begrunne og dokumentere sitt valg om den går utover femårsperioden.

Oppsummering av revisjonskriterier problemstilling 3

Revisjonskriterier for problemstilling 3 kan oppsummeres slik:

8. Overskudd på selvkosttjenestene skal avsettes i fond
9. Underskudd på selvkosttjenesten fremføres mot fremtidige overskudd dersom gebyrområdet gjennom lov eller kommunestyrevedtak skal ha full kostnadsdekning
10. Hvert selvkostområde skal ha eget fond

Selvkost – Nord-Odal kommune

2018

11. Selvkostfond skal brukes til å dekke underskudd på den enkelte selvkosttjenesten innen fem år
12. Det skal beregnes kalkulatoriske renter på avsatte fondsmidler

Arkivsak-dok. 18/00202-3
Saksbehandler Nina Bolneset

Saksgang	Møtedato
Nord-Odal kontrollutvalg	30.11.2018

SAK 64/18 INFORMASJON OM KOMMUNESKOGEN.

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget takker for informasjonen og tar saken til orientering.

Vedlegg:

Ingen

Saksframstilling:

Kommunens kontrollutvalg skal på vegne av kommunestyret ha tilsyn med hele den kommunale forvaltningen. Kontrollutvalget består av politikere, valgt av kommunestyret, og det har et eget sekretariat (Glåmdal sekretariat IKS), som er kontrollutvalgets utøvende organ. For å kunne utøve sitt tilsyn, er det viktig at kontrollutvalget har god kjennskap til kommunens virksomhet, og i den forbindelsen ønsker de bl.a. en orientering om de forskjellige enhetene og tjenestene i kommunen. Kontrollutvalgets møter avholdes på dagtid og er åpne.

Kontrollutvalget i Nord-Odal har sagt i sin tiltaksplan at de ønsker om **Nord-Odal kommuneskoger KF**. Som stikkord kan nevnes organisering, bemanning og arbeidsmiljø, sykefravær, økonomi, tiltak og planer framover innenfor kommuneskogens område. Eventuelle utfordringer kan det også være aktuelt at det sies noe om.

Vi har bedt daglig leder Matthias Göhl og styreleder Njål Slettemark Føsker komme og orientere.

Arkivsak-dok. 18/00039-47
Saksbehandler Nina Bolneset

Saksgang	Møtedato
Nord-Odal kontrollutvalg	30.11.2018

65/18 ORIENTERING OM ARKIV OG JOURNALFØRING.

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget takker for informasjonen og tar saken til orientering.

Vedlegg:

Ingen.

Saksframstilling:

Kommunens kontrollutvalg skal på vegne av kommunestyret ha tilsyn med hele den kommunale forvaltningen. For å kunne utøve sitt tilsyn, er det viktig at kontrollutvalget har god kjennskap til kommunens virksomhet, og i den forbindelsen ønsker de bl.a. en orientering om de forskjellige enhetene og tjenestene i kommunen.

Kontrollutvalget har sagt i sin tiltaksplan at de ønsker en orientering om rutiner for arkiv og journalføring. Følgende punkter kan være aktuelle som utgangspunkt:

- Generell orientering om rutiner for arkiv og journalføring.
- Hvordan journalføres e-post?
- Rutiner for sletting av dokumenter?
- Hvordan sikres det at kommunens rutiner for arkivering og journalføring overholdes?
- Kommentarer til saken i Dagbladet 14.7.18.

Vi har bedt fagleder Synnøve Grenaker og assisterende rådmann Trine Jeanette Hansen om å komme og orientere.

Arkivsak-dok. 18/00205-1
Saksbehandler Nina Bolneset

Saksgang
Nord-Odal kommunestyre
Nord-Odal kontrollutvalg

Møtedato
30.11.2018

SAK 66/18 REVIDERT AV PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON 2019-2020.

Forslag til vedtak/innstilling:

1. Kontrollutvalget vedtar revidert plan for forvaltningsrevisjon for 2019-2020 med de prioriteringene som går fram av plan for forvaltningsrevisjon, pkt. 2.1
2. Planen sendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak:
 - Kommunestyret vedtar revidert plan for forvaltningsrevisjon for 2019-2020 med de prioriteringene som går fram av plan for forvaltningsrevisjon, pkt. 2.1

Vedlegg:

1. Revidert plan for forvaltningsrevisjon for 2019-2020.

Saksframstilling:

Ifølge kommunelovens § 77, nr. 4 og forskrift om kontrollutvalg § 9, er det kontrollutvalgets ansvar å påse at kommunens virksomhet blir gjenstand for forvaltningsrevisjon.

Kontrollutvalget skal i henhold til forskriften § 10, utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon, som skal vedtas av kommunestyret. Kravet er at en slik plan skal vedtas minst en gang i valgperioden. Av 2. ledd framgår det at planen skal baseres på en overordnet analyse.

Plan for forvaltningsrevisjon ble behandlet i kommunestyret 14.12.16, sak 107/16, med følgende vedtak:

- a. Kommunestyret vedtar plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2017-2020, og slutter seg til de prioriteringene som går fram av planen.
- b. Kontrollutvalget vurderer behovet for en revidering av planen i 2018.
- c. Kontrollutvalget delegeres myndighet til å gjøre endringer i prioriteringen, jf. planen kapitel 2.4.

I planens pkt. 2.4, står det følgende: «Hvis forutsetningene skulle endre seg, kan kontrollutvalget gjøre endringer i planen. Årsaken til endringen rapporteres til

kommunestyret». Den overordnede analysen og planen ligger under «Sentrale dokumenter» her: <http://www.gs-iks.no/kontrollutvalgene/nord-odal-kommune/>

Kontrollutvalget valgte å foreslå følgende prioritering av prosjekter for Nord-Odal kommune for 2017 – 2020:

Områder	Forslag prosjekter (temaer)	Prioritet
Selvkost	Overholdelse av lover og bestemmelser knyttet til selvkost (mindre prosjekt).	2017
Startlån	Risiko for at rutiner og saksbehandling for startlån ikke blir godt nok fulgt opp (mindre prosjekt)	2017
Investeringer/ Innkjøp	Kostnadsberegning, styring, oppfølging, rapportering og evaluering (kontraktstyring). Følger Nord-Odal kommune lov om offentlige anskaffelser.	2018
Nord-Odal kommuneskoger KF	Intern kontroll.	2018
Oppvekst	Skoleresultater, kompetanse i skolen (eventuelt fellesprosjekt med alle kommunene i regionen)	2018- 2019①
Intern kontroll	Hvordan fungerer den interne kontrollen i Nord-Odal? Det kan være flere områder det er aktuelt å vurdere i forhold til god intern kontroll, eks. gavemidler sykehjem, tvungen forvaltning og bofellesskap, økonomirutiner, medisinhåndtering, håndtering av pasientmidler sykehjem osv. Hvordan fungerer avvikssystemet? Nærmere spesifisering ved bestilling.	2019
Administrasjon og styring	Et prosjekt som vil undersøke om saker er forsvarlig utredet, om kommunestyrets vedtak blir fulgt opp, og om kommunen har vedtatt viktige planer og delegasjoner.	2020
IKT-sikkerhet	Tilganger/avganger, fysisk sikkerhet, sårbarhet osv., inkludert journalføring, off.lov/forvaltningslov/arkiv Forsystemer og delegeringer og rettigheter (mulig felles prosjekt med andre kommuner).	Reserve
Miljøarbeidertjenesten/ samordning av tjenester	Om kommunen sikrer forsvarlig gjennomføring av personlig assistanse (ivareta egenomsorg og nødvendig tilsyn, bistand til aktivisering, bistand til opplæring for å opprettholde eller øke funksjons- og mestringsevne) for utviklingshemmede og at de får nødvendig helsehjelp mm	Reserve
Integrering av flyktninger	Hvilke rutiner og oppfølging er det for integrering av flyktninger i lokalsamfunnet?	Reserve

Av disse er prosjektet om Startlån gjennomført og prosjektet om Selvkost er bestilt og blir behandlet i møtet 30.11.18.

Som det går fram av pkt. 2 i kommunestyrets vedtak, skal kontrollutvalget vurdere en revidering av planen i 2018. Sekretariatet har tatt en vurdering av planen, basert på bl.a. kostratall og samtale med rådmannen og ordfører. I tillegg er planen oversendt Hedmark

Revisjon IKS for eventuelle innspill. Kontrollutvalget foretar sin vurdering og forslag til prioritering i møtet 30.11.18.

Forslag til gjennomføring av prosjekter ligger i planen (vedlegg 1).

KONTROLLUTVALGET I NORD-ODAL KOMMUNE

REVIDERT PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON FOR NORD-ODAL KOMMUNE

2019-2020

Utarbeidet av Glåmdal sekretariat IKS
Behandlet i kontrollutvalget 30.11.18
Vedtatt i kommunestyret

1 Innledning

1.1 Forvaltningsrevisjon

Ifølge kommunelovens § 77, nr. 4 og forskrift om kontrollutvalg § 9, er det kontrollutvalgets ansvar å påse at kommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon. Av departementets merknader til paragrafen framgår det at det i siste instans påhviler kommunestyret å sørge for at det blir mulig for kontrollutvalget å oppfylle forskriftens krav på dette punktet, blant annet ved å stille de nødvendige budsjettmidler til rådighet for kontrollutvalget.

Målet med forvaltningsrevisjon er å bidra til at virksomheten blir mer kostnads- og formålseffektiv. Forvaltningsrevisjonens innhold er utdypet i forskrift om revisjon § 7, første ledd:

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger.

Herunder om

- a) forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med kommunestyrets vedtak og forutsetninger,*
- b) forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til målene som er satt på området,*
- c) regelverket etterleves,*
- d) forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige,*
- e) beslutningsgrunnlaget fra administrasjonen til de politiske organer samsvarer med offentlige utredningskrav,*
- f) resultatene i tjenesteproduksjonen er i tråd med kommunestyrets eller fylkestingets forutsetninger og/eller om resultatene for virksomheten er nådd.*

Forvaltningsrevisjonen er med andre ord et viktig verktøy for kommunens øverste politiske organ, for å føre tilsyn og kontroll med kommunens totale forvaltning og de resultater som oppnås. Forvaltningsrevisjon søker også å avdekke forbedringspotensialer i virksomhetene og ønsket er at resultatene av forvaltningsrevisjon har en positiv effekt på organisasjonsmessig læring og utvikling.

1.2 Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal i henhold til forskrift om kontrollutvalg utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon, som skal vedtas av kommunestyret. Følgende står i forskrift om kontrollutvalg § 10:

«Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Planen vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv som kan delegere til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden.

Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter.»

Av 2. ledd framgår det at planen skal baseres på en overordnet analyse. Selve forskriftsteksten gir ingen føringer på hva en slik overordnet analyse er, eller hvordan den skal gjennomføres, bortsett fra at den skal bygge på risiko- og vesentlighetsvurderinger med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter. Imidlertid har Norges Kommunerevisorforbund utarbeidet en veileder¹, som vi har hentet inspirasjon fra.

¹ http://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/OA_Veileder.pdf

I kommentarene til forskriften er det sagt at det kan være hensiktsmessig å utarbeide en årlig plan, eventuelt at planen revurderes hvert år, ettersom endringer skjer raskt og forutsetningene kan endre seg. Ettersom det legges opp til at kontrollutvalget kan få myndighet til å gjøre endringer i planen, har sekretariatet vurdert det som mest realistisk å få lagt fram en ny plan hvert fjerde år, men med en revidering av planen etter to år.

Kommunestyret behandlet overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon for 2017-2020 i møtet 14.12.16. Nå legges det fram en revidert plan for forvaltningsrevisjon i tråd med forutsetningene. Det lages ikke en ny overordnet analyse, men vi har sett på ulike kostratall, for å undersøke det er store avvik fra den analysen som ble gjennomført i 2016 og vi har gjennomført samtale med rådmannen og ordføreren. I tillegg er forslag til plan oversendt Hedmark Revisjon IKS for innspill. Kontrollutvalget vurderte på denne bakgrunnen om det var behov for en justering av planen. Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon, som ble vedtatt i 2016, ligger på sekretariatets hjemmeside, under «Sentrale dokumenter» her: <http://www.gs-iks.no/kontrollutvalgene/nord-odal-kommune/>

2 Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2019-2020

2.1 Forslag til prosjekter

I tabellen/oversikten nedenfor har vi tatt med det som ble foreslått i 2016, med en oversikt over hva som er gjennomført, hva som eventuelt er foreslått utsatt/tatt ut og eventuelle nye forslag, basert på vurderingen som nevnt ovenfor.

Etter de ressursene som er avsatt til forvaltningsrevisjon i Nord-Odal kommune, kan vi ikke forventet mer enn ett prosjekt pr. år, kanskje to. Noen av prosjektene kan gjennomføres med litt færre ressurser (mindre prosjekter) slik at det kan gjennomføres flere i løpet av ett år. Hvis noen av prosjektene blir gjennomført i flere kommuner, vil også dette redusere tidsbruken for hver kommune og gi muligheter for flere prosjekter pr. år. Dette vurderes fortløpende.

Det er i tabellen oppført langt flere prosjekter enn det som er antatt mulig å gjennomføre. Dette har sammenheng med at det kan oppstå behov for å utsette eller kutte ut et prosjekt på grunn av eksempelvis omorganiseringer eller andre tilsyn (eks. tilsyn fra Fylkesmannen), da kan det være greit å ha flere prosjekter å velge i. Kommunestyret står også fritt til å velge andre prosjekter enn det som kontrollutvalget foreslår og da kan en slik oversikt være nyttig.

Revidert plan for forvaltningsrevisjon for Nord-Odal kommune

2019-2020

Områder	Forslag prosjekter (temaer)	Kommentarer	Prioritet
Selvkost	Overholdelse av lover og bestemmelser knyttet til selvkost (mindre prosjekt).	Gjennomført og rapport behandles i kontrollutvalget 30.11.18	-
Startlån	Risiko for at rutiner og saksbehandling for startlån ikke blir godt nok fulgt opp (mindre prosjekt)	Gjennomført og rapport behandlet i kontrollutvalget 23.3.18 Behandlet i kommunestyret 26.9.18	-
Investeringer/ Innkjøp	Kostnadsberegning, styring, oppfølging, rapportering og evaluering (kontraktstyring). Følger Nord-Odal kommune lov om offentlige anskaffelser.	Kommunen er i gang med flere store investeringer, det kan derfor være hensiktsmessig å avvente til neste periode, alternativt om det prioriteres på slutten av perioden (2020-2021)	
Nord-Odal kommuneskoger KF	Intern kontroll.	Det har nettopp begynt en ny daglig leder, og det er derfor hensiktsmessig å avvente en slik type kontroll. Skal kommunen ha et foretak, fordeler og ulemper? Dette kan i så fall være en undersøkelse og ikke en forvaltningsrevisjon.	
Oppvekst	Skoleresultater, kompetanse i skolen (eventuelt fellesprosjekt med alle kommunene i regionen)	Denne forvaltningsrevisjonen var tenkt som et fellesprosjekt i hele regionen, bl.a. fordi prosjektet om «Kultur for læring» er i gang i hele regionen. Men etter vår oppfatning anses det litt for tidlig å igangsette en forvaltningsrevisjon nå. Foreslås utsatt til neste periode og at kontrollutvalget heller etterspør informasjon om prosjektet.	
Intern kontroll	Hvordan fungerer den interne kontrollen i Nord-Odal? Det kan være flere områder det er aktuelt å vurdere i forhold til god intern kontroll, eks. gavemidler sykehjem, tvungen forvaltning og bofellesskap, økonomirutiner, medisinhåndtering, håndtering av pasientmidler sykehjem osv. Hvordan fungerer avvikssystemet? Nærmere spesifisering ved bestilling.	Dette er en generelt risikoområde i en kommune. Det som kan være aktuelt er en kontroll av håndtering av andres penger, pasienter i sykehjem, eventuell tvungen forvaltning og forvaltning av midler for utviklingshemmede. Det kan også være aktuelt å sjekke om kommunen har gode rutiner for egenbetaling på sykehjem.	
Administrasjon og styring	Et prosjekt som vil undersøke om saker er forsvarlig utredet, om kommunestyrets vedtak blir fulgt opp, og om kommunen har vedtatt viktige planer og delegasjoner.	Dette er et relevant tema. En kommune er sårbar i forhold til å legge fram Dette er et relevant tema. En kommune med få ressurser knyttet til utredningskompetanse, er sårbar i forhold til å legge fram saker som er godt nok utredet..	

Revidert plan for forvaltningsrevisjon for Nord-Odal kommune

2019-2020

Områder	Forslag prosjekter (temaer)	Kommentarer	Prioritet
IKT-sikkerhet	Tilganger/avganger, fysisk sikkerhet, sårbarhet osv., inkludert journalføring, off.lov/forvaltningslov/arkiv Forsystemer og delegeringer og rettigheter (mulig felles prosjekt med andre kommuner).	Dette er et viktig prosjekt og kan være aktuelt å gjennomføre i alle kommunene, selv om det å være med i HIKT reduserer risikoen.	
Miljøarbeider-tjenesten/samordning av tjenester	Om kommunen sikrer forsvarlig gjennomføring av personlig assistanse (ivareta egenomsorg og nødvendig tilsyn, bistand til aktivisering, bistand til opplæring for å opprettholde eller øke funksjons- og mestringsevne) for utviklingshemmede og at de får nødvendig helsehjelp mm	Dette var et prosjekt som var basert på et tilsyn som ble gjennomført at Statens helsetilsyn i mange kommuner. Ingen av kommunene i regionen har hatt dette tilsynet, men dette er et område hvor det kan være aktuelt med en gjennomgang.	
Integrering av flyktninger	Hvilke rutiner og oppfølging er det for integrering av flyktninger i lokalsamfunnet?	Dette området har mindre aktualitet i dag.	
Folkehelse (nytt prosjekt)	Folkehelseprosjekt. Kan være et fellesprosjekt for alle kommunene i regionen.	Kommunene i vår region ligger forholdsvis lavt på nøkkeltall som indikerer nivå på folkehelse. Folkehelse påvirker nesten alle tjenestene som kommunen leverer. Hvordan følger kommunene opp dette, hvilke tiltak iverksettes for å bedre folkehelsen i kommunen? Folkehelsebarometeret inneholder temaene Befolkning, Levekår, Miljø, Skole, Levevaner og Helse og sykdom. Nord-Odal befinner seg på den «røde siden» i flere av målepunktene. Med litt variasjon, så er dette resultatet også i de øvrige kommunene i regionen.	
Frivillighet (nytt prosjekt)	Kommunene vil sannsynligvis i årene framover satse mer på samarbeid med frivilligheten for å skape merverdi – kommunen kan ikke gjøre alt selv.	Eks. bruk av frivillige i kommunal omsorg, hva kan det skape av verdier?	
GDPR (nytt prosjekt)	Innføring av nye bestemmelser knyttet til personopplysningsloven. Hvordan har kommunen håndtert dette. Kan være et fellesprosjekt for alle kommunene i regionen.	Hvordan har kommunen organisert dette arbeidet og hvordan etterlever kommunene bestemmelsene.	

Revidert plan for forvaltningsrevisjon for Nord-Odal kommune

2019-2020

Ut fra en samlet vurdering foreslår kontrollutvalget følgende prosjekter for 2019-2020:

Områder	Forslag prosjekter (temaer)	Prioritet

2.2 Plan for selskapskontroll for 2018-2019

I merknaden til forskrift om kontrollutvalg § 10, står det «Det kan også være hensiktsmessig å samordne planleggingen av forvaltningsrevisjonen med planleggingen av selskapskontrollen etter § 13.» Vi tar derfor inn en oversikt over de **forvaltningsrevisjonene** som er vedtatt i **revidert plan for selskapskontroll** (for perioden 2018-2019) (vedtatt i KS sak 061/18, 26.9.18).

Selskap	Kontroller	Kommentarer
GIR IKS	Forvaltningsrevisjon	Selvkost
GIV IKS	Forvaltningsrevisjon	Kompetanse, kultur og organisering

Når det er flere eiere i et selskap, prøver sekretariatet å samordne kontrollene mellom de forskjellige eierkommunenes kontrollutvalg.

2.3 Gjennomføring og rapportering av forvaltningsrevisjonen

Etter at kommunestyret har vedtatt plan for forvaltningsrevisjon, vil kontrollutvalget sørge for å bestille forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget vedtar problemstillinger, prosjektplan og ressurser, og om det i så fall skal gjennomføres foranalyse. Bestillingen sendes Hedmark Revisjon IKS. Revisjonen skal levere revisjonsrapporter i henhold til den foretatte bestillingen og god kommunal revisjonsskikk på området (RSK 001²).

I tråd med forskrift om revisjon § 8 skal revisor rapportere fortløpende til kontrollutvalget om resultater av gjennomført forvaltningsrevisjon. Videre er kontrollutvalget pålagt ansvar for å rapportere til kommunestyret. Med mindre kommunestyret vedtar spesielle bestemmelser for når og hvordan denne rapporteringen skal foregå, er det opp til kontrollutvalget å finne en hensiktsmessig form og frekvens på dette. Rapport og resultater fra det enkelte forvaltningsrevisjonsprosjekt legges fortløpende frem for kommunestyret.

Hvis forutsetningene skulle endre seg, kan kontrollutvalget gjøre endringer i planen. Dette kan bl.a. være at kommunen igangsetter en omorganisering på et området som er gjenstand for forvaltningsrevisjon eller at Fylkesmannen skal gjennomføre tilsyn på samme området. Årsaken til endringen skal uansett rapporteres til kommunestyret gjennom kontrollutvalgets årsrapport

Sagstua, 30.11.18
Ole Theodor Holth (sign.)
leder av kontrollutvalget

Torgun M. Bakken
sekretariatsleder

² Standard for forvaltningsrevisjon, fastsatt av Norges Kommunerevisorforbund 23.5.05 og gjort gjeldene som god kommunal revisjonsskikk for prosjekter fra 1. oktober 2005.

Revidert plan for forvaltningsrevisjon for Nord-Odal kommune

2019-2020

Arkivsak-dok. 18/00015-3
Saksbehandler Nina Bolneset

Saksgang
Nord-Odal kommunestyre
Nord-Odal kontrollutvalg

Møtedato
30.11.2018

SAK 67/19 ÅRSPLAN FOR KONTROLLUTVALGET 2019.

Forslag til vedtak/innstilling:

1. Kontrollutvalget vedtar den foreslåtte årsplanen, med de endringer som framkom i møtet, som kontrollutvalgets årsplan for 2019.
2. Saken sendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak:
 - Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsplan for 2019 til orientering.

Vedlegg:

1. Kontrollutvalgets årsplan 2019.

Saksframstilling:

Sekretariatet har laget et forslag til årsplan for 2019. Den bygger på samme mal som i 2018. I tillegg har kontrollutvalget en tiltaksplan, som er et viktig plandokument for saker gjennom året. Denne diskuteres/vurderes i kontrollutvalget i hvert møte og en oppdatert versjon av tiltaksplanen vil til enhver tid ligge på <http://www.gs-iks.no/kontrollutvalgene/nord-odal-kommune/>, under «Sentrale dokumenter».

Når det gjelder møtehyppighet, er det lagt opp til 3 møter i vårhalvåret og 2 møter i høsthalvåret. I tillegg vil det bli et fellesmøte for alle kontrollutvalgene i regionen i desember/januar med opplæring av de nye kontrollutvalgene.

Ved behov vil det kunne bli en endring i møteplanen, både i forhold til dato og antall møter. En oppdatert møteplan ligger til enhver tid på <http://www.gs-iks.no/kontrollutvalgene/>

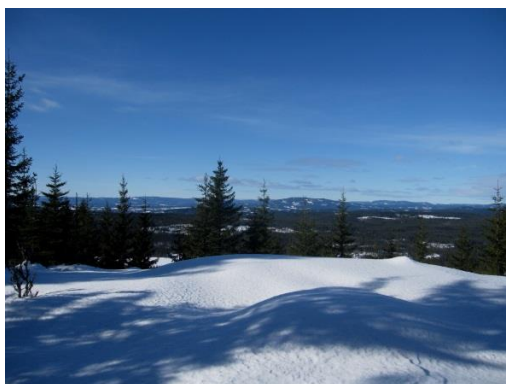
Årsplanen vil bli oversendt kommunestyret til orientering.

KONTROLLUTVALGET I NORD-ODAL KOMMUNE

ÅRSPLAN 2019

**KONTROLLUTVALGET I
NORD-ODAL KOMMUNE**

*Utsikt fra Knappen i retning Eidsvoll/Mistberget.
FOTO: Dag Dæhli*

**Vedtatt i kontrollutvalget 30.11.18
Behandlet i kommunestyret**

Glåmdal sekretariat IKS

Kontrollutvalgssekretariat for kommunene Eidskog, Grue, Kongsvinger, Nord-Odal, Sør-Odal, Våler, Åsnes

INNHALDSFORTEGNELSE

1	INNLEDNING	3
2	KONTROLLUTVALGET I NORD-ODAL	3
3	MØTEPLAN	3
4	KONTROLLUTVALGETS OPPGAVER I 2019	4
4.1	TILSYN MED FORVALTNINGEN	4
4.2	OPPGAVER KNYTTET TIL REGNSKAPSREVISJON	5
4.3	OPPGAVER KNYTTET TIL FORVALTNINGSREVISJON	5
4.4	OPPGAVER KNYTTET TIL SELSKAPSKONTROLL	5
4.5	OPPGAVER KNYTTET TIL BUDSJETTBEHANDLINGEN	6
4.6	OPPGAVER KNYTTET TIL TILSYN MED REVISJONEN	6
4.7	KONTROLLUTVALGETS RAPPORTERING	6
4.8	ØVRIGE OPPGAVER OG AKTIVITETER I 2019	6
	VEDLEGG – FAGLIG OVERSIKT	8
	KONTROLLUTVALGETS OPPGAVER	8
	KONTROLLUTVALGET OG REVISOR	9
	KONTROLLUTVALGET OG SEKRETARIAT	9

Kontrollutvalget i Nord-Odal kommune

1 Innledning

Kommunestyret har det øverste tilsynet med den kommunale forvaltningen. Kontrollutvalget med sitt sekretariat og revisjonen er sentrale hjelpeorganer for kommunestyret og skal utøve sitt arbeid i henhold til kommunelovens bestemmelser i **kapittel 12** (§§ 76-83) om «**Internt tilsyn og kontroll. Revisjon.**» I medhold av kommuneloven (koml.) § 77 nr. 11 er det laget egen forskrift for kontrollutvalg («KU-forskriften»). Kommuneloven § 77, samt forskrift om kontrollutvalg finnes bl.a. på <http://www.gs-iks.no/regelverk/> Det er vedtatt ny kommunelov, hvor deler av den blir vedtatt i løpet av 2019 og noe fra 1.1.2020.

Kontrollutvalgets oppgaver knytter seg både til tilsyn med den kommunale forvaltningen og til tilsyn med revisjonens arbeid. Kommunale foretak omfattes også av tilsynet.

Forskrift om kontrollutvalg har bestemmelser om kontrollutvalgets oppgaver i forbindelse med regnskapsrevisjon (kap. 4), forvaltningsrevisjon (kap. 5) og selskapskontroll (kap. 6). I tillegg er kontrollutvalget gitt oppgaver i forbindelse med valg av revisor (§ 16), ansettelse, suspensjon og oppsigelse av revisor (§ 17) og budsjett for hele kontroll- og tilsynsarbeidet i kommunen (§ 18). Kommunestyret skal sørge for at kontrollutvalget har et eget kompetent sekretariat (§ 20). Eksempler på hvordan kontrollutvalget kan utføre sine oppgaver er gjengitt i **vedlegget** (listen er ikke uttømmende).

I kontrollutvalgets årsplan har vi omtalt noen av oppgavene som er planlagt gjennomført i 2019. Kontrollutvalget vil i tillegg ha en egen tiltaksplan med mer spesifisering av planlagte tiltak og oppgaver. Denne blir oppdatert fortløpende og er tilgjengelig under «Sentrale dokumenter» på <http://www.gs-iks.no/kontrollutvalgene/nord-odal-kommune/>.

2 Kontrollutvalget i Nord-Odal

Kontrollutvalget i Kommunestyret i Nord-Odal har valgt følgende medlemmer og varamedlemmer for perioden 2015-2019.

Medlem	Parti	Varamedlem	Parti
Ole Theodor Holth - leder	SP	Kine Skolbekken	AP
Bjørn Peter Sandmo - nestleder	AP	Per Norheim	SV
Vigdis Olaussen Mellem	ingen	Jens Petter Aalborg	H

Kontrollutvalgets reglement, sist vedtatt i kommunestyret 21.6.16, ligger under «Sentrale dokumenter» på <http://www.gs-iks.no/kontrollutvalgene/nord-odal-kommune/>.

3 Møteplan

Kontrollutvalgets møter skal holdes for åpne dører på lik linje som andre kommunale utvalg. Kontrollutvalgets møter avholdes på dagtid.

Kontrollutvalget har vedtatt en møteplan for 2019. I år med kommunevalg er det lagt opp til fem møter, tre på våren og to på høsten (ett før valget og ett etter). I tillegg vil det bli en opplæringsdag for kontrollutvalgene (felles i regionen) etter valget, enten i desember 2019 eller januar 2020.

Ved behov kan kontrollutvalget gjøre endringer i planen. En oppdatert møteplan ligger til enhver tid tilgjengelig på <http://www.gs-iks.no/kontrollutvalgene/>.

Kontrollutvalget i Nord-Odal kommune

Det legges opp til følgende møtedager i 2019:

- Fredag 18.1.19
- Fredag 15.3.19
- Fredag 10.5.19
- Fredag 26.9.19
- Fredag 29.11.19

4 Kontrollutvalgets oppgaver i 2019

4.1 Tilsyn med forvaltningen

Det generelle tilsynet med forvaltningen gjennomføres med følgende tiltak:

- Samtaler med ordføreren og rådmannen, i vanligvis hvert møte.
- Informasjon fra enhetene, dette bestemmes fortløpende.

Faste rapporteringer til kontrollutvalget:

- Økonomirapportering.
- Rapporter fra andre tilsynsorganer og kommunens svar/oppfølging.
- Rapportering om rådmannens oppfølging av kommunestyresaker (årlig eller halvårlig)
- Rapportering av sykefravær, anmeldelser, varslinger og eventuelle mottatte tilsynssaker.

Kontrollutvalget har fordelt oppmerksomheten på de ulike områdene slik:

- Saker fra formannskapet – Ole Theodor Holth
- Saker fra utvalg for oppvekst og kultur – Bjørn Peter Sandmo
- saker fra utvalg for eiendom og samfunn – Vigdis Olaussen Mellem
- Saker fra utvalg for helse og omsorg – Bjørn Peter Sandmo
- Kommuneskogen - Ole Theodor Holth

Kontrollutvalget tar en gjensidig orientering i hvert møte.

Kontrollutvalget skal ha tilsyn med hele den kommunale forvaltningen, både administrativt og politisk, men kontrollutvalget skal ikke kontrollere kommunestyret. «Kontrollutvalget har rett til å være til stede i lukket møte i folkevalgte organer, jf. kontrollutvalgskriften § 4. Et unntak fra dette er at kommunestyret eller fylkestinget kan bestemme at kontrollutvalget ikke har rett til å være til stede i lukket møte i kommunestyret eller fylkestinget. Kontrollutvalget utøver retten til å være til stede i lukket møte som organ».¹ Ettersom kontrollutvalget har «fordelt» de ulike områdene i kommunen mellom seg, så vil det si at vedkommende som har det enkelte området kan delta i de respektive utvalgene, også når det gjelder lukkede møter. Betingelsen er at saken er relevant for kontrollutvalget.

Kontrollutvalget vil i løpet av året be om informasjon om ulike områder/temaer eller fra ulike enheter. Den overordnede analysen som er utarbeidet som grunnlag for forvaltningsrevisjon, vil også være et godt hjelpemiddel for kontrollutvalgets tilsyn med forvaltningen, ved å etterspørre informasjon fra enheter og områder som ikke blir prioritert i forhold til forvaltningsrevisjon.

Hvilken informasjon som kontrollutvalget ber om, vil gå fram av kontrollutvalgets tiltaksplan («Tilsyn med forvaltningen»). En oppdatert tiltaksplan ligger under «Sentrale dokumenter» på <http://www.gs-iks.no/kontrollutvalgene/nord-odal-kommune/>. Kontrollutvalget vil også vurdere å

¹ KMD veileder «Kontrollutvalgsboken» (2 utg. side 34)

Kontrollutvalget i Nord-Odal kommune

legge noen av møtene sine til de ulike virksomhetene i kommunen, eksempelvis i forbindelse med ulike orienteringer fra enhetene.

Kontrollutvalget har sagt at de i løpet av 2019 vil ha en orientering om det pågående prosjektet «Kultur for læring».

4.2 Oppgaver knyttet til regnskapsrevisjon

Ved behandlingen av kommunens og foretakets årsregnskap for 2018, vil kontrollutvalget avgi en uttalelse, som stiles til kommunestyret. Formannskapet (og styret for foretakets regnskap) får kopi av uttalelsen, slik at den er med innstillingen til kommunestyret.

Alle nummererte brev eller andre typer revisjonsmerknader, som revisjonen ønsker at kontrollutvalget skal følge opp, behandles fortløpende. Nummererte brev som ikke blir godt nok fulgt opp, sendes kommunestyret til videre behandling. Revisjonens årsavslutningsbrev følges opp av revisjonen, med orientering til kontrollutvalget.

Kontrollutvalget behandler en interimrapportering i det første møte i 2019.

4.3 Oppgaver knyttet til forvaltningsrevisjon

Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2017-2020 ble vedtatt behandlet i 2016. Kontrollutvalget behandlet en revidering av denne planen i møtet 30.11.18 og vil for perioden 2019-2020 foreslå følgende prosjekter. Planen skal vedtas av kommunestyret.

Områder	Forslag prosjekter (temaer)	Prioritet

Alle forvaltningsrevisjonsrapporter blir fulgt opp av kontrollutvalget i ettertid (om hvordan rapportens anbefalinger blir fulgt opp av administrasjonen). Kontrollutvalget vil i 2019 følge opp følgende forvaltningsrevisjoner.

- **Forvaltningsrevisjon Smartlån**
- **Forvaltningsrevisjon Selvkost** (behandles 30.11.18, antas fulgt opp i 2019)

4.4 Oppgaver knyttet til selskapskontroll

Plan for selskapskontroll for 2016-2019 ble vedtatt i kommunestyret i 2016. Kontrollutvalget la fram en revidering av denne planen høsten 2018 og følgende selskapskontroller ble vedtatt i kommunestyret 26.9.18:

Selskap	Kontroller	Kommentarer
GIR IKS	Forvaltningsrevisjon	Selvkost
GIVAS IKS	Forvaltningsrevisjon	Selvkost

Kontrollutvalget i Nord-Odal kommune

Det har ikke blitt bestilt noen selskapskontroller 2018, bestilling vurderes i 2019. Selskapskontroll vurderes som fellesprosjekter mellom de forskjellige eierne.

Alle gjennomførte selskapskontroller følges opp i ettertid. Det er foreløpig ingen selskapskontroller som skal følges opp i 2019.

4.5 Oppgaver knyttet til budsjettbehandlingen

Kontrollutvalget behandlet forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet for 2019 i møtet 24.8.18. I forslaget ligger rammen for kontrollutvalgets virksomhet, revisjonens virksomhet og sekretariatets virksomhet. Budsjettet vedtas av kommunestyret. Kontrollutvalgets forslag skal følge budsjettsaken til kommunestyret. Kontrollutvalget følger opp at dette skjer (jf. reglement for kontrollutvalget § 4).

4.6 Oppgaver knyttet til tilsyn med revisjonen

Følgende tiltak er planlagt:

- Revisjonen rapporterer om sin virksomhet gjennom revisjonens ulike planverk, gjennom oppdragsavtaler og engasjementsbrev og for øvrig ved behov.
- Oppdragsansvarlig revisor både for regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon legger fram sine uavhengighetserklæringer i 2019.
- I møtet i august eller november 2019 orienterer revisjonen om revisjonsstrategien for revisjonsåret 2019. Revisjonens plan for Nord-Odal kommune er til enhver tid tilgjengelig for kontrollutvalget.
- Vurdering av kontrollutvalgets tilsynsansvar for regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon for 2018, jf. NKRFs veiledere² legges fram i det første møtet i 2019
- Øvrige oppgaver/tiltak går fram av kontrollutvalgets tiltaksplan.

4.7 Kontrollutvalgets rapportering

Kontrollutvalgets årsrapport for 2018 behandles i det første møtet i 2019, og oversendes deretter kommunestyret til orientering. Kontrollutvalget rapporterer til kommunestyret om resultatet av gjennomført forvaltningsrevisjon og selskapskontroll i årsrapporten. Eventuelle omprioriteringer av prosjekter skal også framgå av årsrapporten.

Rapporter etter gjennomført forvaltningsrevisjon, selskapskontroll, eventuelle andre bestillinger og eventuell oppfølging av nummererte brev sendes fortløpende til kommunestyret.

Kontrollutvalgets årsplan for 2020 behandles i siste møte i 2019 og sendes deretter kommunestyret til orientering.

4.8 Øvrige oppgaver og aktiviteter i 2019

- Kontrollutvalgets oppgaver er mange og store og ser behov for en jevnlig oppdatering av sine kunnskaper. Dette er vist gjennom kontrollutvalgets forslag til budsjett som inneholder en post til kursvirksomhet.
 - Kontrollutvalget ønsker å sende flest mulig av sine medlemmer på NKRFs kontrollutvalgskonferanse 30.-31. januar 2019. NKRFs kontrollutvalgskonferanse er en stor konferanse med deltakere fra hele landet. I de siste årene har antall deltaker ligget på mellom 500 og 600 deltakere.

² http://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/Veileder_-_KUs_paseansvar_regnrev.pdf og http://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/Veileder_-_KUs_paseansvar_forv_rev.pdf

Kontrollutvalget i Nord-Odal kommune

- 2019 er kommunevalg og sekretariatet gjennomfører opplæring av de nye kontrollutvalgene i samarbeid med Hedmark Revisjon IKS. Denne opplæringsdagen blir enten i desember 2019 eller i januar 2020.
- Det er også ønskelig med jevnlig møter mellom kontrollutvalgslederne i distriktet og ser dette som en mulighet gjennom møter i representantskapet i Glåmdal sekretariat IKS.
- Kontrollutvalgets leder eller nestleder vil være til stede i kommunestyret når kontrollutvalgets årsrapport blir behandlet.
- Kontrollutvalget og sekretariatet vil fortsette arbeidet med å informere om kontroll og tilsyn, bl.a. gjennom sekretariatets hjemmeside og ved å oppfordre kommunen til å orientere om kontrollutvalgets virksomhet på kommunens hjemmeside.
- I den grad kontrollutvalget ønsker det, vil sekretariatet delta i kommunestyret når viktige saker fra kontrollutvalget blir behandlet.
- Stortinget har vedtatt ny kommunelov som sannsynligvis blir iverksatt i 2019 (i hvert fall deler av loven). Kontrollutvalget vil få opplæring når det er aktuelt.

Nord-Odal, 30.11.18
 Ole Theodor Holth (sign.)
 leder av kontrollutvalget

Torgun M. Bakken
 sekretariatsleder

Vedlegg

Kontrollutvalget i Nord-Odal kommune

VEDLEGG – FAGLIG OVERSIKT

Kontrollutvalgets oppgaver

Tilsyn med forvaltningen

Kontrollutvalgets tilsyn med forvaltningen kan bl.a. utøves gjennom:

- revisjonens arbeid,
- overordnet analyse
- tilsendte saksdokumenter og protokoller fra kommunestyret og andre politiske utvalg,
- samtalen med ordføreren og rådmannen
- rådmannens rapportering av oppfølging av vedtak,
- innkalling av enhets- eller virksomhetsledere til utvalgets møter, hvor det redegjøres og svares på spørsmål om forvaltning og drift av vedkommende enhet/virksomhet/tjeneste,
- besøk i kommunens forskjellige virksomheter, enheter,
- utvalgets egne observasjoner,
- rapporter fra andre tilsynsorganer,
- saker hvor kommunen har vært omtalt i media

Kontrollutvalgets oppgaver i forbindelse med regnskapsrevisjon.

Regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget har en plikt til å påse at regnskapsrevisjonen skjer på en betryggende måte. Dette tilsynet er omhandlet i årsplanens pkt. 4.6.

Uttalelse til regnskapet

I henhold til forskriften § 7, skal kontrollutvalget på bakgrunn av revisjonsberetningen, avgi uttalelse om årsregnskapet. Denne skal avgis til kommunestyret, med kopi til formannskapet før dette behandler regnskapet.

Oppfølging av merknader

Kontrollutvalget har et ansvar i forhold til oppfølging av revisjonens merknader. Dette er merknader som er gitt i nummererte brev, jf. forskrift om revisjon § 4, 2. ledd.

Kontrollutvalgets oppgaver i forbindelse med forvaltningsrevisjon.

Kontrollutvalget skal på grunnlag av revisjonens rapporter og annen informasjon føre tilsyn med at forvaltningen er i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak. Kontrollutvalget skal videre i samarbeid med revisjonen foreta en systematisk vurdering av bruk og forvaltning av de kommunale midler med utgangspunkt i oppgaver, ressursbruk og oppnådde resultater.

Det skal lages en plan for forvaltningsrevisjon, basert på en overordnet analyse. Kontrollutvalget skal legge denne planen fram for kommunestyret.

Kontrollutvalgets oppgaver i forbindelse med selskapskontroll.

Selskapskontroll er hjemlet i koml. § 77 nr. 5 og i § 80. Ifølge koml. § 77 nr. 5, skal kontrollutvalget «*påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper m.m.*» Koml. § 80 hjemler utvidet tilsyn i heleide kommunale aksjeselskaper og interkommunale selskaper.

Selskapskontroll er videre omtalt i kontrollutvalgsforskriften kapittel 6. Selskapskontroll består av eierskapskontroll, som er obligatorisk, og forvaltningsrevisjon, som er en "kan-oppgave". Det skal lages en plan for selskapskontroll som legges fram for kommunestyret.

Budsjettbehandlingen

Etter kontrollutvalgsforskriften § 18 skal kontrollutvalget utarbeide forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet i kommunen. Dette forslaget bør foreligge tidnok til at kommunen kan få innarbeidet dette i sine budsjetter.

Tilsyn med revisjonen

Kontrollutvalget skal holde seg løpende underrettet om revisjonens virksomhet og føre tilsyn med at revisjonsarbeidet er a jour og foregår i samsvar med gjeldende forskrift og andre bestemmelser.

Kontrollutvalgets tilsyn med revisjonen kan utøves på følgende måte:

Kontrollutvalget i Nord-Odal kommune

- Gjennom behandling av revisjonens planverk.
- Gjennom forvaltningsrevisjonsprosjekter som forelegges til behandling eller til orientering.
- Gjennom behandling av rapporter vedrørende misligheter/uregelmessigheter.
- Gjennom rapporter vedrørende regnskapsrevisjon eller vurderinger av den interne kontrollen.
- Gjennom revisjonens orienteringer som blir gitt til kontrollutvalget.
- Ved løpende spørsmålsstilling fra kontrollutvalget.

NKRF har utarbeidet veileder for hhv. tilsyn med regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon som benyttes i vurderingen.

Kontrollutvalgets rapportering

Kontrollutvalget rapporterer til kommunestyret når det er viktig at dette blir holdt orientert og gitt mulighet til å drøfte eventuelle tiltak. Kontrollutvalget rapporterer direkte til kommunestyret. Det er gitt egne bestemmelser om rapportering av resultatet av gjennomført forvaltningsrevisjon (KU-forskriften § 11) og selskapskontroll (KU-forskriften § 15). Slik rapportering skal være basert på den vedtatte planen.

Forvaltningsrevisjonsrapporter vil bli oversendt kommunestyret til orientering eller med innstilling etter at utvalget har foretatt en vurdering i den enkelte saken. Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet (se pkt. 4.3) er kontrollutvalgets rapportering i forbindelse med regnskapsrevisjon.

Kontrollutvalget avgir årlig årsplan og årsrapport til kommunestyret.

Kontrollutvalget og revisor

Dette punktet inneholder øvrige forhold til revisor som ikke er knyttet mot noen av punktene ovenfor.

- Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjon og selskapskontroll (ev. regnskapsrevisjon) etter bestiller/utførermodellen.
- Kontrollutvalget kan avtale innsynsrett i revisjonens arbeidspapirer i den grad det er nødvendig for kontrollutvalgets tilsynsansvar ovenfor revisjonen (jf. merknader til forskrift om kontrollutvalg § 5, siste ledd). Det lages i så fall en avtale om dette.
- Kontrollutvalget har innsyn i revisjonens saksdokumenter iht. offentlighetslovens bestemmelser, så langt det er nødvendig for kontrollutvalgets arbeid. Jf. også forskrift om revisjon § 20.
- Revisjonen skal orientere kontrollutvalget om gjennomført ekstern kvalitetskontroll fra NKRF.

Kontrollutvalget og sekretariat

I henhold til forskrift om kontrollutvalg § 20, skal kontrollutvalget ha et eget sekretariat til å bistå seg i sitt arbeid. Det er kommunestyret som skal «sørge for sekretærbistand som til enhver tid tilfredsstillende kontrollutvalgets behov».

Kommentarene til § 20 annet ledd om sekretærtjenester, annet ledd sier: «Et kompetent sekretariat er en viktig forutsetning for at kontrollutvalget skal fungere godt og utøve sine oppgaver på en tilfredsstillende måte. Sekretariatet for kommunens eller fylkeskommunens kontrollutvalg må ha tilgang på en bredt sammensatt kompetanse.»

Glåmdal sekretariat IKS er et interkommunalt selskap som skal ivareta sekretariatsfunksjonen for kontrollutvalgene i Eidskog, Grue, Kongsvinger, Nord-Odal, Sør-Odal, Våler og Åsnes kommuner. Sekretariatet har to ansatte (pt. 1,8 stillinger).

Arkivsak-dok. 18/00097-11
Saksbehandler Nina Bolneset

Saksgang

Møtedato

Nord-Odal kontrollutvalg

30.11.2018

SAK 68/18 EVENTUELT.

Forslag til vedtak/innstilling:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Vedlegg:

Ingen.

Saksframstilling:

Arkivsak-dok. 18/00098-10
Saksbehandler Nina Bolneset

Saksgang
Nord-Odal kontrollutvalg
Nord-Odal kontrollutvalg

Møtedato
30.11.2018

SAK 69/18 EVALUERING AV KONTROLLUTVALGETS MØTE.

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar evalueringen til orientering.

Vedlegg:

Ingen.

Saksframstilling:

Kontrollutvalget tar en evaluering av møtet. Hva var bra og hva kan eventuelt gjøres bedre?

Er det saker/informasjon/endringer som skal inn i tiltaksplanen? Eventuelle spørsmål til de som skal orientere i neste møte.